

TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

SV-partiets strategi:
„Å flå ein tiger klo
for klo”

RØDE FANE

SJØLV- BERGING

Noreg er eit land som er
rikt på ressursar. Det er imperialismen
som har likvidert norsk
sjølvberging

Nr. 2 1975. 4.årg. Pris kr. 8,-

UTGITT AV ARBEIDERNE KOMMUNISTPARTI (MARXIST-LENINISTENE)

Redaktør og ansvarlig utgiver:

Knut Johansen

Trykt i offset hos A/S Duplotrykk

**Adresse: RØDE FANE, Forlaget Oktober
A/S,**

Postboks 6875 St. Olavs plass, Oslo 1.

Postgiro: 2 20 84 78

Abonnement kr. 40,- for ett år (6 nr.)

Løssalg kr. 8,-

INNHALDSFORTEGNELSE:

Sjølberging

For eit sjølvstendig og sjølberga Noreg	s. 1
Imperialismen likviderer norsk sjølberging	s. 2
1. Norge er ikke sjølberget i dag	s. 2
2. Argumentene mot sjølberging	s. 3
3. Hva er sjølberging	s. 6
4. Hvem tjener på sjølberging	s. 7
5. Forskjellige syn på sjølberging	s. 10
6. Hvorfor er Norge ikke sjøl- berga	s. 12
7. Kampen i dag	s. 17

Dei sosialistiske landa lit på egne krefter	s. 22
Enver Hoxha: Vi byggjer sosialismen ved å lite på egne krefter	s. 22
Kim Il Sung: Konsekvent utforming av Juche og gjennomføring av masselinjen	s. 27
Wang Yueh-hi: Sjølberging og sjølvstende i den tredje verda	s. 30
Aktuell kommentar SV framfor samlingskongressen	s. 34
SV blir eit parti	s. 35
»Å flå ein tiger klo for klo»	s. 40
Frå »samlingsordskiftet» mellom SF og NKP	s. 44
Gjenreis fagbevegelsens kampkraft V. I. Lenin - Om fagforeningskampen	s. 47
Kamplinja finnes det gjelder å bruke den	s. 52
Internasjonalt Australian Communist: Om å bu seg på væpna kamp	s. 58
Maktspråk Espen Haavardsholm: Hærverk	s. 61
For ei riktig linje i kvinnekampen	s. 66
Reaksjonær ideologi binder kvin- nene til hjemmet	s. 66
Fiskerne i Norge Fiskerne er ingen ensarta gruppe	s. 71

SJØLVBERGING

For eit sjølvstendig og sjølvberga Noreg

„Den norske sosialismen må byggja på nasjonal sjølvråderett og på full utnytting av ressursane i Noreg til beste for folket i landet vårt. AKP går mot tanken om at Noreg er så »avhengig» av imperialismen at arbeidar-klassen ikkje kan byggja sosialismen dersom det ikkje samstundes eller før vert gjennomført sosialistiske revolusjonar i dei fleste vestlege land. Noreg er eit land som er rikt på ressursar. Det er utplyndring frå imperialismen og internasjonal »arbeidsdeling» som har tynt norsk sjølvberging. Ved å lite på eigne krefter, utnytte rikdomane i landet til bate for folket og knyta nært samband med dei sosialistiske landa, den internasjonale arbeidarklassen og dei stridande folka i verda, vil det vera råd å gjennomføra ein sosialisme grunna på sjølvstende og sjølvberging. For å få dette til, må alle pakter med

imperialismen brytast og det må ikkje vere tillate med framande troppar eller basar av noko slag på norsk jord. All utanlandsk imperialistisk eigedom i Noreg må kverretstast (takast utan vederlag) og bør gjerast til sosialistisk stats-eigedom. Tilsvarande må all norsk imperialistisk eigedom i utlandet gjevast opp. Det må byggjast opp eit væpna forsvar som er i stand til å stå imot imperialistisk aggresjon.

Noreg må gå inn for å ordna sine tilhøve til andre statar på grunnlag av prinsippa for fredeleg samlivnad.

Eit sosialistisk Noreg må dessutan søkja nært samarbeid med dei andre sosialistiske landa ut frå prinsippa om at partane skal hjelpa og stø kvarandre. Det må stø kamper proletariatet i andre land fører for revolusjon og sosialisme, og striden underkua folk og nasjonar fører mot imperialismen.”

AKP(m-l): Prinsippogram,
kap. VI, punkt 1.

Norge er et land rikt på ressurser. Det er imperialismens og internasjonal »arbeidsdeling» som har likvidert norsk sjølberging.

Imperialismen likviderer norsk sjølberging

Denne artikkelen bygger på et foredrag Carl-Erik Schultz holdt i Det norske studentersamfund i Oslo i høst, og er skrevet av ei gruppe nedsatt av Røde Faner redaksjon. Formålet er ikke å legge fram en endelig analyse av situasjonen for norsk sjølberging, eller de mulighetene som finnes for å utvikle en sjølberga økonomi på grunnlag av nasjonale ressurser. Vi har først og fremst ønsket å klargjøre de viktigste problemstillingene og gi materiale til den diskusjonen som er i gang i mange forskjellige kretser.

1. NORGE ER IKKE SJØLBERGET I DAG

Norge er ikke sjølberget i dag. Dette er et allment anerkjent faktum. Det er vanlig å vise til matforsyningen. Det nåværende konsum av matvarer dekkes (på energibasis) av ca. 10 % fisk, 39 % norske jordbruksvarer og 51 % importerte matvarer. Men i tillegg er en stor del av jordbruksproduksjonen basert på importert kraftfor, slik at en i alt har ca. 29 % som er dekket av norsk jordbruksproduksjon. Importen er dermed ca. 61 % av energibehovet. (Kilde: langtidsprogrammet 1974-77). Den norske melka er til dels basert på importert for. Det norske

kjøttet likeså. Matkornet importeres i all hovedsak. Sukke-, plantefett og frukt baseres i høy grad på import.

Dette sier noe, men slett ikke alt. En lang rekke andre faktorer må tas i betraktning. Sjølberging i mat er mer enn energibehovet. Protein (særlig fra fisk) har Norge mye av. Vitaminbehov og behov for allsidig kost må også tas med. Matproduksjonen er også avhengig av annen produksjon. Jordbruket er f.eks. avhengig av å bruke moderne maskiner og drivstoff til disse. Uten traktor og bensin er vi ikke sjølberget med den nåværende

produksjonen engang. Det trengs lagerkapasitet og transportnett for jordbruksvarer. Uten det hjelper det lite med jordbruksprodukter. Og viktigst: det trengs fagkyndige jordbruksarbeidere som kan dyrke jorda. Dette siste er et problem som ikke må undervurderes. De norske bøndene er f.eks. i dag den gruppe som gjennom sitt arbeid har samlet opp erfaring med jordbruksarbeid opp til nå. Uten deres kunnskaper vil naturlig nok mulighetene for sjølbergning være sterkt svekket.

Et utviklet og mekanisert jordbruk krever dermed også utviklet industri for å

være sjølberget. Både kraftforimport og traktorimport betyr svekking av sjølbergningen. Norges Bondelag anslo i 1972 av mellom 25 og 30 % av yrkesbefolkningen direkte eller indirekte var knyttet til jordbruket. Tallet sier noe, selv om det både er usikkert og kan omfatte uproduktive ledd som salg, reklame osv.

I tillegg til det ovenfor nevnte vil vi tilføye at beregninger av sjølbergingsgraden baserer seg på det nåværende forbruket. Det er i stor grad bestemt av samfunnsforholdene. F.eks. vil en i et sosialistisk Norge antakelig fjerne deler av dekadent forbruk.

2. ARGUMENTENE MOT SJØLBERGING

Argumentene mot sjølbergning følger to linjer:

På den ene siden hevdes det at alle tjener på handel, og på den andre siden hevder de at Norge er for lite til å kunne produsere de produktene folket trenger. EEC-kampen forsynte debatten med en rekke bombastiske påstander om fordelene ved lav sjølbergning, men ideen har sine røtter langt tilbake i tiden.

LOs avis »Fri Fagbevegelse» gikk så langt som til å hevde at »Vår levestandard bygger på varebyttet over grensene». (jfr. Europabevegelsens brosjyre Industrien og EF). Skal en ta denne uttalelsen alvorlig må den bety at folkets levekår er basert på handel og ikke på produksjon. Det virker nokså sjølsagt at grunnlaget for levekårene er arbeidsfolks arbeid i produksjonen. Derved skapes produkter, og bare derved er det noen mulighet til å få i gang noen handel.

»INTERNASJONAL ARBEIDSDELING»

Teoriene om at »internasjonal arbeidsdeling» er bra har røtter helt fra forrige

århundrede. Internasjonal arbeidsdeling innebærer at ulike land spesialisere seg på enkelte produkter og at de bruker en del av produksjonen til å bytte til seg varer fra andre land. Derved kan hvert land drive masseproduksjon og øke effektiviteten av arbeidsinnsatsen. Når alle land driver masseproduksjon går teorien i kort- og langhet ut på at den totale produksjonen blir større, og, under visse betingelser, vil alle land tjene på dette i form av økt levestandard.

Hvert land skal spesialisere seg på de produkter det produserer relativt mest effektivt (teorien om »komparative fortrinns»). Et industriland skal f.eks. spesialisere seg på bestemte industrivarer selv om det også har et svært effektivt jordbruk. Jordbruksproduksjonen skal ivaretas av land som riktignok kan ha primitivt jordbruk, men som også har svært primitiv industri. Teorien hevder at en slik spesialisering vil lønne seg for begge land.

Allerede i 1817 ble dette vist av den engelske økonom David Ricardo, som knyttet dette til argumentet for at andre

Arbeidsdirektør
REIDAR DANIELSEN

**Jeg er redd
et nei til EF**

Utgitt av
"JA til EF"
Aksjonen

Reidar Danielsen uttrykte offentlig sin redsel for et nei til EEC. Argumentene han kom med var klare og reaksjonære. De store bedriftene var helt avhengig av eksport, arbeidsfolk var avhengig av å få jobb – altså burde vi alle gå inn for EEC-medlemskap. Men til og med Danielsen beholdt jobben etter at folket hadde sagt nei.

land ikke skulle bygge tekstilindustri når England hadde det allerede. Rent matematisk holder teorien. Dvs. den holder så lenge en ser bort fra at det eksisterer klasser, imperialisme og kamp for frigjøring. Teorien betyr i praksis at det »lønner seg» for Cuba å produsere nesten bare sukker, at Chile skal spesialisere seg på kopper; at U-land skal drive med

råvarer og at de store imperialismaktene skal spesialisere seg på foredling, industriproduksjon og f.eks. våpen. Teorien skulle f.eks. bety at Norge skulle tjene på å pumpe opp oljen raskest mulig.

EN IMPERIALISTISK TEORI

Vi skal senere komme tilbake til hvorfor teorien er feilaktig. Men det kan være på sin plass å påpeke at teorien er svært så levende i bruk i dag også. Elementærlærebøker i økonomi bygger på dette synet, f.eks. F.C. Holte: Sosialøkonomi, (1971), s. 191: »Uten handelen med andre land og de muligheter denne handelen gir for å utnytte stordriftens fordeler, ville innbyggerne i mange små land, deriblant Norge, nødvendigvis måtte ha et mye lavere forbruk enn de har idag.» (utgave: 1971). Og borgerskapet bruker det til å fremme sine politiske interesser. Regjeringens såkalte Lied-utvalg (som skulle se på Norges ressursituasjon) hevder f.eks. høsten 1974 at en istedenfor å sikre sjølberging på mat »har gode muligheter for matvareimport ved bytte med varer som fisk, fiskeprodukter, kunstgjødsel og eventuelt olje» (kap 7). Her brukes oljen som argument mot økt sikring av matvareforsyning innenlands. Russiske lærebøker i økonomi påpeker også fortrefeligheten av at landene spesialisere seg slik at alle i realiteten blir økonomisk avhengig av Sovjet.

Monopolkapitalen i Norge hevder at arbeidsdelingen mellom landene er til alles fordel. De gjør det fordi nettopp denne arbeidsdelingen er grunnlaget for at de sjøl skal kunne bygge opp sine egne monopolkonsern og maksimere sin egen profitt. EEC-kampen blottlegger borgerskapets ideologi også på dette området. Industriforbundet sier f.eks. i et EEC-bilag til »Vår Industri»:

»For å utnytte mulighetene til øket

produktivitet, må industrien gå utenlands med sine produkter. Gjennom en spesialisering i industrien deler landene arbeidsoppgavene mellom seg. Hver for seg er de for små til å føre veksten videre.»

LO-toppen følger opp:

»Det er deltakelsen i den internasjonale arbeidsdeling som er grunnlaget for velstandsøkning i vårt land». (Knut Frydenlund i LOs EEC-utredning 1967).

Og monopolborgerskapets stat følger opp; utenriksminister Cappelen på »Ja til EF» landskonferanse, mars 1972:

»Det er blitt en mer utstrakt arbeidsdeling mellom landene. Denne gunstige utvikling er fulgt av en stadig økende internasjonalisering av økonomien. Industri og handelsbedrifter lar i stigende utstrekning sin virksomhet gå ut over landegrensene.»

Og Stortingsmelding 50 (1971-72) (Om Norges tilslutning til EF):

»Det er blitt en mer utstrakt arbeidsdeling landene imellom . . . Direkte investeringer i andre land har fått et voksende omfang . . . Dette og den økte arbeidsdelingen har vært viktige drivkrefter for den raske økonomiske veksten ikke minst i de mindre land. Samtidig har det økt avhengigheten landene imellom og behovet for internasjonalt samarbeid er blitt stadig større.» (s. 6. Se også s. 18-19 og s. 23).

Vekst, arbeidsdeling og økonomisk imperialisme går m.a.o. hånd i hånd ifølge borgerskapets talsmenn. Det skal være en utvikling til gagn for arbeiderklassen at økonomien blir stadig mindre sjølberget, fordi, »vi», dvs. norske monopoler, kan handle med utlandet.

Jeg har til nå ikke foretatt noen definisjon av sjølberging, men begrepet må innebære omtrent

»Et lands evne til å eksistere og utvikle seg økonomisk relativt uav-

hengig av de forhold som ligger utenfor landet.»

Begrepet omfatter ut fra dette hele økonomien. Det krever at landet har en allsidig produksjon (folkets behov er allsidige) og at det sjøl må produsere nøkkelproduktene som jern, stål, maskiner, mat etc.

Definisjonen er ikke fullt ut presis eller utfyllende. Men la meg peke på tre presiseringer. Den sier ikke at landet må produsere *alt* sjøl, bare de produkter som er avgjørende for landets økonomiske uavhengighet. Sjølvberging på korn er et kvalitativt viktigere mål enn sjølberging på kakao. Sjølvberging må heller ikke forstås som en »anti-handel»-teori. Det er

**TOR
ASPENGREN**

**Alle i vårt land
er best tjent med
EF-medlemskap**

Aspengren og Røde Fane er uenige om alt. Vi hevder at sjølberging er et klassespørsmål. Aspengren mener at vi «alle» er tjent med internasjonal arbeidsdeling.

ikke handelen i seg sjøl som angripes, men den handelen som gjør Norge økonomisk sterkt avhengig av utlandet.

For det andre må definisjonen ta hensyn til motsigelsene i verden og at disse motsigelsene stadig endrer seg. Dette betyr at definisjonen av sjølbergning må ta hensyn til at Norge også må kunne være sjølforsynt under krig.

3. HVA ER SJØLBERGING

Det ble innledningsvis påpekt at Norge ikke var sjølforsynt med en rekke viktige varer. Når det gjelder mat kan sjøldekingsgraden regnet ut i prosent protein eller energiimport sett i forhold til det totale forbruk. Men Norge vil ikke være sjølberget sjøl med 100 % energiproduksjon av matvarer.

Mye viktigere enn å finvurdere matforsyningen er det derfor å undersøke hvilke andre produkter som også må inngå i et konsum som skal være sjølberget. I Norge er det f.eks. ganske åpenbart at folket trenger oppvarming for å klare klimaet. Følgelig kan en straks føye til boliger varmeenergi, klær og skotøy som deler av forbruket som må inn i et sjølbergingsbegrep.

På de to førstnevnte av disse områdene er Norge antakelig pontensielt sjølberget, for boliger med elektrisk oppvarming fra vannkraftverk. For klær og skotøy er situasjonen betydelig annerledes. Ca. 43 % av skotøyet ble importert 1969, mot 10 % 10 år før (Folkebevegelsens motmelding s. 86). For klær var utviklingen fra 25–30 % import i 1959 til ca.

For det tredje må definisjonen ta hensyn til geografisk fordeling av befolkningen. Det hjelper lite om melkeproduksjonen i Norge tilsvarer forbruket når denne produksjonen bare foregår i Sør-Norge. Nord-Norge må allerede i dag »importere» melk fra trønderlagsfylkene. I et tilfelle av krig vil norsk »sjølbergning» av melk bety svært lite.

45 % i 1969. I 1973 var sjølbergingsgraden for tekstil og konfeksjonsvarer sunket (fra 58 % i 1969) til 47 %.

Vi må slå fast at på enkelte områder utenom mat er vi ikke sjølforsynt. På dette viset kan en gå fra produkt til produkt. *Alt* folket har behov for må inngå i begrepet sjølbergning. Det betyr at også industrikonfeksjonen må tas med i betraktning når vi skal vurdere om Norge er sjølberget.

Men skal en vurdere om den norske industrien er sjølberget må en se på *både* eksport og import. Eksport av varer behøver slett ikke være uttrykk for noen uavhengighet. Den norske aluminiumsindustrien importerer minst 85 % av råstoffet (aluminiumsoksyd) fra kilder som er dominert eller eid av det store amerikanske selskapet Alcoa og det kanadiske Alcan.

Den samme type betraktninger må vi gjøre gjeldende overfor de industrier som er avhengig av import av maskiner for å kunne produsere. Et ekstremt tilfelle her er Norges (og andre lands) avhengighet av E.D.B-utstyr fra USA.

4. HVEM TJENER PÅ SJØLVBERGING

I det foregående har vi vist at industriforbundet og ledende AP-representanter går inn for internasjonal arbeidsdeling, og mot sjølberging. Slike synspunkter er i overensstemmelse med borgerlig sosialøkonomi slik den legges fram i lærebøkene. Hovedbegrunnelsen for dette synet er at landene øker sin levestandard ved å spesialisere seg på enkelte få produkter.

Dette synet bygger imidlertid på en rekke uholdbare politiske og økonomiske forutsetninger. Her finnes det ingen imperialism, ingen utplyndring eller handelsblokade osv. Noen ny krig er utenkelig og det samme er muligheten for at den tredje verden skulle kjempe igjennom nye bytteforhold i verdenshandelen.

Vi skal vise at det finnes en rekke argumenter mot industriforbundets syn på at «alle» tjener på økt arbeidsfordeling i verden.

KRIG ER FREMDELES EN MULIGHET

Dersom det blir krig i Europa, vil tilførselen av en rekke varer stoppe helt opp. En rekke andre varer vil bare kunne importeres i reduserte mengder. Dersom den lovpriste levestandarden har sin forutsetning i en omfattende import, ville den være lite verdt i et slikt tilfelle. Dette ville være tilfelle også om Norge ble utsatt for blokade, uten i første omgang å bli okkupert.

Konsekvensene av en krig for Norges vedkommende ville i 70- og 80-åra bli langt verre for folket enn konsekvensene av den andre verdenskrig. Eksemplet fra norsk egenproduksjon av klær, sko og mat skulle være tilstrekkelig til å underbygge dette.

At en stadig økende arbeidsdeling lan-

dene i mellom betyr stabil levestandard er derfor meget tvilsomt. Snarere er det riktig å hevde at den internasjonale arbeidsdelingen som nå foregår blant de kapitalistiske land vil utløse enorme katastrofer for folkene i tilfelle av krig.

Bare dersom mulighetene for krig er helt utenkelig faller denne invendingen bort. Men å benekte at det foreligger muligheter for krig må nødvendigvis føre til en rekke andre merkelige standpunkter. Dette synspunktet må f.eks. hevde at situasjonen i Midt-Østen ikke kan føre til krig, at Kissinger ikke mener det alvorlig når han truer med amerikansk våpenmakt overfor OPEC-landene og videre at Sovjets flåteekspansjon bare skal »tjene fredens sak». Det er direkte reaksjonært å bygge norsk økonomi på slike forestillinger.

DET KAN VÆRE DYRT Å IMPORTERE

»Det er langt billigere å importere visse varer enn å produsere dem selv». Slike argumenter av økonomisk type er gjerne hovedbegrunnelsen for internasjonal arbeidsdeling. Men heller ikke slike argumenter er uten videre holdbare. Den tyske og engelske monopolkapital har brukt slike argumenter mot å utnytte de enorme kullressursene disse landene har. Høyst sannsynlig vil kull i dag gitt lavere energiutgifter dersom disse ressursene hadde vært tilstrekkelig utviklet etter krigen – og ikke som nå blitt stadig trappet ned.

I Norge er skotøyindustrien blitt strukturrasjonalisert til fordel for import av blant annet italienske sko. Norske sko ble utkonkurrert innen rammen av frihandel. Men det betyr ikke at vi i Norge i dag

Lenge leve den progressive kapitalismen – kan stå som karakteristikk av oppfatningen til mange ledende AP-folk. Sitatet her er hentet fra et EF-foredrag av Andreas Cappelen. (1972)

Markedssamarbeidet i etterkrigstiden, med avviking av toll og andre handelshindringer, ga muligheter for å utnytte den nye teknologi og forskningens resultater. Det ble skapt et økonomisk klima som stimulerte til utbygginger og langsiktig planlegging. Det er blitt en mer utstrakt arbeidsdeling landene imellom. Denne gunstige utvikling er fulgt av en stadig økende internasjonalisering av økonomien. Industri og handelsbedrifter lar i stigende utstrekning sin virksomhet gå ut over landegrensene. Teknologiske nyvinninger spres raskere. Alt dette har vært viktige drivkrefter for den raske økonomiske vekst også i de mindre land. Men samtidig er avhengigheten mellom landene og behovet for internasjonalt samarbeid blitt stadig større.

»sparer» på import av italienske sko. Snarere er det vel slik at nedlegging av norsk skotøyindustri fører til at prisene på importerte sko ligger høyere enn hva norsk-produserte sko ville kostet.

Det finnes knapt ett land i den tredje verden som ikke har måttet betale dyrt for å ha blitt avhengig av import. Altså erfaringer stikk i strid med hva borgerlige sosialøkonomi vil ha det til.

Teorien om arbeidsdelingens velsignelse definerer bort imperialismen. Det er nettopp et trekk ved imperialismen at monopolene skrur opp prisene når et land er blitt avhengig av import. I andre sammenhenger forutsetter teorien om arbeidsdelingens velsignelser en fortsatt plyndring av den tredje verden. Men tekstiler, mineraler, olje, matvarer osv. vil bare være billig å importere så lenge den tredje verdens kamp er svak og uorganisert. Dette vil med nødvendighet endre seg. Og da vil igjen de »lønnsomme» kalkylene bryte sammen.

De samme argumentene gjelder for landenes avhengighet av å eksportere. Også her vil de store verdensmonopolene bestemme priser, mengder og kvalitet på varene. Dette er tydelig når det gjelder vareslagene kaffe, bauxitt og inntil nylig olje. Men alle land i den tredje verden og en rekke mindre kapitalistiske land har

fått merke at det ligger lite å hente av velstand i å gjøre seg avhengig av eksport for å betale importen.

KRISER ER ULØSELIG KNYTTET TIL KAPITALISMEN

Borgerlige ideologer tror at alle verdenskriger er den siste. Det samme syn har de på kriser i det kapitalistiske systemet. Hver krise er den siste. Året 1974 viste at dette ikke er tilfelle. Med stadig økende arbeidsdeling vil krisa i økonomien i viktige kapitalistiske senter raskt forplante seg videre.

Det er dette som vil skje nettopp i 1975. Den norske økonomien vil ikke bli trukket inn i krisa foreløpig. Det har sin årsak i at oljesektoren utvider det norske marked slik at nedgangen i eksporten delvis kan oppveies av ekspansjonen i Nordsjøen. Her i Norge vil dette føre til at krisa vil rasere såkalte »lavproduktive» næringer.

Men det betyr ikke at utbyggingen av en norsk oljesektor vil gjøre Norge mer sjølberget og derfor også mindre sårbar overfor krise i verdensøkonomien. Tvert i mot. Ved neste krise i kapitalismen, f.eks. i 1980, vil dette kunne skje: Eksportprisen på olje går sterkt ned. I løpet av 70 åra har den norske økonomien blitt ensrettet til fordel for oljeeksportasjonen.

Dette har ført til økt behov for import. Men ved en krise vil ikke eksportinntektene kunne dekke importbehovet. Situasjonen vil da likne den mange land i den tredje verden befinner seg i i dag.

SJØLVBERGING OG POLITISK SJØLSTENDIGHET

50 miles fiskerigrænse og 200 miles økonomisk sone vil styrke mulighetene for norsk sjølberging. Det er imidlertid også et annet viktig perspektiv i dette når det gjelder forholdet mellom fiskerigrænse og sjølberging. Og det har å gjøre med muligheten til å vinne kampen for en slik grænse. Det gjelder ikke bare Norge, men også landene i den tredje verden og en del andre land, f.eks. Island. Den kampen har en politiske og militær side, men også en viktig økonomisk side. Chile under Allende er kanskje det beste eksemplet på at høy grad av arbeidsdeling gjør det vanskeligere for små land å føre en sjølstendig politikk.

Slik situasjonen nå er etter Caracas-konferansen, er det helt sikkert at Vest-Tyskland, England, Sovjet, USA og en del viktige land i tillegg aktivt vil bekjempe sjøstatens rett til 200 miles økonomisk sone. Det er derfor også rimelig grunn til å regne med at de samme land vil bruke økonomiske pressmidler for å oppnå politiske innrømmelser fra en vaklende norsk regjering. Når Bratteli uttaler at regjeringen ikke vil handle overilt i fiskerigrænsesaka, er vel det et uttrykk for hvordan AP vil reagere på det presset som vil komme.

I denne sammenhengen er det tilstrekkelig å registrere at AP og de andre høyrekreftene slår seg sjøl på kjeften. I sin kamp for EF sa de at internasjonal

arbeidsdeling var en forutsetning for videre vekst og velstand. I dag sier Bratteli at Norge ikke kan gå til ensidig fiskerigrænseutvidelse, fordi vi er handelsmessig avhengig av land som er motstandere av det norske folks ønske om å redde fiskeressursene.

Vi vil hevde at størst mulig sjølberging er en forutsetning for at et land kan føre en uavhengig nasjonal politikk. Bare dersom det kunne bevises at det ikke er interessemotsetninger mellom f.eks. Norge og USA, Sovjet, Tyskland osv. ville dette argumentet for sjølberging kunne svekkes. Norske erfaringer fra fiskerigrænseutvidelse, utbygging av en helt imperialistdominert aluminiumsektor og en tilsvarende oljesektor viser klart nok at USA og Sovjet blant andre vil ha andre interesser å forsvare enn det som tjener folket i Norge.

DISTRIKTPOLITIKK OG RESSURSLØSING

Vi skal ikke her ta opp diskusjonen om hvilke mål den norske monopolkapital og det norske «arbeiderparti» har fulgt når det gjelder den økonomiske utviklingen i Norge etter krigen. Men resultatene er i alle fall klare. Det vi har sett er en sterk strukturrasjonalisering av alle bransjene.

Bransjer som skotøy og bekledning er kraftig sanert. Det samme gjelder innen landbruket. Samtidig eksporterer de store monopolene stadig mer av produksjonen. Konsekvensene av dette har blant annet vært en konsentrasjon av befolkningen i byene og fraflytting fra bygdene. Samtidig er ressursene på landsbygda blitt lagt brakk. Det er ressurser som skog, jord, mineraler osv.

Hvem har tjent på denne utviklingen? Folk som har måttet flytte fra bygdene er

blitt påført store omkostninger. Økonomisk har de blant annet måttet dekke utgiftene til ny bolig. Sosialt er de svært ofte blitt påført problemer ved å måtte etablere seg i nye miljøer. Samfunnsmessig har utgiftene også vært store til nye veier, skoler, butikker osv. Dette er utgifter som har kommet på bekostning av andre behov folket ikke har fått tilfredsstilt.

Når det gjelder ressursbruken er det blitt hevdet at skogen, osv. er lagt ned fordi den ikke var økonomisk drivverdig. Det er en meget tvilsom påstand i 1974, og den vil ikke stå sterkere i åra framover, tvert imot. Spørsmålet er da hvordan en skal finne folk til å utnytte disse ressursene og hva som skal betales for å bygge opp jordbruket på nytt. Vi anser at disse antydningene er tilstrekkelig grunnlag for å påstå at folket i Norge ikke har tjent på den strukturrasjonaliseringslinjen som er blitt drevet gjennom i Norge etter krigen.

SOSIALISME OG SJØLVBERGING I NORGE

På lang sikt (kanskje ikke så lang) må arbeiderklassen sikre sjølberging i økonomien for å bygge sosialismen i Norge. Da kan en ikke basere seg på at vi får kjøpt det vi trenger av velvillige imperialiststater. Det har proletariatet brent seg på før. Vi kan heller ikke basere sosialismen i Norge på å få livsviktige produkter for alltid fra andre sosialistiske land. Det er klassekamp under sosialismen og vi kan ikke satse folkets sak på et håp om at andre land alltid vil forbli sosialistisk. Det har en rekke land i Øst-Europa brent seg på tidligere. Og hensynet til at arbeiderklassen en gang skal ta makta er en grunn til at den har interesse av å kjempe for å bevare naturressurser, bevare allsidig kunnskaper og maskiner, bevare allsidig drift i produksjonen. Kampen for å hindre undergraving av sjølbergingen er ett av mange kampområder.

5. FORSKJELLIGE SYN PÅ SJØLVBERGING

En rekke politiske grupperinger har i det siste erklært at de vil gå inn for større sjølberging i Norge. Dette gjelder f.eks. SV, Senterpartiet, forskjellige populistiske grupper og i en viss utstrekning den suspekta Damman bevegelsen. Ingen har lagt fram noen god analyse av sjølbergingssituasjonen i Norge eller noe program for kampen mot redusert sjølberging i Norge (heller ikke denne artikkelen tar sikte på noen slik endelig analyse). En diskusjon om sjølberging er derfor vanskelig av flere årsaker. SV'ere kan som så ofte ellers hevde at sitater vi kommer med bare uttrykker meninger til små og ikke representative grupper innen SV. Eller at

synspunkter vi tillegger SV er under debatt i SV og snart vil være endret.

Her skal vi derfor ta fram noen synspunkter som vi mener uttrykker en feilaktig holdning til sjølberging, uten å ta stilling til om de representerer de endelige standpunktene hos de nevnte grupperingene.

SJØLVBERGING ER MER ENN MAT

En første feil er å begrense sjølberging til å bare å gjelde mat. Dette synspunktet kommer gjerne fram ved at enkelte setter likhetstegn mellom egenproduksjon av mat og sjølberging. Andre trekker bare fram matproduksjonen når de skal be-

skrive situasjonen i Norge. Slike feil er etter vår mening utbredt i Senterpartiet, men også innen SV. Konsekvensene av et slikt syn er likegyldighet overfor f.eks. kampen mot rasing av tekstil, bekledning, skotøy, og en manglende forståelse av forholdet mellom jordbruk, lettindustri og storindustri. Som vi har påpekt tidligere må sjølbergingsbegrepet omfatte egenproduksjon av maskiner og tungindustriprodukter og skotøy og bekledningsvarer i tillegg til en allsidig matvareproduksjon.

SJØLVBERGING EN DEL AV KLASSEKAMPEN

I det foregående kapitlet har vi argumentert for at redusert sjølbergning står i motstrid til folkets interesser. Spørsmålet blir da hvilke krefter som står bak utviklingen som fører til stadig stigende «arbeidsdeling». Etter vår mening er det mye likt i Senterpartiets, Venstres og SVs syn på årsakene til redusert sjølbergning i Norge. Slik det framgår av SVs plattformforslag er synet deres preget av Kautskys imperialismeteorier. Dette er dokumentert i Røde Fane 5 og 6/1974. SV vil nok hevde at den internasjonale arbeidsdelingen har sin rot i imperialismen. Men en imperialistisk politikk kan reformeres. Dette synet slår igjennom i vurderingen av statens rolle og av vilken plass arbeidet i Stortinget får i den politiske helheten.

SP og Venstre vi neppe se spørsmålet om sjølbergning i lys av imperialismen. Men i sin tro på statens muligheter til fritt å endre den økonomiske politikken vil de stå sammen med SV. Konsekvensen av et slikt syn på årsakene vil være høytravende erklæringer på Stortinget om vilje til å øke norsk sjølforsyning. Men dette kan også bidra til å svekke kampen mot monopolenes antinasjonale linje. Etter vår

mening er det derfor nødvendig å se kampen for norsk sjølbergning som en del av klassekampen.

ER HELE SV FOR SJØLVBERGING?

Et slikt spørsmål er på sin plass når vi vet hvilken linje Sovjet har i spørsmålet om internasjonal arbeidsdeling under «sosialismen». Er det slik at SF også ser på sjølbergning som et taktisk og ikke strategisk mål. Dvs. støtter hele SV Sovjets syn om at Norge bør trappe ned sjølberginga etter en sosialistisk revolusjon i Norge?

SENKET FORBRUK INGEN LØSNING

Til slutt kort om et krav spesielt direktørbevegelsen rundt Damman har stilt. Damman oppfordrer «alle» til å senke sitt forbruk. I enkelte sammenhenger støttes dette kravet også av folk innen Senterpartiet/Senterungdommen, Venstre og ledende SV'ere.

Begrunnelsen går sannsynligvis i to retninger. En del hevder at de ikke vil være »materialister» lenger, at det finnes viktigere verdier enn det du kan kjøpe. Det er i og for seg greit så lenge de nøyer seg med å leve etter dette synet sjøl. Annerledes blir det imidlertid når de ønsker at arbeiderklassen skal gi avkall på den lille andelen lønna utgjør av verdiskapning i samfunnet.

Den andre retningen er den som hevder at vanlige folk, og spesielt vanlige arbeidere og funksjonærer, bør senke sitt forbruk for å være solidarisk med den tredje verden. Dette er en konkret oppfordring som bør diskuteres. Vi har tre innvendinger. La oss tenke oss at det ikke ble gitt noen lønnstillegg i 1974. Dvs. at lønna gikk ned i kjøpekraft p.g.a. inflasjon. Ville dette være et solidarisk handslag fra den norske arbeiderklassen? Det motsatte ville være tilfelle. Profitten

hadde økt, det er sjølsagt. Investeringene ville likeledes økt. Man kan vanskelig anta noe annet. Konkret ville senket forbruk gjennom lønnsnedslag betydd forsert utbygging i Nordsjøen foruten en vekst i kapitalinvesteringene blant annet i den tredje verden.

Vi tror egentlig ikke at folk som går inn for senket forbruk ville kalle det å bidra til økt norsk imperialisme for et uttrykk for solidaritet. Men hvis det ikke er tilfelle får de påvise at vi farer med et

juksesonnement eller så får de fjerne kravet om senket forbruk.

Dessuten: Hvorfor ikke kreve reduserte investeringer? Er det en tilfeldighet bare at Danmark aldri har krevd dette. Og hvorfor ikke kreve at U-hjelpen som blir gitt går til utvikling og ikke til nye former for avhengighet. Det er god grunn til å avvise Dammans og enkelte SV-leders parole om senket forbruk i kampen for norsk sjølbergning.

6. HVORFOR ER NORGE IKKE SJØLBERGA

Vi har i de tidligere kapitlene forsøkt å vise hva vi mener med sjølbergning, hva innholdet i dette bør være, hvem som tjener på sjølbergning. Med utgangspunkt i den definisjonen vi ga av sjølbergning, skulle det være klart at Norge i dag ikke kan sies å være sjølberga. Vi ønsker å dokumentere hvorfor dette er tilfelle ved å ta utgangspunkt i det avhengighetsforholdet som Norge står i til utlandet. Norge er i dag økonomisk avhengig av utlandet på bl.a. følgende måter:

- a. Import av varer fra utlandet
- b. Eksport av varer til utlandet
- c. Utenlandsk eie eller kontroll med produksjonsmidler her i landet
- d. Norsk produksjon er integrert i utenlandsk produksjon
- e. Finansiell avhengighet ved lån fra utlandet

Import og eksport

Den vanligste og mest tradisjonelle måten som Norges avhengighet til utlandet er blitt framstilt på, er ved vareimporten. Denne posten har i de siste åra utgjort ca. 40 % av den samlede tilgang på varer

som Norge kan anvende til løpende konsum, investering og eksport.

Det ble i kap. I vist til import av mat, men det vanligste er at hoveddelen av importen omfatter vareinnsats i norsk produksjon. Dette siste utgjør en svært viktig forutsetning for produksjonen her hjemme, og som eksempler kan vi tenke oss maskiner, malmer, transportmidler osv. I en diskusjon om et lands importavhengighet i tilknytning til spørsmålet om sjølbergning, er det viktig å foreta følgende skille mellom ulike typer import:

1. Import av varer som *ikke* lar seg erstatte med varer fra norsk produksjon.
2. Import som lar seg erstatte med hjemmeproduerte varer.

Denne todelinga av importen er viktig, fordi den gir uttrykk for det kvalitative skillet mellom ulike typer import. Denne oppdelinga vil gi oss muligheter til å få kjennskap til hvor sårbar norsk økonomi vil være ved krig eller kriser.

Avhengighet via eksporten er kanskje ikke så åpenbar som den via importen. Men

flere av de typiske industrisektorene her i landet har basert hele sin virksomhet på eksport. Eksempler er treforedling, skipsfart og den framtidige oljevirksomheten i Nordsjøen.

I det norske nasjonalregnskapet utgjør eksporten ca. 40 % av det som produseres her i landet. En grunn som blir framført for hvorfor eksport er så viktig, er hensynet til betalingsbalansen. Argumentet er gjerne: »Hvordan skal vi dekke vår import hvis vi ikke får valutainntekter fra eksporten?» Det betyr at eksporten blir sett på som en nødvendighet for å dekke utgiftene til import. Faller argumentene for at Norge er avhengig av import, faller

også argumentene for at Norge må bygge ut ensidige eksportnæringer.

Utenlandske etableringer, integrasjon i utenlandsk produksjon

En tredje form for avhengighet til utlandet er en følge av at utenlandsk kapital har etablert seg i Norge. Dette framtrer i formen av utenlandske datterselskaper eller selskaper der utenlandsk kapital dominerer.

Falconbridge Nikkelverk i Kristiansand S er direkte underlagt Falconbridge Nockel Mines Ltd. i Kanada. På liknende måte er Electric Furnace Products Co. (EFP) i Sauda kontrollert av utenlandsk kapital.

Norsk skipsfart

Med rette er det sagt at utviklingen i den norske skipsfart er Norges økonomiske mirakel. Med 1 promille av verdens befolkning utgjør den norske flåten 10 prosent av verdens handelsflåte. Det har vært en næring i sterk vekst med en tredobling av flåtens størrelse i løpet av 15 år.

Hva skipsfarten betyr for landet

Skipsfarten og de næringer som er direkte knyttet til den, gir arbeid for omkring 100 000 nordmenn. Med skitellere og barn vil det si at mellom 300–400 000 mennesker i vårt land er avhengig av skipsfartens framtid.

Handelsflåtens innsettelse av fremmed valuta er helt nødvendig for å holde hjulene i gang i norsk arbeidsliv. Vi importerer hvert år langt mer enn vi eksporterer av varer. I år blir underskuddet omkring 8500 mill. kroner. Den høye importen er nødvendig for å skaffe bedriftene hva de trenger av maskiner og utstyr, råvarer og halvfabrikata. Men underskuddet må dekkes. Det gjøres først og fremst ved at skipsfarten seller inn fremmed valuta — i år bortimot 7500 mill. kroner.

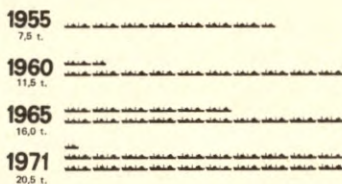
Uten inntektene fra skipsfarten kan ikke Norge opprettholde sin høye levestandard. Mange næringer er uløselig knyttet sammen med skipsfartens framtid. Det gjelder i første rekke skipbyggeriene.

Nr. 2 i europeisk skipsfart

Til sjøs er Norge en stormakt. I Europa er det bare Storbritannia som har en flåte større enn vår. Et utvidet EF vil være det største skipfartsområde i verden med over 1/3 av dens tonnasje.

NORGES HANDELSFLÅTE

1 mm = 1 mill. brt. tonn

EUROPEISK SKIPSFART

Tonnasje i mill. brt.

Norsk økonomi er avhengig av eksport for å finansiere importen. Årsaken til dette er bl.a. at norsk monopolkapital har hatt interesse av å drive igjennom en stadig sterkere internasjonal arbeidsdeling. Det mest groteske eksemplet er norsk skipsfart som er bygget ut langt ut over norske behov. Dette har kunnet skje fordi USAs militærvesen har garantert »verdensfred» og fortsatt utbytting av den tredje verden.

En fjerde form for avhengighet er at norsk produksjon er integrert i utenlandsk produksjon. Dette kan være et resultat av utenlandsk eie til produksjonsmidler, spesielle finansieringsformer eller ved at utenlandske monopoler har sikret seg kontrollen med norsk produksjon ved trusler om leveringsstopp av viktige råvarer eller ved trusler om vansker med avsetning av norsk ferdigproduksjon.

Norsk aluminiumsproduksjon kan med hell nyttes som eksempel. De norske fabrikkenes deltakelse i framstilling av ferdig aluminium strekker seg i dag til en delprosess som krever enorme mengder elektrisk kraft. For ÅSVs vedkommende skyldes dette en avtale som ble inngått i 1946 mellom norske myndigheter og aluminiumsmonopolet ALCAN. Denne avtalen kom istand etter at ALCAN hadde kommet med trusler om de vansker norsk aluminium ville møte på verdensmarkedet, hvis ikke ÅSV og norske myndigheter ville godta de betingelser ALCAN stilte. Disse betingelsene var knyttet til levering av aluminiumsoksyd fra ALCAN og at det ikke skulle bygges noen oksydfabrikk i Norge. (Se RØDE FANE 1/75)

Norsk produksjon blir videre integrert i verdensproduksjonen ved at Norge tar del i internasjonale avtaler om handel mellom landene. Vi kan her nevne ulike typer handelsavtaler Norge har inngått de siste åra, f.eks. med EEC, og arbeidet med tollreduksjoner gjennom GATT-avtalen. Disse avtalene som inngås er basert på frihandelsideen og fører uvilkårlig til at norsk produksjon blir mer spesialisert og norsk økonomi mindre sjølberga.

»En politikk blant flere mulige»

Det er blitt stilt opp to teorier for å

forklare hvorfor den norske økonomien blir mer og mer avhengig av utlandet.

Den ene teorien sier at avhengigheten skyldes en bestemt politikk som staten fører. Teorien gir uttrykk for at det er mulig å velge en politikk blant flere. En variant av denne teorien er en sosialdemokratisk utgave som hevder at høy internasjonal spesialisering og svekka sjølberging er nødvendig for å få oppfylt arbeiderklassens og folkets krav om høy levestandard og store sosiale goder.

Den mer radikale varianten gjør norsk sjølberging til et spørsmål om informasjon, et spørsmål om å kunne overbevise teknokratene i staten om at sjølberging er den mest fornuftige og ansvarlige politikken. Får dette synet feste blant folk, vil det gi seg utslag i illusjoner om statens rolle i kampen for norsk sjølberging.

Et imperialist økonomisk system

Norge er en del av et imperialistisk økonomisk system, der jakta på maksimal profitt er drivkrafta. Av denne grunn vil det lønne seg for monopolkapitalen å bygge ut kraftkrevende industrier i Norge. Det vil lønne seg å grave ut mineralforekomstene så hurtig som mulig, og det lønner seg å pumpe opp Nordsjøolja så raskt som mulig. Og fordi behovet for maksimal profitt er drivkrafta for monopolkapitalen, vil kapitalen bli drevet til de virksomheter som gir maksimal avkastning på investeringene. Det som må være helt klart er at det er muligheten for maksimal profitt som bestemmer hvor det blir investert. Dette vil være helt overordnet ønsket om en sjølberga økonomi. Ikke alle typer ressurser finner monopolkapitalen like lønnsomme å anvende. Her i landet ligger flere ressurser i brakk fordi anvendelse av disse ressursene til produktive og profitable formål ikke svarer seg. Jord og skog ligger brakk. Ressurser som

er livsnødvendige i en sjølberga økonomi. Bønder og arbeidere i tekstil- og konfeksjonsindustrien presses over i andre sektorer. Dette er sløsing med ressurser, siden mulighetene for seinere å drive jordbruk, lage klær blir betydelig redusert.

Her i landet ser vi det helt tydelig i forbindelse med oljeinvesteringene og forsøket på å gjøre norsk økonomi ensidig bygget opp omkring oljevirkosomhet.

Dette vil gi svært høye profitter og medføre enorme investeringer. Det kan nevnes at i en tre-års-periode skal Norsk Hydro, ifølge visse kilder, investere for over 6 milliarder kroner i Nordsjøen, på Mongstad og på Rafsnes. Kreditt og arbeidskraft blir presset over i sektorer der monopolkapitalen har bestemt seg for å investere. Statens rolle blir helt bestemt av dette.

Resultatet blir en mindre og mindre sjølbergingsevne, noe som igjen gir fordeler for monopolkapitalen og dens borgerskap. Monopolkapitalens makt styrkes i en ensidig økonomi, idet dette åpner muligheter for sterkere kontroll med stat og kommune, på de geografiske områder de kontrollerer. Det skulle være nok å vise til Borregaards rolle i Sarpsborg, Hydros rolle i Porsgrunn.

Den stadige reduserte sjølberginga i Norge er ikke et resultat av en eller annen valgt politikk, men er et resultat av de indre lovmessigheter som eksisterer i imperialismen. Kamp for større grad av sjølberging, er en kamp direkte retta mot monopolkapitalen og imperialismen.

Monopolkapitalen styrker seg

Er det slik at monopolkapitalen styrker sin stilling i Norge? Til dette vil vi svare et klart ja. I flere årtier har norsk økonomi blitt mer og mer dominert av utenlandske og innenlandske monopoler. Det kan

nevnes at i 1968 hadde de utenlandsdominerte selskaper i Norge 23 % av aksjekapitalen i alle næringer og 32 % av aksjekapitalen i industri og bergverk. (A. Seierstad, red: Norge og den internasjonale storkapitalen.) Vi vil tro at forholdene ikke akkurat bedrer seg.

Situasjonen i dag er jo den at både innenlandske og utenlandske monopoler gjennomfører sine ekspansjonsplaner i olje, uten at noe hindrer dem i det. Blant de norske monopolene vet vi at Hydro, Akergruppen og Kværner Brug har investert store summer i oljesektoren.

Blant de utenlandske monopolene som har blitt tildelt utvinningsrettigheter kan vi nevne: Esso Exploration Norway, A/S Norsk Shell, Phillips Petroleum Company Norway. (Selskaper med kjente navn.)

Når vi sier at det er monopolkapitalisme i Norge, så betyr dette at det er monopolene som i store trekk har kontroll med hva vi kan kalle kommandohøydene i økonomien. Slike kommandohøyder er banker, finansinstitusjoner, tungindustri, transport, deler av økonomien som er høyst nødvendig for at systemet skal fungere på monopolkapitalens premisser. La oss bruke de norske bankene som et eksempel. Det er beregnet at den norske oljevirkosomhet vil kreve investeringer av en størrelsesorden på omkring 100 milliarder kroner for perioden 1974–1980. For å kunne løse de finansieringsproblemer så store investeringer innebærer, har de fem største forretningsbankene i Norge med DnC i spissen, dannet Den norske Bankgruppe for Petroleumsfinansiering. Denne Bankgruppen har en forvaltningskapital på 22 milliarder kroner, og vil spille en framtreddende rolle i den framtidige finansiering av investeringer i Nordsjøen.

Fra 1973 til 1974 var det en vekst i investeringer foretatt i Norge på rundt

regnet 40 %. Størsteparten av denne økinga falt på oljevirkosomhet og ble foretatt av de største monopolene her i Norge, Hydro, Akergruppen, Kværner Brug.

Vi kan foreløpig oppsummere forholda i Norge slik at monopolkapitalen styrker sin stilling.

Kontroll med statsapparatet

Et viktig grunnlag for at monopolene kan opptre som de ønsker, er at de har kontroll med statsapparatet, kontroll med den statlige politikk, muligheten til å kunne påvirke staten til å føre en politikk helt i tråd med monopolenes ønsker.

Som nevnt tidligere blir statens kreditt- og arbeidsmarkedspolitikk helt bestemt av hvor monopolkapitalen investerer. I dag er det olje, og den arbeidsmarkedspolitikk det er lagt opp til, er helt i tråd med hva monopolene krever av arbeidskraft. Denne arbeidskrafta blir frigjort fra andre såkalte »lavproduktive» sektorer, og skal ved politiske tiltak presses over til oljevirkosomhet (jfr. jordbruksoppjøret). Skatte- og avgiftspolitikken er også tilpasset de behov monopolkapitalen har. Vi husker fritaking av investeringsavgift på oljeboringsplattformer fra høsten 1973, at den kraftkrevende industrien i 1971 betalte 3,08 øre pr. Kwt. elektrisk kraft, mens husholdninger måtte betale 6,31 øre pr. kwt. (Statistisk Årbok 1973, s. 284.) Videre husker vi fra behandlinga om utvinningstakten av Nordsjøolja, der det fra ledende AP-hold stadig ble framheva at der takt man hadde valgt, var til folkets eget beste. Det som realitetene viser, er at utvinningstakten helt er tilpassa de ønskene monopolkapitalen har, nemlig så rask utvinningstid som mulig.

Vi kan slå fast at staten opptre som støttespiller for monopolene og at statens politikk utdyper tendenser til en mer ensidig økonomi, basert på noen få, men store produksjonssektorer, og dette fører som tidligere påpekt til en mindre sjølberga økonomi.

Imperialismen er kapitalismen i vår tid

Lenin påpeker i sin teori om imperialismen som kapitalismens monopolistiske stadium, at denne er karakterisert ved sammensmelting av bank- og industrikapital til monopolistiske sammenslutninger eller finanskapital, at kapital-eksport til forskjell fra vareeksport får særlig stor betydning og at monopolene har et sterkt herredømme i verdensøkonomien. Vi er av den oppfatning at Lenins teorier om imperialismen i høyeste grad gjelder i dag. Internasjonal arbeidsdeling og økt spesialisering mellom land, stadig sterkere monopolisering og en utvikling mot en stadig mer ensidig økonomi, er resultater av økonomiske lovmessigheter i kapitalismen.

Imperialistene er i ferd med å skaffe seg økonomisk og politisk kontroll med Norge, og for å sikre denne kontrollen når folket en gang vil reise seg, viser historia utallige eksempler på at militær makt har vært brukt for å forsvare imperialistenes interesser.

Norges lave sjølbergingsgrad, må sees direkte som et resultat av at Norge er en del av et imperialistisk økonomisk system, der sjølberginga helt er underordna jakta på maksimal profitt. Kampen for norsk sjølberging blir en kamp retta direkte mot monopolkapitalen og imperialismen.

7. KAMPEN I DAG

OLJEUTBYGGINGA TRUER NORSK SJØLVBERGING

Det viktigste angrepet på norsk sjølvberging i dag kommer fra oljeutbygginga i Nordsjøen. Riktignok skal vi bli sjølforsynt med olje – og det er bra. Men ser vi litt nøyere etter i de planene som eksisterer så er dette bare et »biprodukt» av oljevirkosomheten. Skulle oljen dekke norske behov, kunne utvinningstakten reduseres til 1/10 av hva de vedtatte planer legger opp til, planer som er basert på 90 % eksport. Det er derfor ikke snakk om å utvikle en oljesektor for å sikre norsk sjølvberging, men tvert om å bygge ut i stor stil for å høste inn kortsiktige profitter, nær sagt uten hensyn til konsekvensene.

Det er et velkjent fenomen at oljeutbygginga trekker arbeidskraft ut av andre næringer, samtidig som staten utdyper tendensen gjennom å presse bondenes inntekter og ved å utbygge en »effektiv arbeidsformidling». Tall fra statistisk sentralbyrå kan tyde på at sysselsettinga i jordbruk i første halvår av 1974 gikk ned med 27 000 fra året før, dvs. en nedgang på 16 % av alle sysselsatte i jordbruk. Nå knytter det seg en del usikkerhet til dette anslaget, men det peker i alle fall på en tendens eller utvikling. På samme tid øker sysselsettinga i oljevirkosomhet til 20 000 i 1974. Denne nye flukten fra landsbygda har gått så hardt ut over bygdene i Hedmark og Oppland at fylkesadministrasjonen der har slått alarm.

Resultatet av denne utviklinga, en utvikling som blir understøtta av statens politikk, vil bli at jordbruksbefolkninga vil synke i en situasjon der landet langt fra er sjølforsynt på mat, og det er de unge som flytter.

Oljevirkosomhetens konsekvenser for fisket, i form av hindring av fiske på tidligere fangstfelter, trusler mot havets ressurser ved lekkasjer, skulle også være kjent fra tidligere.

Som vi påpekte i forrige kapittel, ble en stadig større del av de samlede investeringene her i landet foretatt i oljesektoren. Dette fører til at andre ressurser blir sugd opp i denne sektoren, og svekker alternative anvendelser. I dag kommer dette klart fram i forbindelse med den krisa som te-ko-industrien er inne i.

Norsk økonomi blir på den ene sida mer og mer ensidig rettet mot olje, og på den andre sida blir arbeidsplassene i annen virksomhet stadig mer usikre.

Utenlandsk kapital kontrollerer halvparten av norsk oljevirkosomhet, gjennom eie og driftsrettigheter. De kan tappe direkte i rør til England og Vest-Tyskland. Riktignok er hovedprinsippet at all olje skal til Norge. Men *unntaket* er foreløpig at alt skal til utlandet, som vi vet taper raskt. Med DNAs velsignelse skal de tappe i et tempo som er 10 ganger det norske behovet. Med dette tempoet vil oljeressursene kunne være uttømt i løpet av 40 år. Hvis vi anså det ønskelig bare å tilfredsstille vårt hjemlige behov, ville derimot oljeressursene vare i 400 år. SVs oljepolitikk, som ifølge SV sjøl, skulle være langt mer »moderat» enn DNAs, viser at de ønsker å eksportere »bare» 80 % og la hullene vare i 80 år.

DNA:Imperialistenes interesser skal ikke motarbeides

DNA har ved det utvinningstempoet det er lagt opp til vist at imperialistenes interesser ikke skal motarbeides. At dette ikke er en tilfeldighet, viser DNAs politikk overfor imperialistenes egen olje-

organisasjon, IEA. Ved eventuelle kriser eller boikott fra OPEC-landa, skal imperialistene ikke lide nød; de skal få olje fra Nordsjøen. Høyres oljeutredning slutter seg til DNAs »moderate tempo». Men for å »løse» avfolkningsproblemene i Nord-Norge ønsker de å sette fart i oljeutbygging nord for 62. breddegrad, men er uenig med Statoils Arve Johnsen, som mener at Statoil bør være alene (sammen med de utenlandske monopolene?) i oljeutbygging i Nord-Norge.

Folk skal samles i oljebyer eller i bore-tårn. Det er hva en må kalle en effektiv avfolkningspolitikk. I stedet for å hindre avfolking vil de presse folk over i en næring, olje, mens alt annet skal stagnere for seinere å falle bort. I praksis betyr dette en avfolking av store deler av Nord-Norge, nye oljesentra, en stor fare for en sterk svekking av sjølberginga.

Vi har påpekt at dersom DNA og monopolkapitalen skal få realisert sine oljeplaner, må dette få svære konsekvenser for andre næringer. Vi har allerede sett på virkninger på jordbruket, som DNA med sin politikk på god vei er i ferd med å legge ned. Jordbruksoppgjøret for 1974, var ifølge bøndene sjøl, ei katastrofe. Statens elendige tilbud ble da også møtt med leveringsstopp, men staten svarte som vi husker med tvungen voldgift. Et dårlig oppgjør er som kjent en måte å få folk til å flytte »frivillig», og jordbruksproduksjonen blir dermed ytterligere redusert. Olje og jordbruk er to sentrale sider ved økonomien for å forstå at norsk sjølberging avtar.

Men ikke bare jordbruk blir rammet, andre næringsgreiner blir »utsatt» for kriser, for at arbeid og kapital kan frigjøres til oljeproduksjon.

Vi har påvist at den norske økonomien er i ferd med å utvikle seg i en svært ensidig retning, der olje spiller hovedrollen. Det

skal vel heller ikke så mye forståelse til for å erkjenne at en slik ensidig utvikling vil kunne få store konsekvenser ved raske omslag i den kapitalistiske økonomien. Dette vil ramme folket hardt, siden en ensidig økonomi er langt mer sårbar enn en økonomi basert på mangesidighet og sjølberging.

KAN NORGE BLI SJØLBERGA?

Som påvist tidligere er en kamp for norsk sjølberging en kamp mellom arbeiderklassen og folket på den ene sida og monopolkapitalen på den andre.

På kort sikt kan ikke arbeiderklassen og folket i Norge »styre» utviklinga henimot sjølberging. Bare den småborgerlige reformismen tror det. Derimot må det være kommunistenes linje å reise kamp for å hindre rasing av det som allerede eksisterer av sjølberging. Kampen for norsk sjølberging kan bare få karakter av å være en defensiv kamp. Måten det arbeidende folket blir ramma på, skjer direkte ved nedlegging av viktige bedrifter og virksomheter og overgang til pendling eller flytting, eller indirekte ved at økonomien blir mer sårbar overfor kriser og konjunkturedganger. Lav sjølberging sikrer også imperialistenes kontroll med den norske økonomien, og det er ikke i arbeiderklassens interesser. På kort sikt vil vår fremste oppgave være å spre propaganda mot ytterligere rasing som forverrer vår sjølbergingsgrad, for å skape en opinion mot statens og monopolenes herjinger. Sammen med denne propagandaen vil vi spre opplysning om sammenhengen mellom utviklinga i Norge i dag og det imperialistiske økonomiske og politiske systemet.

Vi tror selvfølgelig ikke at vi kan fjerne årsakene til manglende sjølberging på kort sikt. Derfor kommer også motstanden mot ytterligere redusert sjølberging til å

Jern

Jernforekomster finnes mange steder i Norge. Malmreservene er store, men de fleste er for lavprosentige til at de vil lønne seg med dagens prisnivå. De største er Sør-Varanger, Rana, Fosdalen og Rausand. Betydningen av de forskjellige forhold som bestemmer hva som er drivverdig, som størrelse, gehalt, beliggenhet i forhold til skipningsmulighetene, dagbruksdrift, osv forandrer seg imidlertid stadig med endret teknikk og pris. (I dag forlanges at gehalten av utnyttbart jern skal være minst 30% og at malmen helst skal kunne drives i dagbruksdrift.) De kjente malmreserver i landet er noe over 300 millioner tonn med ca 125 millioner jern. Tar man med malmer av samme kvalitet som kan drives med gruvedrift, blir reservene 4-5 ganger så store. Senkes kravene til jerngehalt til 20%, blir igjen malmreservene minst doblet.

Norsk sjølberging er et politisk spørsmål – et spørsmål om hvilken klasse som har makta. Regjeringens eget ressursutvalg gir her ufrivillig et godt eksempel på at det er slik. Som det framgår av sitat fra »Norges ressursituasjon i global sammenheng» s. 51, er det meget begrenset hva norsk monopolkapital kan se seg i stand til å utnytte. Sitatet burde også kunne vaksinere alle som har illusjoner om at kapitalismens monopolfase representerer noen slags økonomisk progressiv epoke».

møte nederlag på mange områder. Statsmakta ligger fast i hendene på monopolkapitalen, og arbeiderklassen og folket er ikke i stand til å diktere den sine betingelser. Men kampen kan også vinnes i enkelte saker, f.eks. på steder der folket reiser seg til aksjoner mot bedriftsnedleggelse og rasering av hele distrikter, og lykkes i å vinne brei nok støtte for krava sine.

På lang sikt er vår strategi et sosialistisk Norge. Et sosialistisk Norge kan for eksempel åpne for en virkelig demokratisering av forskning og eksperimenter. Dette gjelder både innen jordbruk, fiske og industri. Det vil kunne settes i verk massekampanjer for eksperimenter med nye kornsorter, nye storferaser på landsbygda, eller utvikling av ny produksjon og nytt maskineri i industrien. Også i dag drives det forskning innen jordbruket som subjektivt har som mål å tjene en økt sjølberging. Det drives også forskning innen industrien, men det ledende målet der er ikke samfunnsmedlemmenes øko-

nomiske og kulturelle behov, men behovet for økt profit.

Erfaringene fra Kina, Albania og andre sosialistiske land viser at først når arbeiderklassens diktatur er opprettet er det mulig å utvikle produksjonen og tilfredsstille folkets allsidige behov. Under sosialismen vil norske bønder og arbeidere sjøl ha makta, og deres initiativ og skaperkraft kan få full utfoldelse.

Nedtrappinga av industrieksport på imperialismens betingelser vil gjøre det mulig for arbeiderklassen i Norge å utvikle produksjon som kan erstatte den importen et monopolkapitalistisk samfunn som Norge er blitt avhengig av. Et lite og fattig land som Albania er på vei til å bli sjølberga innen produksjon av maskineri og tungindustri. All erfaring viser at sosialismen utløser svære muligheter om en greier å følge ei riktig linje i bygginga av en sjølstendig økonomi og utfolde et virkelig demokrati på alle felter av samfunnslivet. Dette gjelder også for Norge. Dette viser ikke annet enn at mulighetene

er store også for et lite land som Norge. I virkeligheten er Norge også rikt på naturressurser og menneskelige ressurser, og ikke fattig som imperialistene hevder.

Slike tanker kan få noen til å drømme seg bort og begynne å fremme offensive krav alt i dag fordi Norge faktisk kan bli sjølberga en gang i framtida. Slikt drømmeri kan kanskje føre til intens virksomhet hos noen enkeltpersoner for ei viss tid, men kan aldri bli ei materiell kraft. I praksis vil en slik illusjonspolitik ta oppmerksomheten bort fra dagens situasjon og dagens kampoppgaver.

DE VIKTIGSTE KAMPOMRÅDENE

1. Vi har alt vært inne på de viktigste angrepene på norsk sjølberging i dag, nemlig gjennom oljepolitikken. Slik situasjonen er, må kamp for å hindre raske og store oljeutvinninger være *det* sentrale punktet for å sikre at norsk sjølbergings-evne ikke reduseres ytterligere. Det gjelder på alle områder: Statsbudsjettet og

kampen mot nedskjæringer der, i lønnskampen der lave krav styrker monopolen, i kampen for skikkelige sosiale kår, i kampen mot avfolkninga.

2. Kampen for å utvide fiskerigrensa til 50 mil straks er også en sentral kampoppgave. Det gjelder å sikre havets ressurser for ettertida og sikre fiskernes økonomiske kår. I tilknytning til dette, blir spørsmålet om kontinentalsokkelen et fundamentalt kampkrav. Begge imperialismaktene USA og Sovjet, ønsker å hindre norsk kontroll over denne.

3. Småbøndenes kamp mot staten blir viktig fordi staten betrakter en del av jordbruksbefolkninga som arbeidskraftreserve i oljeproduksjonen. Derfor vil kampen mot tvungen voldgift og styrking av enheten mellom småbønder og arbeidere være viktig for å slå statens planer tilbake.

Slik er situasjonen i folkets kamp for en sjølberga økonomi, som i dag blir en del av folkets daglige kamp.

Fotokonkurranse

SEND INN BILDER FRA ARBEIDSPLASSEN!

I den nye romanen sin, »25. SEPTEMBER-PLASSEN», skriver Dag Solstad et sted at folk har fotografier av seg sjøl fra ferieturer, fra fester, fra høytidsstunder. Men det er nesten helt uvanlig at folk har fotografier av seg sjøl fra arbeidsplassen sin.

Vi veit at noen som jobber på mekanisk verksted i Oslo har merket seg dette, og har begynt å ta med fotoapparat på jobben for å få forandre på dette.

Vi oppfordrer flere til å gjøre det samme, og ber dem om å sende bildene til oss. Vi vil ha realistiske bilder – fra gamle, fæle arbeidsplasser, fra moderne gjennomrasjonaliserte utsvetningsfabrikker, fra arbeidsplasser i jordbruk og fiske, fra butikker, kontorer og hva som helst.

Men vi vil ha opplysninger med

bildene, om hva slags maskiner og hva slags produksjon det gjelder, hvor i landet det er, arbeidsvilkåra osv.

Vi trykker de bildene vi syns er gode etterhvert. Honorar for hvert bilde vi bruker er 35 kr. – eller ei Oktober-bok etter fritt valg, gjerne også et Røde Fane abonnement, hvis du heller vil ha det. Det beste bildet vi får i løpet av året, premierer vi med 10 Oktober-bøker etter fritt valg. Resultatet av konkurransen blir offentliggjort i nr. 1/1976.

Send inn positiver – altså framkalte bilder. Formatet spiller ingen rolle.

ADRESSA VÅR ER:

Redaksjonen,

RØDE FANE, FORLAGET OKTOBER

*Boks 6875 – St. Olavs plass
Oslo 1*

MERK DEN NYE ADRESSA VÅR

RØDE FANE har fått ny adresse. Det har sammenheng med at Forlaget Oktober har fått nye kontorlokaler.

Adressa er nå:

RØDE FANE, Forlaget Oktober,

BOKS 6875, St. Olavs plass.

Oslo 1.

Den nye grunnlova for Folkerepublikken Kina slår fast at sosialismen skal byggjast sjølvstendig, med initiativet i eiga hand, gjennom å lite på eigne krefter, hard kamp, trott og sparemd. Denne linja er sams for alle sosialistiske land som Folke-

Dei sosialistiske landa

Enver Hoxha:

Vi byggjer sosialismen
ved å lite på eigne krefter

– Albania har brote blokaden frå revisjonistane –

Dei sovjetiske revisjonistiske overløparane innser at blokaden deira har mislukkast heilt.¹ Dei ser at dei ikkje har greidd å tvinge det sosialistiske Albania i kne. Likevel ynkar dei seg over det albanske folket. Dei seier at det «lir naud» òg «står på same staden» etter at dei ikkje får «kredittar» og «hjelp» frå Sovjetsamveldet lenger! Men vi seier til dei: «Ikkje ynkk dykk over dei som sit på hesten. Vi vil ikkje ha den såkalte hjelpa dykkar. Ho er ei gift de spreier for å fange folket i ei felle og gjere det til træljar. Vi har jordrikdommar sjølve. Vi har sveitten, trottugskapen, jernvilja og evnene til det gåverike folket vårt. Kvar dag held dei på med å utnytte desse rikdommane på dugande vis, for å bygge velstand for seg

sjølv og tene sosialismen si sak. Vi har det ærerike Arbeidspartiet vårt. Det leier landet med marxist-leninistisk klokskap og mot i den sosialistiske oppbygginga.» Vi seier til revisjonistane: «De har sett inn blokade mot oss. De har brote økonomiske avtalar med oss, heilt omsynslaut. De har stogga all levering av industriutstyr. De har stole planar og teikningar frå oss. De har brote av arbeid på halvvegen. Dette gjorde det nok tyngre for oss då vi tok til med arbeidet med den tredje femårsplanen. Men økonomien vår gjekk likevel framover utan avbrot, og vann ein stor siger over blokaden de sette inn.»

Vi seier til dei: «De 'ynkar' dykk over tilgangen vi har til råolje og mineral? Det treng de ikkje gjere! Om vi jamfører med 1960 har vi auka utvinninga av olje i Albania med 80 prosent. Produksjonen av

republikken Kina, Den demokratiske republikken Korea, Folkerepublikken Albania og Den demokratiske republikken Vietnam. Her prentar vi tre artiklar – frå Albania, Kina og Korea som syner kva slag politikk dei følgjer i dette spørsmålet.

lit på eigne krefter

Utdrag frå talen »Tjuefem år med kamp og siger på vegen til sosialismen», som Enver Hoxha heldt på eit møte som høgtida 25-årsdagen for frigjeringa av Albania 28. november 1969.

kopparmalm er 4 gonger så stor, og det same gjeld for krommalm, kol osv. De er så fulle og vondskap og sladdersykje at de ikkje greier å sjå kva tala fortel. De diktar ihop soger om at kraftproduksjonen i Albania har sakka atterut. Tala syner like fullt at vi produserer 4,1 gonger så mykje elektrisk kraft i dag som i 1960. Varmekraftverket i Fieri vart bygt dei seinste åra. Det produserer 4 gonger så mykje kraft som vasskraftverket i Ulza. De 'ynkar' dykk for korleis vi greier å utdane høgskolekader? Da skal de merke dykk at vi berre hadde 4 245 høgt utdanna spesialistar i 1960. No er det om lag 14 000 slike spesialistar i arbeid for å tene folket. De klagar dykk over korleis det står til med jordbruket vårt? Men vi kan fortelje dykk at vi aldri har hatt slik framgang i jordbruket som i dette tiåret. Om vi

jamfører med 1960, har kveiteproduksjonen pr. hektar auka med 90,5 prosent, altså nære på ei dobling, og maisproduksjonen har auka 2,2 gonger.»

Kva syner desse tala? Dei syner at revisjonistane ikkje har lukkast med knepet sitt. Det fortel om den store sigeren for det heroiske Arbeidspartiet, og sigeren for marxismen-leninismen på det økonomiske området og. Den økonomiske blokaden er eit brutalt underkuingsmiddel. Vi har brote han sund. Det provar at det er uråd å overvinne det albanske folket. Det bøyer seg ikkje for slike utpressar-metodar, og lar seg ikkje skremme av trugsmål og sabelrasling.

– Ingen får fridomen gjevande –

I revolusjonen og når det gjeld å bygge sosialismen er dei indre tilhøva det av-

gjerande. I kvar handling må folket lite på sine egne krefter. Denne store leninistiske grunnsetninga er rett. Dei allmenne røynsleane frå historia har sanna dette, og det er sanna på ny av den særskilte røyndomen i landet vårt, kampen vi har ført og den veldige framgangen det sosialistiske Albania har vunne i desse 25 åra. Dette utestenger sjølv sagt ikkje ærleg og sjølvnyttelaus internasjonalt hjelp frå sosialistiske land, det utestenger ikkje slik hjelp frå det internasjonale proletariatet, dei ekte marxist-leninistiske partia og dei progressive folka i verda.

Partiet stødde seg på denne grunnsetninga i den nasjonale frigjeringskrigen. Det reiste heile folket, for det var klart for oss at fridom ikkje er noko ein får gjevande. Fridom vinn ein med våpen i hand, med blod og offer. Balli Kombetar og Zog-folka², dei britiske imperialistane og USA-imperialistane hevda at folket kjempa og blødde utan at det trongst. Dei »allierte» ville gje oss fridomen som ei gåve, sa dei. Vi berrla sviket i det dei for med – nådeløst. Tvert imot det dei sa var det den heltemodige kampen folket sjølv førte som gjorde at det kunne ta lagnaden sin i sine egne hender og bygge si eiga statsmakt. Derfor greidde vi å stenge imperialistane ute. Dei kunne ikkje blande seg i våre saker og fekk ikkje utveg til å setje eit folkefiendsleg, proimperialistisk regime til makta.

Da styrkane våre kjempa i fjella, tenkte partiet aldri på å føre kampen isolert, utan samband med den allmenne striden mot fascismen. Partiet band den nasjonale frigjeringskrigen i Albania saman med krigen Sovjetsambandet førte med Stalin som leiar, og med kampen folka over heile verda førte mot fascismen. Vi undervurderer slett ikkje kor mykje den heltemodige frigjeringskrigen til Stalins Raude Hær hadde å seie for at Europa og vårt

eige heimland vart frie. Dei sovjetiske revisjonistiske overløparane lyg når dei skuldar oss for det. Det var Den Raude Hæren som ga dødsstøyten til dei fascistiske hordane, og skapte svært gunstige vilkår for framgangen folket vårt hadde i frigjeringskampen mot fascismen.

– To slags hjelp –

Etter frigjeringa nytta partiet seg og av grunnsetninga om å lite på egne krefter, konsekvent og målmedvete. Vi ba Sovjetsambandet og Stalin om hjelp til å utvikle landet vårt og bygge det opp etter sosialistiske liner. Det var rettkome, ærleg, normalt og internasjonalt av oss å be om slik hjelp. Så lenge Stalin levde fekk Albania hjelp i ei internasjonalt ånd. Men partiet og folket vart ikkje sitjande med hendene i fanget. Dei har aldri trudd at utanlandske vener kunne bygge sosialismen i vårt land. Vi ga oss til å arbeide. Og med våre egne krefter som den avgjerande faktoren greidde vi å gi eit nytt andlet til heimlandet vårt, som hadde lide vondt så lenge.

Dette vart berginga for oss. Historia har synt kor rett det var og kor livsviktig det var at partiet heldt seg til grunnsetninga om å lite på egne krefter. Da Krustsjov-folka kom til makta i Sovjetsamveldet, vart formålet med dei såkalte kredittane og dei få fabrikkane dei gav oss eit heilt anna med det same. »Hjelp» dei ga var ikkje lenger internasjonalt, men trælbindande. Krustsjov-renegatane freista å gjere landet vårt heilt avhengig av dei, økonomisk og politisk. Fordi vi fekk hjelp frå dei, kravde dei at vi skulle gje opp sjølvrådetretten vår. Vi skulle vere eit føyeleg og underdanig vedheng til dei. Vi skulle godta kvart ord som kom frå dei, same kor mykje det strei mot marxismen og sosialismen, utan å mukke. Men dei kjente visst ikkje albanarane særleg godt.

»I den sosialistiske revolusjonen og i bygginga av sosialismen er den indre faktoren det avgjerande, og i alt folket tar seg føre må det lite på egne krefter.» – «Slutten for fascistene», maleri av albaneren Andon Lakuriqi.

Det var *dei* som selte seg for pengar, ikkje vi. Straks sviket til Krustsjov-revisjonistane vart berrlagt gjekk partiet vårt til open strid mot det. Da stogga dei ikkje berre all hjelp og alle kreditar. Attåt tvang dei på oss ein omsynslaus revisjonistisk blokade, både økonomisk og politisk. Men folket vårt har avverja dei revisjonistiske åtaka. Vi går like støtt framover på vegen for å bygge sosialismen. Dette har vi greidd fordi partiet har halde seg til grunnsetninga om å lite på egne krefter heile tida. Partiet har bygt økonomien vår på ein solid grunnvoll, og no står økonomien på egne bein.

– Dei «utakksame» albanarane –

Dei sovjetiske revisjonistleiarane og dei føyelege tenarane deira går til rasande åtak på Albania fordi vi held oss til denne grunnsetninga. Dei meiner det er snever nasjonalisme og seier at vi er «utakksame». Vi skal ha gløymt hjelpa Sovjetsamveldet ga oss i frigjeringskrigen. Vi våga å reise oss mot dei når dei sveik. Vi vågar å gå framover på den marxist-leninistiske vegen. Difor går dei på oss. Moskva radio terpar på påstanden om at det berre var dei som slost. Dei seier at dei har halde oss i live med hjelpa si. Hadde det ikkje

vore for denne hjelpa ville vi gått under. Dei undervurderer oss og er så grenselaust skamlause at dei nektar for at kampen vi førte og den andre folk førte hadde noko å seie for å knuse fascismen.

Det finst ikkje ei flis med internasjonalsisme i dette. Det har ikkje noko å gjere med læra åt Lenin og Stalin, med læra i marxismen-leninismen. For alle folk, om dei er store eller små, gjev sitt tilskot til den revolusjonære oppgåva dei har saman.

NOTAR

1. Den revisjonistiske blokaden mot Albania vart sett inn av Krustsjov i 1961. Bakgrunnen for dette var at Arbeidspartiet gjekk hardt imot kravet om at det skulle følgje med på ferda bort frå marxismen-leninismen. Albania »kunne ikkje lenger vente å få noka hjelp frå Sovjetsamveldet . . . for berre sanne vener og brødre har rett til slik hjelp,» sa Krustsjov (brev til den albanske regjeringa frå regjeringa i Sovjet april 1961). I 12 år hadde eksport og import til Sovjet utgjort 50 prosent av utanrikshandelen i Albania. Kredittane Sovjet hadde avtaleplikta seg til å gje var ein viktig del av investeringane i den tredje femårsplanen. Albania vart utestengt frå Warszawa-pakten. All militærhjelp vart dregen attende. På SUKPs 22. kongress i oktober 1961 oppmoda Krustsjov folket i Albania til kontra-revolusjon, så stor tru hadde han på at desse tiltaka skulle få den albanske staten til å bryte saman! Men partiet og folket sto fast. Som Hoxha sa i november 1961: »Det albanske

For internasjonalistisk hjelp og støtte mellom folka går begge vegar og ikkje berre ein veg.

Omsett frå Enver Hoxha: »Twenty Years of Struggle and Victory on the Road to Socialism», i Speeches (1969–1970), Tirana 1971, s. 94–99. (Mellomtitlane har vi sett inn.)

folket og partiet deira kan leve på gras om det vert naudsynt, men dei vil aldri selje seg for tretti sølvengar. Dei vil heller døy ståande med ære enn å leve med skam på kne.» - sjå *History of the Party of Albania*, Tirana 1971, s. 489–507 (Kap. VI, pkt. 2).

2. »Balli Kombetar» (»Folkefronten») var ein organisasjon som utga seg for å kjempe for fridom for Albania, men dreiv ope samarbeid med de tyske fascistane, seinare med engelskmennene, for å hindre at Albania frigjorde seg frå imperialismen. Med »Zog-folka» meiner Enver Hoxha tilhengjarane av den sjølvutropte kong Zog, ein stråmann for dei italienske fascistane. (I boka »Hakka og geværet» av Dh. S. Shuteriqi, som Forlaget Oktober ga ut før jul, er det ei god skildring av korleis dei albanske kommunistane reiste folket sjølv til kamp i denne tida. Sjå forteljinga »Jonuz Ranxha tvi-ler».)

Utdrag fra forelesningen »Om den sosialistiske oppbygginga i Den koreanske folkedemokratiske republikken og den sørkoreanske revolusjonen», holdt i det indokinesiske akademiet for samfunnsvitenskap »Ali Archan» 14. april 1965.

Kim Il Sung:

Konsekvent utforming av Juche og gjennomføring av masselinjen

Alle seirene og resultatene våre under den sosialistiske revolusjon og den sosialistiske oppbyggingen vant vi under partiets marxist-leninistiske førerskap og folkets tapre kamp for å sette partiets linje ut i livet.

For å lede det koreanske folkets revolusjonære kamp og oppbygging på riktig vis, var det for vårt parti framfor alt viktig å utforme Juche konsekvent.

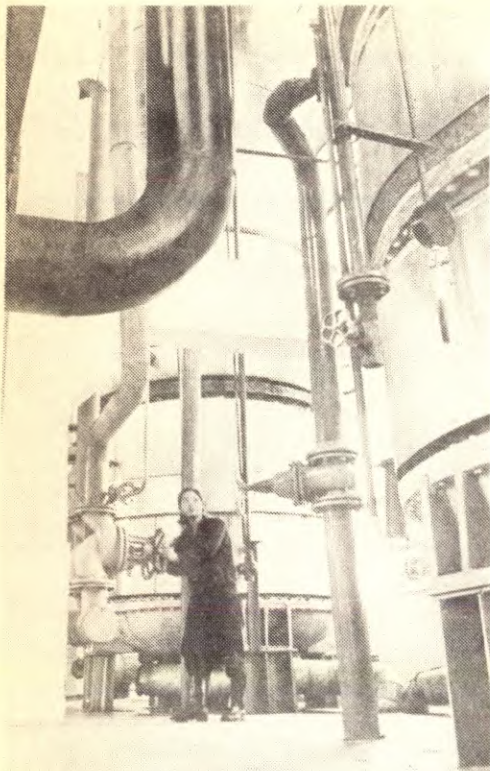
Å utforme Juche betyr å holde seg til det prinsippet at alle spørsmål i revolusjonen og oppbyggingen løses selvstendig og hovedsakelig med egne krefter i overensstemmelse med virkeligheten i landet vårt.

Det er en realistisk og konstruktiv posisjon å opptre mot dogmatismen og anvende marxismen-leninismens allmenne sannheter samt den internasjonale revolusjonære bevegelsens erfaringer på de historiske betingelser og de nasjonale særtrekkene i ens eget land. Det var den

selvstendige posisjon å oppgi tendensene til å orientere seg etter andre, å proklamere linjen »Å skape alt med egne krefter» og å løse ens egne problemer under eget ansvar og under alle omstendigheter.

De koreanske kommunistene gjennomfører revolusjonen i Korea. Den koreanske revolusjonen er hovedoppgaven for de koreanske kommunistene. Det er klart at den koreanske revolusjonen ikke kan fullføres uten kjennskap til virkeligheten i Korea og uten å rette seg etter den. I vår revolusjon kan marxismen-leninismen bare bli et mektig våpen i tilknytning til virkeligheten i landet vårt.

Den koreanske revolusjonens herrer er vårt parti og folk; den avgjørende faktor for den koreanske revolusjonens seier er våre egne krefter. Det er klart: Hvis det er tendenser til å orientere seg etter andre, lar revolusjonen seg naturligvis ikke sette ut i livet, og utenforstående kan ikke gjennomføre den koreanske revolusjonen

Frå ein ny stor næringsmiddelabrikk i Sør-Pyongan-provinsen i Korea. Utviklinga av næringsmiddelindustri på grunnlag av råstoff frå jordbruket styrkjer produksjonsbanda mellom byen og landsbygda, skapar ein marknad for tungindustrien og gjer det råd å lette kvinnene for arbeid i hushaldet.

for oss. For revolusjonen er også internasjonal hjelp og støtte viktig, men bare når framfor alt vi som våre egne herrer selv anstrenger oss og kjemper, kan vi utvikle revolusjonen og føre den til seier.

– En selvstendig nasjonaløkonomi

På det politisk-ideologiske området utviklet partiet vårt Juche og rettet seg

samtidig på det økonomiske området etter prinsippet »Å skape med egne krefter!» og etter den linje å bygge ut en selvstendig nasjonaløkonomi.

Hvis innstillingen »Å skape med egne krefter!» mangler, vil troen på ens egne krefter mangle, det blir ikke gjort store nok anstrengelser for å mobilisere landets egne indre reserver, og som følge av det kan heller ikke det store revolusjonære verk fullføres. Vi fører den revolusjonære kampen og bygger opp med det forsett å fullføre den koreanske revolusjonen med egne krefter og å bygge sosialismen og kommunismen i landet vårt med eget arbeid og ressursene i vårt eget land.

Selvfølgerlig erkjenner vi uten innskrenkninger viktigheten av internasjonal hjelp og støtte og mener at hjelpen fra andre land er nødvendig. Men vi forkaster det falske ideologiske standpunkt og den falske holdningen å avvente en gunstig internasjonal sjanse og dermed svekke ens egen revolusjonære kamp, eller bare å stole på hjelp fra andre land og slik slippe av i sine egne anstrengelser. Både i den revolusjonære kampen og under oppbyggingen må ledemotivet være »Å skape med egne krefter!», hjelp og støtte utenfra må ha annenrangs betydning. Bare hvis man fører kampen i denne ånd kan man maksimalt forserer revolusjonen og oppbyggingen i ens eget land og bidra til utviklingen av den verdensomspennende revolusjonære bevegelsen.

I gjenreisningsperioden etter krigen fikk landet vårt økonomisk og teknisk hjelp fra broderlandene for omkring 500 millioner rubel (550 millioner dollar). Det var naturligvis svært nyttig under gjenreisningen og oppbyggingen. Men også den gangen gjorde vi det til et grunnprinsipp å mobilisere vårt folks krefter og de indre ressurser maksimalt, samtidig som vi anstrengte oss for å nytte hjelpen fra bro-

derlandene effektivt. Våre egne krefter spilte faktisk den utslagsgivende rollen under gjenreisningen og oppbyggingen etter krigen.

Her behøver vi ikke å komme nærmere inn på vårt lands resultater under den økonomiske oppbyggingen etter krigen.

Slik skapte vi i overensstemmelse med prinsippet «Å skape med egne krefter!» et solid og selvstendig fundament for nasjonaløkonomien vår.

Økonomisk selvstendighet er en nødvendig forutsetning for å bygge en rik, mektig, sivilisert og uavhengig stat. Uten en selvstendig nasjonaløkonomi kan man ikke trygge landets politiske uavhengighet fullt ut, ikke videreutvikle produktivkrefte og bedre befolkningens tilværelse.

Sosialisme er ensbetydende med fullstendig opphevelse av klasseutbyggingen og den nasjonale ulikheten. Den krever allsidig utvikling av økonomi, vitenskap og teknikk. Derfor er det bare naturlig at den sosialistiske økonomien må være en kompleks utviklet selvstendig økonomi.

Vi har absolutt ingen planer om å motsette oss et økonomisk samarbeid mellom landene og bygge en innkapslet sosialisme. Den vi vender oss mot er stormaktstendensene som går ut på å hemme et annet lands selvstendige og komplekse utvikling av økonomien for å underlegge seg dette landets økonomi under påskudd av «økonomisk samarbeid» og «internasjonal arbeidsdeling». Vi mener at ethvert land må samarbeide med andre på basis at utviklingen av en egen nasjonaløkonomi, og at man først da kan utvide og videreutvikle det økonomiske samarbeidet mellom landene etter prinsippene for full likeberettigelse og gjensidige fordeler.

I dag bygger landet vårt sin økonomi hovedsakelig med egen teknikk, med egne ressurser, med egne kadres og folkets egne

krefter og dekker i alt vesentlig landets behov for produkter fra tung- og lettindustri samt for jordbruksvarer.

– Grunnlag for politisk uavhengighet –

Hva angår vårt lands økonomiske forbindelser med andre land, så realiseres de via utenrikshandelen og forskjellige andre former som gjensidig utfyllende utveksling og gjensidig samarbeid etter prinsippene for full likeberettigelse og gjensidige fordeler.

Etter at vi hadde gitt vår nasjonaløkonomi en solid og selvstendig basis, hadde vi et eget økonomisk fundament som tillot oss å gjøre landet enda rikere og mektigere og å bedre folkets tilværelse og vi fikk mulighet til å utvide og videreutvikle det økonomiske samarbeidet med andre land. Videre er vår økonomiske selvstendighet et sikkert materielt grunnlag for å trygge landets politiske uavhengighet og styrke dets forsvar.

– Gjennomføring av masselinjen –

Et av de viktigste problemene under vårt partis ledervirksomhet under revolusjonen og oppbyggingen var, foruten utviklingen av Juche, å sette masselinjen ut i livet.

Vårt parti har i alt sitt arbeid konsekvent fulgt den revolusjonære masselinjen, for det ser den avgjørende garantien for forseringen av den sosialistiske revolusjonen og den sosialistiske oppbyggingen i en maksimal mobilisering av folkemassenes skapende kraft og i en allsidig stimulering av deres entusiasme, initiativ og evner.

Støttet til den store revolusjonære entusiasmen og uttømmelige skaperkraft i folket vårt som har tatt skjebnen i sine egne hender og tatt opp kampen for å bygge en ny tilværelse, kunne partiet vårt

nå veldige resultater under den sosialistiske revolusjonen og den sosialistiske oppbyggingen. Når partiet møtte vanskeligheter og prøvelser, ble det herre over dem fordi det stolte på folkemassene, rådførte seg med dem og mobiliserte deres krefter og forstand.

Også de store og mange vanskelige oppgavene under oppbyggingen løste vi ved å utfolde massebevegelsen med hell. Bevegelsen »Av hver verktøymaskin en ny», byggingen av lokale industribedrifter, den store omforming av naturen i forbindelse med vanningsanlegg, gjenreisningen av byer og landsbyer som lå i grus – alt dette ble utført med massebevegelsens hjelp, en bevegelse som omfattet hele folket.

I vårt land utvikles også vitenskap og teknikk i skapende samarbeid mellom

vitenskapsmenn og teknikere, arbeidere og jordbrukere raskt til en massebevegelse, hver dag blomstrer litteratur og kunst gjennom samvirke mellom profesjonelle forfattere og kunstnere, og de brede massenes kunstneriske prestasjoner.

Metoden å støtte seg til massene og å sette de brede masser i bevegelse er en revolusjonær og aktiv metode som mobiliserer alle potensielle krefter og muligheter for revolusjonen og oppbyggingen.

Fra Kim Il Sung: »Om den sosialistiske oppbyggingen i Den koreanske folkedemokratiske republikken og den sørkoreanske revolusjonen», Forlaget for fremmede språk, (norsk utgave), Pyongyang 197, s. 38–39 og s. 43–47. (Mellomtitlene er satt til av oss.)

Utdrag frå talen den kinesiske sendemannen Wang Yueh-hi heldt på det sjuande allmannamøtet for Industriutviklingsnemnda i SN (»FN»).

Wang Yueh-hi:

Sjølvsbergjing og sjølvstende i den tredje verda

Folka i utviklingslanda ynskjer alle saman å hjelpe fram den nasjonale industrien og nå fram til industrialisering av landa sine.

Utan at det vert reist industri kjem det ikkje på tale med økonomisk sjølvstende, velstand for folket eller rikdom og styrke for nasjonen. Det veit vi alle. Men alle

land som ynskjer å hjelpe fram ein nasjonal industri må fyrst av alt vinne politisk sjølvstende.

Og dei må verje det heile tida medan dei reiser industrien i landet sitt. Vegen Kina har fare har gått både hit og dit i dette, og vi har lært ikkje så lite.

Ta lagnaden i egne hender

I mørketida i det gamle Kina var det somme som prøvde seg på vegen med «å berge Kina med industrireiseing» på denne måten: Dei trudde dei kunne utvikle ein nasjonal industri og opne for ei sjølvstendig utvikling rett og slett ved å låne pengar til bygging, ved å innføre utstyr og overta vitskapleg og teknisk kunnskap frå utlandet. Men same kor dei sto på, – Kina vart berre fattigare og veikare. Underkuinga og presset frå utlandet heldt fram på same viset. Etterkvart lærte dei av kampen. Dei fekk syn for kor rota til armoda og stillstanden låg. Dei såg at det stamma frå aggresjonen, underkuinga og plyndringa frå kolonialismen og imperialismen. Det kinesiske folket kjempa som heltar i slag etter slag med formann Mao Tsetung og Kinas Kommunistiske Parti i leiinga. Til slutt gjorde dei ende på det reaksjonære styret til imperialistane og ærendssveinane deira, og tok lagnaden sin i sine egne hender. Først da vann dei retten til å bygge eit nytt land på eigen grunn. Først da fekk dei utveg til å hjelpe fram ein nasjonal industri og frigjere produktivkreftene.

Langvarig innsats og hard kamp

Vi gler oss over dei store signane mange utviklingsland har vunne i kampen for å verje det nasjonale sjølvstendet sitt, hjelpe fram økonomien og bygge ein nasjonal industri. Dei har lite på det trottige slitet til sine egne folk. Alt måtte dei bygge opp frå grunnen av, men dei har greidd å skape mange industriverksemder. Smått om senn har dei kome seg opp av fattigdommen og stillstanden som hang att etter gamletida. Vi er glade over å sjå denne framgangen. Men likevel går det enno smått med arbeidet for å bygge opp og hjelpe fram ein eigen industri i desse

landa, om ein ser dei under eitt. Hovudårsaken til dette er dei lange åra med aggresjon, underkuing og utbytting frå kolonialisme, imperialisme og nykolonialisme. Resultata av dette heng i. Og ekspansjonspolitikken og plyndringa som supermaktene nyttar for å herske over heile verda legg uteljande hinder i vegen for industrireiseinga i utviklingslanda. Framtida er utan tvil lys for industrireiseing og industrialisering av utviklingslanda. Men vegen framover er ikkje bein og grei. Ein må bu seg på langvarig innsats og hard kamp.

LIT PÅ EIGNE KREFTER FØRST

Den kampen mange utviklingsland har ført provar at det berre er ein veg som verkeleg kan hjelpe fram nasjonal industri og gjere at landa vert industrialiserte. Ein må lite på egne krefter. Internasjonal hjelp kjem berre attåt, og må bygge på likeverd og føremon begge vegar.

Å lite på egne krefter vil seie at eit land må gå ut frå dei vilkåra det har og lite på styrken og klokskapen til folket sjølv. Berre slik kan ein gjere ende på makta imperialistane har over landet. Det må gjerast steg for steg, ein må bu seg godt heile tida og gå fram etter ein plan. Ein må vinne kontroll over nervesentra i sin eigen økonomi. Ein må utnytte sine egne naturrikdommar og hjelpe fram jordbruket, lettindustrien og tungindustrien slik det samstavar med det folket sjølv treng.

Jordbruk, lettindustri og tungindustri

Dei røynslene vi har vunne er slik: Skal eit utviklingsland som Kina få fart på industrivokstere, må det ta eit rett grep om tilhøvet mellom jordbruk, lettindustri og tungindustri. For å utvikle økonomien i Kina har vi fulgt denne allmenne politiske linja: »Jordbruket må vere grunn-

Taching-oljefeltet i Kina vart bygd opp rett etter at Sovjet sette inn blokaden mot Folkerepublikken Kina i 1960, under svært vanskelege tilhøve. Det er i dag eit mønster for industrireisinga i Kina, i sær for prinsippet om å lite på egne krefter og å kjempe hardt for å vinne over alle vanskar. — Måleri av Chao Chih-tien.

vollen og industrien må vere den leiande faktoren.» Jordbruket gjev folket det det treng til dagleg, slikt som korn og bomull. Men det gjev og råmateriale og marknader for industrien. Finst det ikkje jordbruk, kan det ikkje finnast lettindustri.

Etter kvart som ein tar i bruk meir utvikla jordbruksteknikk vert det meir etterspurnad etter jordbruksmaskinar og anna utstyr og materiell. Da vert jordbruket ein stendig større marknad for tungindustrien. Det trengst færre midlar til investeringar for å hjelpe fram lettindustrien, og denne industrien gjev og

snøggare avkasting. Difor kan han samle opp større midlar slik at det vert råd å hjelpe fram tungindustrien. Etter kvart som jordbruket og lettindustrien veks, vil tungindustrien vekse snøggare. Det vert slik fordi tungindustrien har trygge marknader og trygge midlar til framhjelp. I tillegg til dettø vil folket få større kjøpekraft. Tungindustrien er hjarteblodet når det gjeld å bygge opp eit land økonomisk. Han er grunnvollen for industrivokstere og moderniseringa av jordbruket. I Kina har grunnlaget vore framhjelp av jordbruket. Jamsides med

det har vi bygt opp lettindustrien. Ved hjelp av dette har vi utvikla tungindustrien etter ein fast plan. Føremålet har vore å skape fleire produksjonsmiddel. Dette gjev oss stadig meir teknisk utstyr, som vi har nytta til å mekanisere jordbruket og hjelpa fram industrien sjølve. Dermed har vi kome dit at industrien verkeleg har blitt den leiande faktoren i økonomien.

Gå på to bein

Når vi hjelper fram industrien legg vi stor vekt på at både sentrale og lokale styresmakter får utfalde seg fullt. Vi ser og til at vi går på begge bein i alle ting. Vi nyttar nedervde og moderne metodar jamsides, og bygger samstundes på både store, små og mellomstore verksemder. Smått om senn har vi bygt opp moneleg mange høveleg store verksemder. Dei er ryggraden i ein moderne industri. Samstundes har vi bygt fleire små og mellomstore verksemder, som ligg betre til for å gjere seg nytte av lokal arbeidskraft, og pengemidlar og spreidde naturrikdommar. På denne måten er vi betre i stand til å frigjere tiltakslysten som bur i massane og

få større fart på industrivoksteren. Slik mindre industri kan byggast mykje nærare inntil råvarekjeldene og forbrukarsentera. Dei gjer det lettare å få til ein vettug bruk av produktivkraftene og skapar større jamvekt i den økonomiske voksteren i ulike landsdelar.

Denne løysinga er sjølvsagt eit svar på dei særlege vilkåra i Kina. Økonomien i Kina er enno ikkje så langt komen. Industrivoksteren er framleis moneleg låg. Vi må arbeide hardt. Vi må vere smålåtne og syne vilje til å lære av dei beste røynslene andre folk har vunne når dei har arbeidd for å hjelpe fram industrien. Vi må auke takten i den sosialistiske industrialiseringa og arbeide for å yte meir for menneskeætta.

Omsett etter Wang Yueh-yi: »Reliable Way to Realize Industrialisation», tale på det sjuande allmannamøtet i Industriutviklingsnemnda i SN, 8. mai 1973, frå Peking Review 20/1973, s. 4–5. Mellomtitlane har vi sett til.

Aktuell kommentar

14. – 16 mars skal Sosialistisk Valgforbund ha »samlingskongress». Før kongressen ligg SF og NKP i hard strid. Men striden står ikkje om hovudsaka – kva slag politikk SV-partiet skal følge i dag og i morgon.

SV framfor samlingskongressen

»Slik er den revisjonistiske politikken: Ein avgjer korleis ein skal fare fram frå tilfelle til tilfelle, og lempar seg etter dagens hendingar, etter svingningane i dei politiske bagatellar. Ein gløymer dei grunnleggjande interessene til proletariatet og hovuddraga i heile det kapitalistiske systemet, heile den kapitalistiske utviklinga. Ein ofrar desse grunnleggjande interessene for innbilte føremoner i augneblinken. Og av sjølv grunnhåttan i denne politikken følgjer det klårt at han kan ta ei uendeleg rekkje ulike former. Kvar spørsmål som er det grann »nytt», kvar vending i hendingane som kjem noko uventa og uspådd, sjøl om ho berre endrar hovudlinja i utviklinga urlite og for stutt tid, alt slik vil heilt visst framkalle den eine eller andre avarten av revisjonismen.»

Lenin: Marxisme og revisjonisme, april 1908.

I helga 14. – 16. mars skal Sosialistisk Valgforbund ha »samlingskongress». Etter dei planane dei vedtok i april 1974 skal det skipast eit nytt parti der – med prinsippprogram, arbeidsprogram, vedtekter og sams partileiing.

Når vi skriv denne artikkelen (20. februar) kan det sjå ut til å vere uvisst om dei får dette til. Dei fråsegnene SF og NKP har kome med kvar for seg om partiplanane går ikkje i same leia. Om dei held fast på kvar sin kurs, vil dei støyte

saman i mars og sprengje den nye partiskuta før ho er døpt og sendt ned beddingen.

Vi skal likevel hugse på at SF og NKP og la seg på kollisjonskurs framfor april-konferansen i 1974. NKP gjekk då hardt ut mot harde tidsrammer for partiskiping. SF gjekk då like hardt inn for partiskiping føre kommunevalet 1975, og mobiliserte uavhengige i SV til støtte for synet sitt. Kompromiss vart det like fullt, og det same kan gjerne skje no.

SV BLIR EIT PARTI

I Røde Fane 5/73 skreiv vi dette om partiplanane til SV:

»Det er flere understrømninger som virker mot en partidannelse på basis av SV. Dels er det NKPs store problemer med å la seg nedlegge etter å ha eksistert i 50 år . . . Dels er det innbitte partisyndere i SF som mener at SF er det gjevste på jord og som ikke kan tenke seg noe annet. Dels er det folk som er negative til å gå i parti med «kommunister». Flere slike hindringer kunne trekkes fram, men SFs plan går ut på at disse hindringene vil bli feid til side av «tingenes logikk». Spesielt etter SVs valgresultat /stortingsvalet 1973/ er dette en helt riktig vurdering av situasjonen. SV-partiet kan i dag ikke stoppes. Det er som et tog som er i gang. Faktisk er SV allerede i ferd med å bli et parti. Det som står igjen er de nødvendige vedtakene, og de vil komme av en serie forskjellige grunner, uansett hva opposisjonelle i f.eks. NKP ønsker.»

Dei faktorane som fremja partisamling på det tidspunktet, har virka med stor kraft sidan då. I dag er det eit avgjort mål for SF, AIK-utbrytarane frå DNA og dei uavhengige i SV at Noreg skal få eit nytt

parti med eit nytt namn, og at dette skal vere ei vidareføring av samarbeidet som har vore i Folkerørsla under EEC-striden og i Sosialistisk Valgforbund sidan 1973.

Ingenting kan få dei vekk frå dette målet. Om dette ikkje skjer, vil det vere eit alt for kostbart atterslag for den politiske rørsla dei representerer. Om det skulle trengjast, vil dei gjerne ta steget til parti utan NKP. Dei vurderer utviklinga i dei siste åra slik at det nye partiet i alle fall vil kunne sjå ut som det er noko nytt og noka anna og meir enn det gamle SF.

Dette veit alle partane i SV, irekna NKP, om. Men dei veit og at det er ein føremon å få NKP med i samlinga. Dette vil styrke bilete av eit samla alternativ til DNA. Det vil og vere ein garanti mot politisk konkurranse og overgangar fram og attende av medlemmer og veljarar mellom to grupper på om lag den same delen av den politiske skalaen.

240 000 røyster på ei liste gav 16 mandat ved stortingsvalet i 1973. Noko færre røyster og to lister kan lett gje langt færre mandat. Samstundes spørst det kor mykje dette tel i den situasjonen som finst no. Kor mange røyster vil eit NKP

som bryt ut av eit slikt partiarbeid kunne samle åleine? Kan hende vil dette berre bli vege opp av dei røystene som kjem til om »kommunistpøkje» ikkje lenger er med på vogna?

Stutt sagt: SV-partiet er ikkje til å stogge. NKP har ikkje makt til å hindre det eller utsetje det i all æve. Grovt sett er stoda slik for NKP at partiet berre har makt til å velge om det sjølv vil vere med eller ikkje, og kjøpslå om vilkåra dersom det vel å bli med.

KVIFOR SET NKP SÅ HARDE VILKÅR?

Den store striden dei siste månadene har gått mellom SF og NKP. Til synes gjeld dei det politiske programmet for det nye partiet. På landsstyremøtet seinsommaren 1974 sette NKP fram krav om at det nye partiet måtte ha den såkalla »marxismen-leninismen» som grunnlag. I Friheten stod det så ein leiarartikkel i februar som hevda at det ikkje var råd å skipe noko parti med eit samlande prinsippprogram når det ikkje var blitt semje om dette kravet!

SF held fast på dei samrøystes vedtaka frå april 1974 om at partiet skal grunnleggjast og program skal vedtakast innan mars i år. Dei held og fast på det samrøystes vedtaket frå april 74 om at dei gamle partia skal løysast opp i 1976.

I ein leiarartikkel i Orientering i januar heitte det at »selve partistiftelsen følgelig ikkje er gjenstand for debatt.» – Vi gjev eit oversyn over ordskiftet mellom SF og NKP ein annan stad i dette nummeret. –

NKP VIL HALDE PÅ PARTIET SITT

Rett nok er det eit kjennemerke på revisjonismen at han set seg vonlause mål, men det er no sjeldan at han gjer det i det daglege arbeidet han driv. Kan det verkeleg vere slik at NKP har hatt som mål å få Gustavsen, Berge Furre, Ottar Brox og

Arne Kielland med på å skipe eit parti bygt på »marxismen-leninismen»?

Alle som kjenner det minste til kva SF står for og har stått for i norsk politikk vil vite at dette er uråd. SF i dag er ikkje rett det same som det var då det vart skipa i 1961. Men i motsetnad til NKP har det no som då det særdraget at det *ikkje* vil binde seg til nokon fasttømra strategi eller ideologi, men vil ha eit moneleg laust grunnlag som kan samle mange ulike stemneleier og gjere det greitt å endre taktikk og politikk raskt ettersom vilkåra skifter.

Om NKP verkeleg har meint alvor med partisamlingsarbeidet, får vi tru dei hadde mindre draumar enn å få endra heilt på dette. – På NKP sitt 14. landsmøte i november 1973 nøgde i alle fall Reidar T. Larsen seg med målsettinga »*å samle de sosialistiske strømningene i ett marxistisk parti*», og sjølv det meinte han ville ta si tid.

Dei krava NKP no stiller til prinsippprogrammet for eit samlingsparti kan i grunnen berre ha ei forklaring. Dei fortel at NKP har kome til at »tingenes logikk» som vi skreiv om i Røde Fane 5/73, har ført for langt. Dei finn det ikkje tilrådeleg å plikte seg til å leggje ned NKP no, men er på leit etter ein utveg til å halde opp både partiet sitt og »venstrefronten» som dei kaller det no.

»... MED TVETYDIGE UDTRYKS- MÅDER GJØRES DET IKKE»

Det fanst røyster i NKP alt i 1973 som åtvara mot å gå for snøgt fram. Det er deira syn som no har vunne fram. Det kan vere mange grunnar til dette.

Utviklinga til »Danmarks Kommunistiske Parti» dei siste åra kan vere ein ting som talar for å halde partiet oppe. DKP hadde store vanskar i 60-åra etter at det danske SF hadde brote ut i 1958. »*Det*

SF-landsmøtet i januar var prega av ein offensiv stil retta mot dei tonane som hadde kome frå NKP i tida føre om å gå vekk frå vedtaka på SV-konferansen i april 1974. Her eit klipp frå innleiinga til Stein Ørnhoi, formann i SF.

SV må bli parti — ikke studiesirkel, sa SFs leder Stein Ørnhoi i sin innledning. [Foto: Hugo Woller].

ORIENTERING Nr. 4 — 1975

● Blir det noe parti i mars? spør mange. Hvis alle nøyer seg med å spørre, blir det i alle fall ikke noe parti, sa SVs leder Stein Ørnhoi i sin politiske og organisatoriske innledning.

Rammen for utviklinga av det nye partiet ble lagt i fjor med de vedtak SVs landskonferanse fattet i 21 punkter. Og disse punktene må være absolute og ufravelige. De regulerer i detalj de organisatoriske skritt som er tatt og fortsatt må tas for SV har blitt et virkelig parti.

Det vi skal gjøre i mars er ikke bare å dape om valgforbundet til parti. Vi skal også gi det nye partiet innhold. Det forutsetter endelig vedtak av prinsipp-program og vedtekter for et vanlig parti. Samlingskongressen i mars må bli noe mer enn en vellykket reprise av Landskonferansen i april i fjor.

Men også fase 3 i den utviklingsplanen som vi vedtok i april er avgjørende. Like viktig som at vi skaper et fullverdig parti i mars, er det at de gamle partiene blir avvirket i løpet av 1976.

manglede ikke dengang på profetier om, at kommunistene for fremtiden ville være døde, magtesløse og færdige i dansk politikk. Det gjorde også inntrykk på kredse, som ikke ganske forstod revisjonismens væsen.» (Ib Nørlund fra DKP i NKP-tidsskriftet Verden og Vi 9/10-74.) I dag er DKP det nest største partiet i bystyret i København, og sigerherren ved det første folketingsvalet i Danmark. »Vor erfaring siger os navnlig, at dette kun er muligt, når man bestandig sikrer partiet et konsekvent grundlag og en fast organisation. Med tvetydige udtryksmåder og uklare tanker og handling gøres det ikke.» (Ib Nørlund, same stad.)

Utviklinga i Portugal kan vere ein spore i same lei. Der er revisjonistpartiet med i regjeringa, og det sterkeste partiet i arbeidarrøsla organisatorisk og politisk.

Den rolla revisjonistpartiet spela i Allende-regjeringa i Chile peikar i same lei for mange revisjonistar, same korleis resultatet vart.

I ein artikkel som vart prenta både i Friheten og Orientering (46/74) kom Wilfred Hagen frå NKP og fram med den planlagte revisjonistkonferansen i Aust-Berlin til sommaren. Der vil det verte stilt mange nye og krevjande oppgåver for desse partia. Dei ser det som »en hovedsak å styrke seg både ideologisk og organisatorisk. — Kan noe kommunistisk parti i Europa i en slik situasjon oppløse seg selv?»(!)

I tillegg kan ein gjerne ta med den »oppblomstringa» som NKP sjølv har følt medan samlingsarbeidet har gått for seg. Aldri har partiet gjeve ut så mange studieopplegg og studie bøker som i denne tida.

BROT I SYNET PÅ SOVJET?

Det verkar truleg også inn at SF programfesta på landsmøtet sitt i januar at det vil samarbeide for *»eit parti som strir for nasjonal sjølvråderett og ein alliansefri utanrikspolitikk, kritisk og sjølvstendige overfor maktblokker og stormakter i verda, og »hevdar kvart lands rett til sjølve å avgjera si sosiale og politiske utvikling og avviser nasjonal undertrykking og krenking av andre lands sjølvstende – også når det skjer i sosialismens namn.»* (Fråsegna frå SF-landsmøtet, etter Friheten 5/75.)

NKP har med andre ord ikkje fått fulle garantier for at SF vil vere med på å gjere partiet om til eit støeparti for Sovjet sin sosialimperialisme same kva vendingendingane tar. Det er ikkje nok at SF har sagt frå at dei ikkje vil stri mot begge dei to imperialistiske supermaktene USA og Sovjet.

Eg vil likevel hevde at det ikkje er tale om brot på grunn av ulike syn på Sovjet om NKP og SF skil lag no. Det er rett at NKP ikkje vil ha nokon form for kritikk av Sovjet i prinsippprogrammet, medan SF vil ha med nokre setningar. Men etter at

SF tok til med samarbeidet med NKP har den eine etter den andre i partiet nære avlagt eid om at Sovjet er sosialistisk. Det var kritikk av Sovjet med i det samrøystes plattformframlegget frå april i år. I kritikken Røde Fane la fram av dette framlegget i nr. 5. og 6/74, synte vi at desse punkta først og fremst er eit forsvar for Sovjet. I punkta heiter det at Sovjet i dag er demokratisk, sosialistisk, og ikkje imperialistisk, sjølv om samfunnet har visse lyte.

Det standpunktet NKP hevdar no går berre ut på at omtale av samfunns-systemet i Sovjet ikkje høyrer med i programmet. I sjølve saka avviser dei i alle fall offisielt ikkje at det er rom for »kritikk». Det finst med andre ord grunnlag for samling att her.

På den andre sida ville eit SV-parti utan NKP ha større sjansar for å bli vunne for eit syn som vender seg mot sosialimperialismen. Det ville like fullt vere krefter i det nye partiet som kom til å stø Sovjet i alt, men dei ville vere færre då, og dårlegare organisert. Så langt ville det vere ein positiv ting om NKP stengte seg ute frå det nye partiet.

Redaksjonelt:

Kjerne- spørsmålet

Nr. 7 — 1975

ER DET SVS VELGER-SKARE som har krevd at valgforbundet omgjøres til parti? Er det de fagorganiserte på grunnplanet, klubber og fagforeninger? Nei, – og følgelig har de heller ikke uttalt seg om hva slags ideologi dette parti skal tuftes på: marxismen-leninismen eller «bare» marxismen – som jo ikke dreier seg om spillfekteri med ord. Deres krav og ønsker ligger utvil-

somt i at det venstresamarbeid som har kommet i stand, og som i så stor grad har gjort slutt på DNAs «enevelde» innen norsk arbeiderbevegelse, ikke brytes i stykker! Her, og ikke i spørsmålet om partisammenlåing for enhver pris, ligger sakens virkelige kjerne. Dette syns vi de sju kameratene i Sør-Varanger i

FRIHETEN

Frå ein leiarartikkel i Friheten i februar, ein månad før samlingskongressen. Svaret på spørsmålet om kven som har kravt «at valgforbundet skal gjøres om til parti» er sjølsagt NKP, SF, AIK og uavhengige – gjennom samrøystes vedtak på SV-konferansen i april 1974.

SAMLING GJENNOM ETTERGIVNAD

I artikkelen »Marxisme og revisjonisme» skreiv Lenin:

»... av sjølve grunnhätten i denne politikken /revisjonismen/ følger det klart at han kan ta ei uendeleg rekkje ulike former. Kvar spørsmål som er det grann »nytt», kvar endring i hendingane som kjem noko uventa og uspádd, sjølv om ho berre endrar hovudlinja i utviklinga urlite og for stutt tid, alt slikt vil helt visst framkalle den eine eller den andre avarten av revisjonismen.»

SV romar i dag eit vidt spekter av revisjonistiske stemmeleier. SF er eit heilt spekter i seg sjølv, NKP har sin let, i tillegg har det strøymt på med populistar som før heldt seg utanfor alle parti, og siste nytt er tilsig av halvtrotskistiske smågrupper som går til åtak på kommunistane fra »venstre».

Det er den vendinga hendingane har tatt frá EEC-striden stod på som hardast som har ført dei saman. Nye spørsmål, nye vendingar som endrar urlite på hovudlinja i utviklinga kan sprengje einskapen mellom dei og føre andre grupper saman att.

Hugs på ein ting: Før SV-samarbeidet vart til stangast NKP og SF minst like mykje som no. I det førre kommunevalet (1971) greidde NKP berre å få SF med på felleslister i 48 kommunar. I dei tre første stortingsvala då begge partia har stilt lister har det aldri vore råd å få til felleslister. SV-partiet vart til trass i stor motstand frá leiande SF-arar i byrjinga. Det var først då ei lita grupp braut ut frá DNA etter folkeavstemninga og skipa eit slag parti at det løyste seg. *I heile denne tida har grunndragga i SF og NKP vore dei same, men like fullt har det vore to parti.*

Einskapen mellom dei i dag er ikkje ein følge av verkelege oppgjer med feil i

fortida. Han er ikkje bygt på ope ordskifte, kamp om kva som er rett og kva som er rangt i politikken til kvart parti. Einskapen i SV er i det heile bygt på prinsippet om at kvar gjev etter for det som står sterkast, og at usemje haldest nede. Dette er »einskap gjennom ettergivnad», og lovene for utviklinga av politiske rørsler lærer at slik einskap ikkje kan vare.

»ANGREFRIST MED FORMELL RETURRETT»

Den vendinga hendingane har teke den siste tida, både i utviklinga i SV-samarbeidet og i den internasjonale revisjonismen, er slik at NKP ikkje ønskjer å leggje ned partiet sitt. Resultatet av »samlingskongressne» i mars kan verte mangslungent. Ein kan tenkje seg mange slag kompromiss.

Grunnlaget er at både NKP og SF og dei andre partane ønskjer å halde fram med »venstresamarbeidet», og i sær ikkje bryte det midt under førebuingane til kommunevalet denne hausten.

Det vi særleg skal leggje merke til er kva slag vedtak som blir gjort om dei gamle partia. Vedtektframlegget som vert lagt fram for kongressen går ut på at det skal veljast *fire leiurar* for det nye partiet. Kan hende vil dei kalle dette for å skape eit parti av ein heilt ny »demokratisk», type. Men tru om ikkje dei fire vil vere ein frá kvar hovudpart i samarbeidet. I seg sjølv fortel det at dei gamle partia skal halde fram som fraksjonar.

Spørsmålet er då om det vil bli gjort vedtak som bind partia til å oppløyse seg etter ein viss frist. Fristen er for så vidt alt sett – til utgangen av 1976. Dette vil NKP ikkje godta no. Den mest trulege løysinga er at ein utset avgjerda om dette til eit seinare tidspunkt.

For NKP vil dette seie ein ny »angrefrist

med formell returrett», men og ein utveg til å halde oppe organisasjonen, virke som eit propagandasentrum for sine idear i SV, og sjå til at det framleis finnest ein vetorett for dei i praksis.

Om det nye SV-partiet vert skipa i mars i ei eller anna form, vil det framleis vere eit »fir-hoda troll». Politikken vil bli

avgjort etter strid mellom toppane i de ulike fraksjonane, og initiativet på grunnplanet vil ikkje bli utvikla. Slikt kunne truge avtalane som vart gjort på toppplanet, og skiple sjansane til å vinne »føremoner i augneblinken» i fagforbund og fagforeningar.

„Å FLÅ EIN TIGER KLO FOR KLO”

Hovudpunktet i kritikken vi har hatt av Sosialistisk Valgforbund i Røde Fane sidan 1973 er at det er det organiserte uttrykket for ein borgarleg reformistisk sosialisme. Vi har synt at strategien deira er å stø seg på høgresosialdemokratiet, den monopolkapitalistiske staten og den eine supermakta mot den andre. Dette står ved lag. Både vi og folk som har følgd utviklinga av SV frå andre synsstader har fått mange nye røynsler for kva dette vil seie i dagsens politikk.

Dei snart to åra Valforbundet har eksistert har prova at det ikkje har som mål å utløyse oppbrotet i arbeidarrørsla eller utvikle eit alternativ til monopolkapitalen sitt »arbeiderparti». DNA.

Striden mellom SF og NKP no dreiar seg ikkje om hovudsaker i høve til dette. Same kva som skjer på »samlingkongressen» vil det ikkje endre den politiske hovudlina dei to partia står saman om.

Begge partia har det kjennetegnet at de »gløymer dei grunnleggjande interessene til proletariatet og hovuddraga i heile det kapitalistiske systemet, heile den kapitalistiske utviklinga», som Lenin seier om revisjonistane i artikkelen »Marxisme og revisjonisme». Den grunnleggjande strategiske lina til bae partia er å »flå ein tiger klo for klo».

SF talar om »revolusjonære reformer»

som rettar seg mot det borgarlege herredømmet og siktar mot »å innskrenke makten til borgerskapet», og dermed tvingar fram ein revolusjonær situasjon. (Sjå SFs studiehefte 4, »Veien til sosialismen».)

NKP hevdar at ei rekkje historiske kjensgjerningar »viser nødvendigheten av å klippe klørne av monopolkapitalen hvis vi i det hele tatt skal være i stand til å skape vesentlige framskritt for arbeiderklassen. – hvis monopolkapitalens makt ikke begrenses vil såvel muligheten til en fredelig overgang som en sikring av det sosialistiske samfunnet være et meget usikkert og farlig eksperiment.» (Martin Gunnar Knutsen, nestformann i NKP, i Friheten 5/75. – Partiideologen Kleven kallar dette for *strukture reformer* i den nye boka si »Vår strategi».)

Ingen korkje SF eller NKP kan syne til eit einaste resultat eller ein einaste freistnad på få gjennomført »revolusjonære struktur reformer». Men dei kan syne til eit utall »offer» dei har gjort på vegner av arbeiderklassen for å kome på talefot med den reaksjonær leiinga i LO og DNA og den monopolkapitalistiske staten.

Kva slag »føremoner» er det dei har tenkt å hente ved å gå saman med DNA under parolen »STYRK ARBEIDAR-FLEIRTALET I OSLO» 1. mai? Kva slag

Nr.1. 1974

RØDE FANE

VI MÅ TREKKE LÆRDOM NA

Med dette har jeg ikke påstått at et militærkupp liksom ligger like rundt hjørnet i Norge. Men en gang i framtida kan herskerklassen finne det nødvendig å

sette den borgerlig-demokratiske statsformen ut av spill. Å se bort fra en slik mulighet, er samtidig å viske vekk samtlige erfaringer med borgerskapets vilje til å gå hardt til verks om deres viktigste økonomiske interesser står på spill. Og like sikkert som at sola står opp i morgen er det at borgerskapet, i samarbeid med imperialistene i utlandet eller alene, vil ta til våpen om arbeiderklassen og folket skulle kreve sosialismen innført og sette i gang med å virkeliggjøre det.

Tyskland 1932, Chile 1973: Det var ikke arbeiderklassen som knuste de demokratiske rettighetene, som oppførte seg «ulovlig». Det var monopolborgerskapet som ved hjelp av sitt statlige voldsapparat knuste rettighetene. Å snakke om «fredelig vei» til sosialismen etter disse og en endelos rekke av eksempler på borgerskapets terror, det er i verste fall et ytterst farlig svik mot arbeidsfolk. I beste fall er det en illusjon som bør svekkes i norsk arbeiderbevegelse.

VÆPNING I DAG BETYR Å SI SANNHETEN

Kommuniste sier at bare en væpnet arbeiderklasse kan motstå forsøk på å innføre fascisme, og bare en væpnet folkekehær kan motstå og beseire reaksjonens forsøk på å knuse kampen for sosialismen. Det betyr ikke at vårt parti vil ta til våpen uten at de breie massene av norske arbeidsfolk gjør det samme. Vi er verken for terror-romantikk eller statskupp. Den væpnete kampen er de breie arbeidermassenes sak. Den kommer på dagsordenen først når de sjøl oppfatter det som helt nødvendig. Derimot betyr det at vi i dag må si sannheten, gå i spissen og forberede massene politisk på at det vil bli nødvendig å gripe til våpen – før eller siden. *A spre denne politiske ideen, denne sannheten om hva arbeidsfolk vil måtte gjøre, det er i dag å gå inn for folkevæpning.*

Etter kuppet i Chile og avsløringane av Wintex-øvingane her heime arbeide AKP(m-l) for å spreie opplysning om dei grunnleggjande draga ved imperialismen. SV trappa i staden opp propagandaen om «fredelig overgang» gjennom «å klippe klørne på monopolkapitalen». – Klipp frå Finn Sjues artikkel i Røde Fane 1/74, «Hva slags forsvar trenger folket?».

føremøner vil dei hente seg ved å rase mot det sjølstendige streikestøttearbeidet i vinter og kalle det «splittelsesmakeri» på same måten som Aspengren?

Kva har arbeidarklassen å tene på at dei går saman med DNA om å styrke byråkratkapitalistane si stilling i bankvesenet? Kven har føremøner av at bedriftsutval med «representantar for dei tilsette vert kalla «bedriftsdemokrati»? Er det til bate for arbeidarklassen og folket i Norge at DNA og SV står saman mot Høgre for å styrke statsinteressene i oljeeventyret, i staden for at kreftene vert sett inn på å opplyse folk om at DNA og Høgre står saman om å arbeide for imperialismen sine interesser?

REGJERINGSPOLITIKK ELLER KLASSEPOLITIKK?

Om ein skreller vekk alle redikale fraser står dette att:

Lina til SF og NKP er at dei meiner dei har mykje godt å tilføre ei regjering under kapitalismen, og at dei er viljuge til å ofre arbeidarklassen sine interesser i dagsens strid så langt *det* kan bere seg, om dei berre kan få innverknad i statsapparatet. Dette er *ein borgarleg sosialisme*, som Engels kalla det. I dette er det ingen viktige skjilje på SF og NKP. Utviklinga av DNA har synt kor det her i siste omgang. Det er dette vi meiner når vi kallar SV «eit regjeringsparti for tida utan ministrar».

NKP seier dei er «marxist-leninistar». Snakket deira om strukturreformer syner at dei ikkje lenger er det. Dei seier at monopolkapitalen sitt diktatur kan reformerast bort, og kallar dette ei vidareutvikling av imperialismeteorien til Lenin. Men det Lenin gjorde var å syne at hovudraga i heile det kapitalistiske systemet, heile den kapitalistiske utviklinga fortel at kapitalismen i vår tid er imperia-

Oktober

ARBEIDERKLASSEN OG VALGENE 1975

AKP-m-l's LINJE FOR KOMMUNEVALGET
OG FYLKESTINGSVALGET

AVSLØR DET FALSKE BORGERLIGE "DEMOKRATIET".
— FRAM FOR RØD VALGALLIANSE

«AKP(m-l) er aleine om å si det stadig flere arbeidsfolk mener: Det er ingen vesentlig forskjell på stortingspartiene. Kampen står ikke mellom et sborgelig flertall av Høyre og mellompartiene — eller et arbeiderflertall av DNA og SV. De to fløyene står for den samme borgerlige politikken, og utgjør til sammen et stort borgerlig flertall. Valgene er ikke noe middel til å bedre arbeidsfolks kår. Likevel er det ikke likegyldig hva arbeidsfolk gjør ved valg. Det må reises et revolusjonært alternativ som kan demonstrere at stadig flere begynner å bryte med hele det borgerlige systemet, og går inn for klassekamp og sosialisme. I dette heftet legger AKP(m-l) fram forslag til politisk linje for et slikt alternativ — RØD VALGALLIANSE, som vi innbyr uavhengige sosialister til å være med å kjempe for. Vi begrunner også hvorfor vi mener det er feil å gi SV-toppen noen støtte ved valgene.

Pris kr. 5,-

I Oslo har SV gått sammen med DNA om eit 1. mai-opplegg bak hovudparola: STYRKET ARBEIDERFLERTALL I OSLO. DNA har sjølv sagt at taktikken bak arrangementet er avgjort av kommunevalet til hausten. Det trengst eit alternativ til den slags lovprising av den borgarlege parlamentarismen. Eit grunngeve framlegg til eit slikt alternativ finn du i dette heftet frå AKP(m-l).

lisme og monopolkapitalisme. At det finst ein viss mon av politisk fridom, demokrati og allmenn røysterett endrar ikkje på dette. Staten er i dag eit organ for monopolborgerskapet sitt klasseherrelve, dette kan ikkje skiplast ved reformer, Militærapparatet og politiet er organisert for å halde oppe det monopolkapitalistiske diktaturet ved vald.

»For å nå fram til sosialismen må det arbeidande folket med arbeidarklassen i leiinga gjera revolusjon mot monopolkapitalen og oppretta sin eigen stat — proletariatsdiktaturet. — — Fordi herre-

dømet enno ligg fast i handa på monopola, står folket i den stillinga at det må verja seg mot åtak på levevilkåra og rettane. Vi er enno ikkje i stand til å tvinga kapitalen i kne og sjølv diktera vilkåra for kapen. Vi lyt ta striden der åtaka kjem.» (Innleiinga til Arbeidsprogrammet for AKP(m-l).)

Teorien om »å klippe klørne av monopolkapitalen» er ein teori som ser bort frå kjensgjerningane. I praktisk politikk er det ein teori som verjer den gamle revisjonistiske lina med at »det endelege målet er ingenting, — rørsla er alt».

I staden for å reise ein sjølvstendig arbeidarpolitikk, arbeide for einskapen om ei klassekampline i arbeidarrørsla og samhald mellom alle underkua mot hovudfienden, og spreie opplysning om **»hovuddraga i heile det kapitalistiske systemet»**, vert den praktiske politikken å ofre det langsiktige målet for **»innbilte føremoner i augneblinken»**.

STYRK DET REVOLUSJONÆRE PARTIET

I førre nummeret av Røde Fane la vi fram analysen dei nordiske marxist-leninistiske partia har av verdenssituasjonen i dag og stillinga i Nord-Europa. Analysen syner at det er stor uro i verda, og at Norden ikkje er eit roleg hjørne som kan gå fri etterkvart som stoda skjerper seg.

Alt i dag er det synbart for dei som vil sjå at SV ikkje styrker kampen arbeidarklassen må føre, men tvert om veikjer han. Dette skuldest ikkje at SV-partiet ikkje er ferdig framvakse eller gjer ein eller annan feil, slik alle som gjer noko må gjere. Det har med sjølve grunnhåtten i partia (eller partiet om det vert skipa) å gjere.

Arbeidarklassen i Chile har røymsler for kor mykje eit reformistisk partisamarbeid er verd i skjerpja situasjonar. I eit dokument frå april 1974 summerer Chiles Revolusjonære Kommunistiske Parti røymslene med dette slik:

»... den politikken som det reformistiske borgarskapet i leiinga for «Folkets einskap» førte, /var/ dømd frå byrjinga. Problemet er ikkje slik somme seier, at det har gjort visse feil. På grunn av eigen veikskap og dei småskorne klasseinteressene det representerte, kunne det ikkje få noko annan ende enn det fekk. Enten forlikar det seg med imperialismen og dei reaksjonære og gjev opp de reformistiske

programmet sitt. Eller også utset det seg for fåren for å verte styrta og reiser vegen for eit blodig fascistisk regime. Det finnes to alternativ enten Goulart eller Gonzales Videla.»

(Goulart var president i Brasil og vart styrta med det fascistiske statskuppet i 1964. Gonzales Videla var president i Chile. Han vart vald i 1964 under etiketten Folkefronten, men gjennomførte ein reaksjonær politikk og undertrykte folket.)

Dei allmenne røymslene dei dreg av dette er slike:

»Atter har røymslene synt kor rett det leninistiske standpunktet er, at det er uråd å bygge opp ein alvorleg og konsekvent kamp mot imperialismen og dei reaksjonære utan å stri mot revisjonismen og gjere han til inkjes. Samtidig er det uråd å føre ein verkeleg og konsekvent kamp for nasjonal frigjerung om ein set si lit til ei anna imperialistisk makt eller – endå verre – om kampen løyner at ein er avhengig av ei annan imperialistisk makt. Først og fremst må folket lite på sine egne krefter og først deretter på motseiingane mellom imperialistane. Folket har sitt eige alternativ, som korkje går ut på å vende attende til svika i fortida eller å godta dagens terror og underkuung. Det chilenske folket må forme sin eigen lagnad. Det vil kome til å gjere det.»

Det finst folk som seier at så mykje står det ikkje på spel i Noreg i dag. Endå om Sosialistisk Valforbund ikkje er noko fullgodt alternativ, er det betre enn DNA og har ein rett stor støtte i folket. Å arbeide der eller stø det i val kan gje ikkje så få resultat, sjøl om hovudlina til Valforbundet er reformistisk og ikkje held på lang sikt.

Til dei vil vi seie: Sjå kva som hender no, ver merksam på utveklinga av motseiingane i Noreg og i verda, tenk etter kva som vil trengst.

AKP(m-l) er eit ungt parti, og lite enno.

Det er like fullt det einaste partiet i Noreg som arbeider for ein sjølstendig arbeidarpolitikk og lar dei langsiktige revolusjonære måla styre politikken i dagskampen. Politikken vår er lagt fram i boka »Arbeidernes Kommunistparti (m-l), program og vedtekter frå 1. landsmøte februar 1973» (nynorsk utgåve kom i januar). På grunnlag av denne politikken tilbyr vi sam-

arbeid med alle progressive. Vi ber folk studere programma våre og det vi gjer, jamføre det med andre parti som kallar seg sosialistiske, og tenkje etter kvar dei bør setje kreftene sine inn om dei ønskjer å fremje ei politisk line som held under skiftande tilhøve og kan føre til fridom og sosialisme for arbeidarklassen og folket i Noreg.

K.J.

20/2 - 1975

Striden i SV dei siste månadene har gått mellom SF og NKP. Det store stridsspørsmålet har vore det politiske programmet. Bak denne usemja lurer det eit spørsmål om partiet skal skipast no eller om SV skal halde fram som »venstrefrontsamarbeid» i staden.

Frå „samlingsordskiftet“ mellom SF og NKP

SF: SAMLING OM IDEANE OG IDEALA FRÅ 1961

SF hevdar at dei 21 punkta i samlingsplanen frå april 1974 »må være absolutte og ufravikelige» (Ørnhøi på SFs landsmøte i januar). På leiarplass minte Orientering 4/75 om »at SVs landskonferanse i april enstemmig vedtok at det nye partiet skal stiftes i mars 1975 – med vedtekter og prinsippprogram – og at selve partidannelsen følgelig ikke er gjenstand for debatt.» – »Men også fase 3 i den utviklingsplanen som vi vedtok i april er avgjørende,» sa Ørnhøi og. »Like viktig som at vi skaper et fullverdig parti i mars, er at de gamle partiene blir avviklet i løpet av 1976.» (Orientering 4/75.)

Om dei ideologiske stridsspørsmåla har SF det synet at »marxisme» dekkjer det ideologiske grunnlaget for det nye partiet fullgodt. Dei vil ikkje binde krefter i SV til å halde fram med ein diskusjon om dette til evig tid, men vil ha avklaring på dette på mars-kongressen – »om nødvendig gjennom votering.» (Ørnhøi).

SF køyrer lina heilt ut på denne måten: »Det er også grunn til å være oppmerksom på at det ikke er partene, men SVs medlemmer som nå skal ta standpunkt til vedtekter og prinsipp-program. Fra 1. januar gjelder som kjent bare individuelt medlemskap i SV, og det blir demokratisk valgte utsendinger fra SVs lokallag som møter...» (Leiartikkel i Orientering 4/75.)

På landsmøtet i SF gjorde Gustavsen

„Tiden ikke moden for et marxist-leninistisk parti“

ORIENTERING

Nr. 7 — 1975

Reidar T. Larsen — presiserer sitt syn på samlingsen.

● — Jeg tror ikke at tiden er moden for et marxistisk-leninistisk parti i Norge når Sosialistisk Valgforbunds samlingskongress i Trondheim begynner den 14. mars.

Det er NKP's formann Reidar T. Larsen som sier dette i et intervju med Stavanger Aftenblad 13. februar.

— Men jeg tror heller ikke at kongressen kan vedta å oppret et parti som forkaster mar-

xismen-leninismen, sier Reidar Larsen.

Dette har resultert i følgende forsidsoppslag i Stavanger Aftenblad:

«Tiden ikke er moden for noe SV-parti.»

Men det er det motsatte av hva Reidar Larsen uttaler i intervjuet.

— Diskusjonen om prinsippprogrammet må ta lenger tid. Ved gjennomgåelsen av forslaget til prinsippprogram er flere

av våre dissenser blitt trukket tilbake. Blir det fra andre hold gjort tilsvarende, vil det på kongressen foreligge et programforslag som det skulle være lettere å arbeide videre med. Jeg tror at det i Trondheim vil være muligheter for å få dannet et parti som utfører et partis funksjoner, men som samtidig erkjenner at man ikke har nådd enighet på alle felter, og at partiets praksis avstemmes etter dette.

Reidar Larsen presiserer — ein måned føre samlingskongressen. — SV blir eit parti, kompromissa vert funne, same kor beiskt «samlingsdebatten» mellom SF og NKP har vore.

det elles heilt klart at han ikkje kunne vere medlem i eit parti som sa at det bygde på »marxismen-leninismen». Kva mål han har med det nye partiet kom fram i sluttappellen i opningstalen hans på SF-landsmøtet.

Han kalte dette landsmøtet for »et landsmøte som kanskje kan bli det siste av gammel fasong, men som i k k e må bli det siste når det gjelder å tviholde på — kjempe til d ø d e n for — de ideer og idealer som b a r Sosialistisk Folkeparti til dåpen i april 1961. — — Et åpent, levende u a v h e n g i g sosialistisk parti med det lysende målet: Sosialistisk demokrati i Norge — på n o r s k virkelighets grunn!» (Orientering 4/75.)

**NKP: »VENSTREFRONTEN»
MÅ IKKJE SPRENGJAST**

Bakgrunnen for dette køyret frå SF er

den lina NKP har utvikla i den siste tida, i sær frå landsstyremøtet i månadsskiftet august/september. Vi prenta vedtaket derfrå i Røde Fane 5/74, og drøfta bakgrunnen for det i Røde Fane 1/75.

Stutt samanfatta er saka den at NKP har hatt *ei* line til bruk innover i NKP heile den tida samlingsarbeidet i SV har gått for seg, og *ei* noko anna line utetter og i dei praktiske vedtaka som er gjort i SV, særleg på aprilkonferansen i fjor.

Den »interne» lina er den som vart lagt fram for 14. landsmøtet i NKP i november 1973 i meldinga Reidar T. Larsen la fram. Denne lina går *mot* faste tidsrammer for partiskippinga og held fast på at »organisatorisk samlings til ett parti kan først skje når alle vesentlige spørsmål er avklart, det er oppnådd enighet om partiets ideologiske grunnlag.» Det høyrer med her »at vi /NKP/ til enhver tid må

utvikle organisasjonsmønstrer i Sosialistisk Valgforbund slik at det gir det dekkende uttrykk for den grad av ideologisk og politisk enhet vi er nådd fram til.»

Reidar Larsen sa det slik: »Kanskje dette er en vei som krever noe mer tid før vi når fram til full organisatorisk samling. Men det er en sikrere vei, det er en måte som gir oss større mulighet til å løse mer dyptgående det splittelseproblemet som har herjet så stygt med oss som utgjør venstresida i arbeiderbevegelsen.»

Denne lina er heilt klår. Ho vart lagt fram på ei tid då SF alt hadde kravd partisamling før kommunevalet 1975, og er difor ikkje til å mistolke, skulle ein tru.

To liner frå NKP

Den «eksterne» lina til NKP, den som folk i og utanfor SV gjerne har trudd var hovudlina til NKP, den har kome fram gjennom slike praktiske tiltak som det samrøystes framlegget til partiplattform på aprilkonferansen i fjor og dei samrøystes vedtaka om samlingsplan på den same konferansen. Samlingsplanen inneheld som kjent *faste vedtekne tidsrammer* for partiskipping, vedtak av program, vedtekter og namn, samanslåing av avisene, nedleggjing av dei gamle partia — med *kommunevalet* som svingepunkt for det meste. Planen om sams nomineringar til kommunevalet før 15. mars, altså før «samlingskongressen», peikar i same lei. Det gjer og den abonnementskampanja som Orientering og Friheten har køyrt saman for å leggje grunnlaget for ei ny SV-avis (No seier NKP at det ikkje kan bli noka sams SV-avis før etter kommunevalet.)

Landsstyrevedtaket i NKP på seinsommaren sette brått fram kravet om at grunnlaget for det nye partiet etter NKP si meining måtte vere «*marxismen-leninismen*». Vedtaket var samstundes ein brei kritikk av det det samrøystes plattformframlegget frå april 74 stod for.

Dette har debatten dreidd seg om sidan. Debatten har i hovudsak vore ført i spaltane i Friheten. SF og Orientering kom ikkje med noko offisielt om dette før dei heldt landsmøte i januar.

Kven har kravd parti?

Alle fylkespartia i NKP har hatt årsmøte etter SF-landsmøtet. Alle fylkesårsmøta har gjort vedtak om at SV-kongressen i mars ikkje må vedta noko prinsippprogram. Det kan dei ikkje gå med på før det nye partiet kan samle seg om «*marxismen-leninismen*», og dit er det enno ikkje kome. Fylkesårsmøta går i staden inn for at kongressen vedtar eit politisk manifest, «*som bekrefter viljen til å utvikle og forsterke det samarbeidet som SV representerer*» (Troms fylkeslag av NKP, Friheten 7/75.)

Dei seier og i frå at «*Politiske og ideologiske motsetninger mellom partene i SV vil kunne løses ved avstemninger på samlingskongressen, men bidra til splittelse.*» (Sør-Trøndelag fylke av NKP, same stad.)

I leiarartikkelen i Friheten 7/75 summerer dei opp stoda slik: «*Å forsere fram en partisammenslåing uten at man har klart å komme fram til ideologisk enighet, er vi redd for bærer kimen i seg til splittelse på kortere eller lengre sikt . . .*» — «*Er det SVs velgerskare som har krevd at valgforbundet omgjøres til parti? Er det fagorganiserte på grunnplanet, klubber og fagforeninger? Nei, . . .*» Dette gruppene har bare kravd at «*venstresamarbeidet . . . ikke brytes i stykker!*»

(Ei merkeleg fråsegn frå avisa til eit parti som sjølv var med på å vedta samlingsplanen for SV i april 74!)

EIN RIMELEG FØLGJE AV DETTE VILLE ALTSÅ VERE AT NKP GJEKK MOT PARTISKIPPING PÅ MARSKONGRESSEN. EIN RIMELEG FØLGJE AV SF-SYNET VILLE VERE AT DEI RØYSTA NKP NED OG SKIPA PARTI I ALLE FALL.

K.

Gjenreis fagbevegelsens kampkraft

Bygg diskusjonen og kritikken av Utkastet til Faglig Manifest fra AKP(m-l) på egne erfaringer og erfaringene den internasjonale arbeiderbevegelsen har summert opp.

V.I. Lenin: OM FAGFORENINGS- KAMPEN

TIL S. I. GUSEV
Til Nasjonen frå Lenin
13. oktober 1905

Kjære venn.
Resolusjonen frå Odessa-komiteen om fagforeiningskampen («vedtak» nr. 6 eller 5 – det er ikkje klart, i brev nr. 24. Det er

datert september 1905) er etter mi meining svært galen. Den ivrige striden mot mensjevikane er sjølvstakt forklaringa på dette, men ein må no ikkje gå til den andre ytterkanten heller. Og det er nett det denne resolusjonen gjer.

Eg skal difor gje meg i kast med å lage

STUDER UTKASTET TIL FAGLIG MANIFEST FRA AKP(m-l)

I Røde Fane 6/74 trykket vi Utkast til Faglig Manifest fra AKP(m-l). Formålet med å trykke et slikt utkast til et partidokument er å få politikken i det diskutert av så mange som mulig, slik at det endelige manifestet kan bli så godt som mulig.

Røde Fane kommer til å trykke debattinnlegg og kritikk av utkastet i numrene framover. Samtidig vil vi også bringe materiale som er nyttig i diskusjonen.

I dette nummeret trykker vi en artikkel av Lenin der han legger fram en analyse av hvilken plass arbeidet i fagforeningene må ha i kommunistenes arbeid. Artikkelen ble

ein kritisk analyse av resolusjonen frå Odessa-komiteen, og vil be kameratane drøfte merknadene mine. Dei er slett ikkje skrivne fordi eg ønskjer å jakte etter feil.

Resolusjonen er i tre (unummererte) delar i innleiinga, og fem (nummererte) delar i sjølve resolusjonen. Den første delen (opningsparagrafen i innleiinga) er rett bra: å ta «leiinga i alle ovringar av proletariatet sin klassekamp» og «aldri gløyme oppgåva» med å leie fagforeiningskampen. Framifrå. Vidare, i andre punktet, at oppgåva med å bu seg for væpna opprør kjem «i forgrunnen», og (det tredje og siste punktet i innleiinga) «som følgje av dette kjem oppgåva med å leie fagforeiningskampen til proletariatet i bakgrunnen». Dette meiner eg er gale teoretisk og rangt frå ein taktisk synsstad.

Det er gale teoretisk å jamstille dei to oppgåvene som om dei var på same nivå: «oppgåva med å bu seg for væpna opprør» og «oppgåva med å leie fagforeiningskampen». Den eine oppgåva seier de kjem i forgrunnen, den andre i bakgrunnen. Å tale slik vil seie å jamføre og vege mot kvarandre ting som høyrer til kvar sitt område. Væpna opprør er ein metode for politisk kamp på eit visst tidspunkt. Fagforeiningskampen er ein av dei vedvarande formene i heile arbeidarrørsla. Han vil alltid trengst under kapitalismen og er grunnleggjande til alle tider. I eit stykke som eg hermer i «Kva må gjerast?» skil Engels ut tre grunnformer i den proletære kampen: økonomisk, politisk og teoretisk — det vil seie fagforeiningskamp, politisk kamp og teoretisk kamp (vitskapleg, ideologisk og filosofisk). Kor-

skrevet i 1905, og er en kritikk av en uttalelse noen kamerater i Odessa laget om fagforeningsarbeidet.

Vi bringer også en oppsummering en kamerat i Oslo har laget av streiken til telefonsentralmontørene. Telefonsentralmontørene sa sjøl at foreningen deres var en alminnelig »sofeforening» da streiken begynte. Likevel greidde de å gjennomføre en streik som motstod harde angrep fra Arbeidsgiverforeningen og undergravingsvirksomhet fra LO-toppene. De var de første som vedtok å trosse et lovvedtak om tvungen voldgift siden bygningsarbeiderne streiket i 1928.

leis kan ein av desse grunnformene i kampen (fagforeiningsformen) setjast på linje med ein *metode* for ein annan grunnform i kampen til ei viss tid? Korleis kan heile fagforeiningskampen, sett som »oppgåve», verte stilt på linje med den aktuelle og *slett ikkje den einaste* metoden for politisk kamp? Dette er ting som ikkje kan jamstellast, om lag som å leggje tidelar til hundredelar utan å finne fellesnemnaren. Eg meiner at begge desse punkta (det andre og tredje) i innleiinga burde strykast ut. Skal ein setje noko på linje med »oppgåve med å leie fagforeiningskampen» kan det berre vere oppgåva med å leie heile den allmenne politiske kampen, oppgåva med å føre heile den allmenne ideologiske kampen, og ikkje ei eller anna særskilt, gjeven, aktuell oppgåve i den politiske eller

ideologiske kampen. I staden for desse to punkta burde ein heller nemne at ein aldri må gløyme den politiske kampen, oppsedinga av arbeidarklassen heilt og fullt i sosialdemokratiske /les: kommunistiske/ idear, og at ein må få til eit nært og uoppløyselig samband mellom alle ovringane av arbeidarrørsla for å skape ei samansveisa, verkeleg sosialdemokratisk /les: kommunistisk/ rørsle. Påpeikinga av dette kunne vere det andre punktet i innleiinga. Det tredje kunne nemne at ein må åtvare mot den tronge oppfatninga og tronge formuleringa av fagforeiningskampen som borgarskapet er så ihuga med å spreie. Sjølv sagt meiner eg ikkje å leggje fram eit utkast til resolusjonen, eg rører berre ved spørsmålet om det er verdt å nemne dette særskilt. Nett no vil eg berre finne ut korleis tanken dykkar

skal uttrykkast om han skulle verte teoretisk korrekt.

Taktisk framstiller resolusjonen slik han no er stillinga for det væpna opprøret heller skeivt. Eit væpna opprør er den høgste metoden for *politisk* kamp. Skal den føre til siger frå proletariatet sin synsstad, altså siger for eit proletært opprør under sosialdemokratisk /les: kommunistisk/ leiing, og ikkje for andre slags opprør, trengs det omfattande utvikling av alle sider ved arbeidarrørsla. Difor er tanken om å setje oppgåva med eit opprør opp mot oppgåva med å leie fagforeiningskampen over lag urett. På denne måten vert oppgåva med eit opprør gjort mindre en ho er, undervurdert. I staden for å sjå oppgåva med opprøret som noko som summerer opp og kronar *heile* arbeidarrørsla under eitt, vert det slik at ein ser denne oppgåva som ein ting for seg. To ting vert liksom blanda i hop: ein resolusjon om fagforeiningskampen allment (dette er *emnet* for Odessa-resolusjonen), og ein resolusjon om korleis ein skal disponere kreftene i det arbeidet Odessa-komiteen no driv (resolusjonen dykkar kjem på villstig her, men det er ei heilt annan sak.)

Eg går vidare til dei nummererte punkta i den delen som inneheld sjølve resolusjonen.

Til punkt 1: »Å berrleggje illusjonane» »som er knytte til fagforeiningane»... Dette er meir eller mindre brukeleg, sjølv om det var betre om det vart stroke. For det første høyrer det til innleiinga. Der burde det uoppløyselege sambandet mellom alle sidene ved rørsla vore halde fram. For det andre seier de ikkje kva slag karakter desse illusjonane har. Om dette skal vere med i det heile bør de leggje til: borgarlege illusjonar om at det finst utveg til å stette dei økonomiske behova og

andre behov arbeidarklassen har i det kapitalistiske samfunnet.

... »Å streke sterkt under kor tronge *dei* (fagforeiningane?) er når ein jamfører med dei endelege måla til arbeidarrørsla». Det går fram at alle fagforeiningar er »tronge». Kva då med *sosialdemokratiske* /les: kommunistiske/ fagforeiningane som er bundne saman med den politiske organisasjonen til proletariatet? Det saka dreiar seg om er ikkje at fagforeiningane er »tronge», men at denne eine sida (og trong nett fordi det er ei side) må bindast i hop med dei andre. Difor bør de enten ta ut desse orda eller seie meir om at ein må skape og styrke *banda* mellom den eine sida og alle dei andre, at ein må fylle fagforeiningane med *sosialdemokratisk* /les: *kommunistisk*/ innhald, *sosialdemokratisk* propaganda, og å trekke dei med i *alt* sosialdemokratisk arbeid osv.

Til punkt II: Greitt.

Til punkt III: Av dei grunnane eg alt har nemnt er det urett å jamføre oppgåva med fagforeiningane og den »mest påtrengjande og fremste oppgåva» med eit væpna opprør. De treng ikkje å tale om det væpna opprøret i ein resolusjon om fagforeiningskampen, for det hine er eit middel til å »velte det tsaristiske einveldet» som er nemnt i punkt II. Fagforeiningane kan vide ut det grunnlaget vi skal hente styrke til eit opprør frå, difor tar eg oppatt at det er urett å stille det eine opp mot det andre.

Til IV. »Å føre ein kraftfull ideologisk strid mot det såkalla Mindretalet», som fell attende til »økonomisme i fagforeiningsspørsmåla». Er ikkje dette for allment i ein resolusjon frå Odessa-komiteen? Er det ikkje helst å overdrive? Når alt kjem til alt har det ikkje vore nokon kritikk i pressa av nokon resolusjon frå mensjevikanen om »fagforeiningane». Det har berre vore halde fram at dei

liberale rosar dei fordi dei har det med å falle attover av berre iver i dette spørsmålet. Det einaste vi kan slutte av dette er at vi og må syne iver, men utan «å falle attover» når vi gjer det. Eg synest dette punktet burde strykast heilt ut. Det er nok med at det står ei åtvaring mot å sjå trongt på saka, og at ein nemner kampen mot den hugen borgarskapet og liberalarande har til å rangsnu oppgåvene til fagforeiningane. Det kunne og nemnast særskilt i samband med ein eller annan særskilt resolusjon frå mensjevikaner (eg kjenner ikkje til slike resolusjonar for tida, om det då ikkje har kome fram noko slag Akim-resolusjonar¹ hjå dykk i sør).

Til V. Dette er bra saker. Orda »og, om det er råd, leie» ville eg bytte ut med »og leie». Vi gjer alt »om det er råd». Om de skyt inn desse orda her av alle stader vil

det lett bli mistolka til at vi strir mindre fodr å leie, osb.

Allment sagt meiner eg at vi skal vere varsame med å overdrive striden mot mensjevikaner i denne saka. Dette er truleg nett den tida då fagforeiningane er reie til å skyte fram. Vi må ikkje stå på utsida, og slett ikkje gje noko tilføre til å tru at vi bør stå på utsida, men stri for å vere med, verke inn osb. For det finst ein særskilt gruppe av arbeidarane, eldre menn med familie, som vil gje svært lite hjelp i den politiske kampen for tida, men kan vere til svært stor hjelp i fagforeiningskampen. Vi må gjere nytte av denne gruppa, berre leie stega deira på dette vere til svært stor hjelp i fagforeiningskampen. Vi må gjere nytte av denne gruppa, berre leie stega deira på dette feltet. Det er viktig at dei russiske

sosialdemokratane /les: kommunistane/ slår den rette tonen med ein gong når det gjeld fagforeiningane, og skaper ein tradisjon med det same for sosialdemokratisk initiativ i denne saka, for sosialdemokratisk deltaking, for sosialdemokratisk leiarskap. I praksis kan det sjølsagt hende at det ikkje er krefter nok, men det er eit heilt anna spørsmål. Om det skulle vere slik, vil vi likevel makte å finne krefter til fagforeiningane og, om vi berre har evner til å gjere oss nytte av alle dei kreftene som finst. De har funne krefter til å skrive

ein resolusjon om fagforeiningane, dvs. til ideologisk rettleiing, og det er hovudsaka!

Eg ynskjer dykk alt godt og ber dykk sende meg nokre liner om at de har fått dette brevet og kva de tenkjer i samband med det.

Beste helsing,
N. Lenin

(Omsett etter Lenin: Samla Verk, engelsk utgåve, bind 34, side 355-59.)

1. Akim-resolusjon, etter Akimov (1872–1921), ein velkjent talsmann for «økonomismen» og ein ram opportunist.

Telefonsentralmontørstreiken som varte fra oktober 74 til januar 75 var en konflikt som utviklet seg til den politisk mest framskredne i et av etterkrigstidas største streikeår. STK-streiken er et skoleeksempel på hvordan en streik kan utvikle seg ettersom de ytre forholda skifter.

Telefonsentralmontørene viste:
Kampkrafta finnes—
det gjelder å bruke den

Kort oppsummering av hva som skjedde siden 7. oktober, da streiken blant telefonsentralmontørene på Standard Telefon og Kabel brøt ut, og fram til 20. januar:

- NAFs sabotasje av meklinga.
- Lockout-trusel mot 90 000 mann og knallhardt press mot heismontørene, som resulterte i at disse aksepterte et relativt svakt tilbud.

- Et forslag fra riksmeklingsmannen til telefonsentralmontørene som de streikende avviste og karakteriserte som en provokasjon.

- NAFs trusel om lockout av 5000 mann i Norsk Elektriker og Kraftstasjonforbund.

- Telefonsentralmontørenes vedtak om

ikke å bøye seg for en eventuell voldgiftsdom.

- Regjeringas beslutning om å gå inn for tvungen voldgift.
- Det siste tilbudet, som altså blei vedtatt, med 198 mot 32 stemmer.

Lære å føre kamp gjennom kamp

De streikende holdt ut i 15 uker. *Til tross for* press fra arbeidskjøperne, borgerpressen, TV/radio, løgnpropaganda og forvrengning av krava og forholda deres, press fra LO- og forbundsledelsen, og sabotasje i støtteambeidet fra DNA-ere og SV-ere på forenings- og klubbnivå.

Men også *på grunn av* den store støtta, politisk og økonomisk, som de har fått fra fagbevegelsen, studentmassene, skolelever og innsamlinger på dører og stands – i hovedsak kommet til på initiativ fra marxist-leninistene og deres venner og sympatisører.

Hva var telefonsentralmontørenes utgangspunkt da de vedtok å gå til streik, når det gjelder kamperfaring? I et intervju i Klassekampen, karakteriserer en av montørene foreninga si som en ganske vanlig »sofaforening» inntil i høst, med temmelige passive medlemmer og en liten kjerne aktive. I tillegg har telefonsentralmontørene et arbeid som gjør at de jobber spredt, enkeltvis eller i smågrupper, noe som betyr at svært få kjente hverandre godt før streiken – dvs. at de utgjorde en lite sammensveisa gruppe på forhånd.

Hva er det som har utvikla en såkalt »sofaforening» til en sterk gruppe med klassekjempere, som ekskluderer streikebrytere og som vedtar å ikke bøye seg for en voldgiftsdom *før* »arbeider»regjeringa har kommet så langt som til å foreslå den?

Erfaring i klassekamp. Det å stå midt oppi en konfrontasjon som klart viser hvem som er venn og hvem som er fiende.

Erfare og oppleve, sammenfatte og oppsummere

De har sett den tradisjonelle fienden, det internasjonale monopolborgerskapet, når det blir presset, de har opplevd vårt hjemlige borgerskap, via NAF, og dets hodeløse desperasjon når arbeidere ikke lar seg knekke med lure knep og fagre ord, men samla stiller seg på kamplinja (lockout-truslene).

De har opplevd at staten langt fra er noen hellig rettferdig makt, hevet over klassekampen, men tvert imot et redskap fullstendig i hendene på herskerklassen (Riksmeklingsmannens provokatoriske forslag, voldgiftsretten).

De har sett LO/DNA-toppens rolle, sett hva de gjør i *praksis*, og begynt å forstå DNA/LO-byråkratens faktiske og objektive klasses tilhørighet. – Ledelsen i LO og NAF tilhører sjøl monopolborgerskapet gjennom Landsbanken, Samtrygd, Samvirkelagene osv, og gjennom sin ledelse av statsbedrifter som Jernverket, Hydro osv. En DNA-regjering *kan ikke* være noe annet enn monopolborgerskapets regjering, og LO-ledelsen *vil konsekvent måtte* dolke arbeiderklassen i ryggen.

De har videre opplevd revisjonistenes støtte i ord og sabotasje i handling. – SV har fått oppfordring om å delta i støttekomiteer på en lang rekke plasser, og gått med bare 2-3 steder. De har sabotert innsamlinger på en rekke arbeidsplasser, ofte drøyd med å ta opp streika på styrenivå i klubber og foreninger, dersom de har hatt noen mulighet til det, og vi glemmer ikke SV-ledelsens oppfordring til LOs sekretariat i Dagsrevyen om å gå inn i forhandlingene for å få dem løst. Selv etter å ha sett hva *Asper*-ens inngripping i heismontørstreiken betydde av dolkstøt for de streikende, gjentok de oppfordringa under STK-streiken!

Bjørn Lunder – formann i Telefonsentralmontørens forening – og Torstein Arnesen, nestformann i foreninga: «Vi står på vår selvfølgelige rett til etterbetaling.»

Foto: Klassekampen

NKPs faglige leder Kolbjørn Harbu, kommenterer forøvrig situasjonen slik: » — — — Også denne gang spilte AKP sitt eget spill. Streiken ble utnyttet til angrep på SV. (— — —) AKPs politiske praksis går i alle saker ut på å splitte arbeiderklassen. (— — —) For SV må det være helt klart at *ethvert samarbeid med AKP og deres såkalte streikestøttekomiteer må avvises.*» (Vår uthev.) (Friheten nr. 5/75)

Nei, Kolbjørn Harbu, streiken ble ikke

utnyttet til angrep på SV. Men kommunister ser det som sin plikt å gjøre sitt for at streikende kamerater kan seire. Og et ledd i dette er å øke streikestøtta så langt som råd er. Derfor så vi det som vår plikt å prøve å presse SV-ere til å delta i støttearbeidet *i praksis* og, ikke la dem i fred med store tomme ord. Og det er et dårlig forsvar for elendig innsats i lokalt innsamlingsarbeid å avvise de lokale streikestøttekomiteene som »såkalte»

(??), spesielt når disse komiteene var i sterk aktivitet og samlet inn atskillige tusen kroner.

Streikende arbeideres eneste sanne venner har vist seg å være massene, *leda av kommunistene.*

Telefonsentralmontørene har *erfart og opplevd*, direkte og nært. Og de har fått hjelp til å *sammenfatte* og *oppsummere* erfaringene sine, spesielt gjennom pressa til kommunistene.

Lenin om streik: en skole i krig

Lenin sier om arbeideren i streik:

»I normale fredelige tider utfører arbeiderne sitt arbeid uten å mukke, uten å motsi arbeidsgiveren eller diskutere sine forhold. I streiketider framsetter han sine krav med høy røst, han påminner arbeidsgiverne om alle deres overgrep, han krever sin rett, han tenker ikke bare på seg selv og sin egen lønn, men også på alle sine arbeidskamerater som har lagt ned arbeidet sammen med ham, og som reiser seg for arbeidernes krav uten å frykte prisen.» (Fra Lenin »Om streik», s. 12 i Oktobers streikehefte)

og seinere:

»Ved enhver streik gjør tanker om sosialismen seg sterkt gjeldende blant arbeiderne, tanker om hele arbeiderklassens kamp for frigjøring fra kapitalens undertrykkelse.»

I år etter år har telefonsentralmontører funnet seg i utbyttinga, gått på jobben, jobba, gått hjem, spist, sett TV, sovet og gått på jobb igjen. Streika har fått dem til å gjøre saker de aldri har gjort før: holde innlegg på foreningsmøter, stå på gata og samle inn penger til seg sjøl og sine streikende arbeidskamerater, demonstrere med fakler og transparanger for første

gang i sitt liv, naboene ser dem på TV, der de uttaler seg om krava sine, de reiser land og strand rundt og holder flam-mende appeller på streike- og støtte-møter.

Det er ikke samme person som gikk hjem fra jobben dagen for streika brot ut, og han som står på talerstolen på Chateau Neuf foran 2000 folk og med fast røst snakker om »klassedomstol», »sviket til DNA», »nødvendigheten av samhold og solidaritet».

Nye ord, som har fått mening gjennom egen erfaring.

Slik viser en streikekamp, på godt og på vondt, hvor godt sosialdemokratisk tanke-gods er planta i arbeiderklassen – og hva som skal til for å renske det ut. Sosialdemokratene har hatt mange år til å passivisere den norske arbeiderklassen og å uskadeliggjøre fagbevegelsens våpen i pakt med sitt klasseforræderi. De har gjort en jobb med å kvele kampånden og nedbygge arbeiderklassens tillit til seg sjøl. Og de har fått liten konkurranse i mange år når det gjelder å spre linjer i arbeiderklassen: troen på ledelsen er planta, grundig og godt, først og fremst troen på han Einar, men også Trygghet med Tryggve, Samarbeid i Fellesskapet, ledelsens taktikkeri (forræderi) på klas-sens vegne.

Det er bare en ting som kan rokke ved disse gærne ideene, og det er kamp. Står du sjøl midt oppi kampen, er du nødt til å velge – velge linje, velge side.

Vi så det klart under EEC-kampen, hva denne konfrontasjonen og valget mellom linjer betydde for det arbeidende folket i Norge – og for AP.

Og vi ser det i streikekamper, som blant STK-arbeiderne.

Lenin: »Enhver streik styrker og utvikler arbeidernes forståelse av at regjeringen

er deres fiende og at arbeiderklassen må forberede seg på å kjempe mot regjeringa for folkets rett.

Derfor lærer streikende arbeidere å forene seg; de ser at de først kan kjempe mot kapitalistene når de står sammen. Streik lærer arbeiderne å tenke på hele arbeiderklassens kamp mot hele klassen av fabrikkere og mot politistatens vilkårlige regjering. Derfor kaller sosialister streik for «en skole i krig», en skole der arbeiderne lærer å føre krig mot sine fiender for å frigjøre hele folket, alle som arbeider under kapitalens og regjeringens åk.» (samme sted)

Hvilke krav ble innfridd

Resultatet var langt bedre enn det som noen andre oppnådde ved tariffrevisjonen.

De vant fram med en så viktig prinsipiell sak som fagbeskyttelse, ikke lenge etter at Schönbergutvalgets innstilling er offentliggjort, en innstilling som klart viser at den linja monopolkapitalen og dens regjering går inn for er det stikk motsatte, nemlig utvisking av de faglige skillelinjene og oppløsning av de enkelte fagene. Og vi skal også legge merke til det offensive i kravet til STK-montørene: de oppnådde nå fagbeskyttelse *for første gang*, mens andre faggrupper (f.eks. Grafisk) har fort langt mindre vellykka kamper av defensiv karakter: for *fortsatt* fagbeskyttelse. Videre fikk de innfridd kravet om eget lønssystem.

De fikk et høyt kronetillegg, hvis en så sammenlikner med andre grupper, *selv om de ikke fikk så mye som de hadde krevd*.

Og de kom også langt i kampen om etterbetaling, de fikk gjennom prinsippet med å få utbetalt etterbetaling i form av en pott, selv om de heller ikke her fikk så mye som de hadde krevd.

Resultatet var et klart tilbaketog for arbeidskjøperne, selv om det kunne vært enda bedre. Det var et tilbaketog, forårsaka av telefonsentralmontørenes vedtak om å gi blanke i en eventuell voldgiftsdom. Det var første gang siden Bygningsarbeiderstreiken i 1928 at noen på den måten trosset en voldgiftsdom. Og den gang skjedde det under en Venstre-regjering, mens vi altså nå har en DNA-regjering. Bratteli & co. veik tilbake for å gjennomføre voldgiftsretten da det ble reist kamp mot den.

Av hensyn til det pinlige i situasjonen, ble LO-ledelsen tvunget til å gå på akkord med seg selv, ved at den måtte presse NAF til å gå med på et bedre tilbud, som montørene forhåpentligvis kunne godkjenne (som de også gjorde).

I streikens sluttfase hadde vi altså å gjøre med et splitta borgerskap, i og med at det oppsto splittelse mellom LO og NAF.

Betydninga av støttearbeidet

Som vi har sett, er resultatet av en streik svært avhengig av den støtta, politisk og økonomisk, som den får. Resultatet er også avhengig av den politiske bevisstheten blant de streikende, arbeidernes evne til å vurdere situasjonen, legge opp taktikk overfor fienden, utvikle demokratiet og kampånden, og utvikle forståelse for sin egen kamp i et større perspektiv.

Vi har også sett at kommunistene har et stort medansvar for utviklinga og resultatet av streikekamper.

En streik er en hard økonomisk belastning på de som streiker. Streikefondene er altfor små på alle plan i fagbevegelsen, og streikebidragene er så små at de utgjør nok et redskap i herskerklassens hender for å opprettholde «lov og orden» på arbeidsplassene. Og den økonomiske linje

Fra foreningskontoret til telefonsentralmontørene under streiken.

Foto: Klassekampen

som har vært ført av LOs ledelse og mellomskikt, skyldes ikke dumhet eller tankeløshet, det skyldes bevisst undergraving av kamplinja i fagbevegelsen.

Opprettelse og øking av streikefonds og streikebidrag, må bli at av de viktigste kampspørsmåla i fagbevegelsen framover – ei sak vi må ta et grep om umiddelbart, på alle plan!

Derfor har det å holde liv i alle de tusener som har vært i streik siste år vært en oppgave for hele arbeiderklassen. Og oppgava er i hovedsak blitt løst tilfredsstillende, takket være kommunistenes innsats og initiativ.

Streikestøtteamet har vært AKPs hovedoppgave under streikene. Hele organisasjonen har samla inn penger: på jobben, i boligområder og på sentrale stands. Og entusiasmen blant medlemmer og sympatisører og andre progressive har vært stor. Initiativet og skaperevnen med å utvikle nye måter å samle inn penger på

har vært god. De streikende forteller om penger de har fått fra firmafester og konserter, selv fra et bryllup fikk de streikestøtte!

700 000 kroner er beløpet som telefonsentralmontørene har mottatt i streikestøtte, og det er et ganske høyt tall, som forteller noe om kampevnen og solidariteten i arbeiderklassen i Norge i dag, og som også forteller noe om hvordan grepet til lederne i LO og DNA er i ferd med å løsne. Men det er ikke bare vi som ser dette: fienden ser utviklinga like godt som vi, og frykter den like mye som vi gleder oss. Og det skal langt mer enn en streik til for å knekke sosialdemokratiet og dets tak om tankene våre. Fienden er sterk, men den kjemper for en dårlig sak mot arbeiderklassen, og er nødt til å få motstand og bli overvunnet.

V. B.

Internasjonalt

Australian Communist:

Om å bu seg på væpna kamp

I artikkelen heiter det at partivisa Vanguard og tidsskriftet Australian Communist i det siste har understreka at folk no må bu seg på å møte meir fascistisk valdsbruk. Dette har fått ikkje så få folk til å spørje korleis ein skal gjeré dette. Andre har reist spørsmålet om å skaffe våpen og korleis ein folkehær skal organiserast. Tidsskriftet peikar på at det er ein god ting at slike spørsmål kjem. Det fortel at stadig fleire vert merksame på fåren for kontrarevolusjonære aksjonar og ser at dei må bu seg på å kjempe mot denne fåren.

»USA-imperialistane og lakeiane dei har her har gjort heile spørsmålet om væpna kamp aktuelt,« heiter det i artikkelen. »I den siste tida har det vore mykje tale om at det må organiserast væpna kontrarevolusjonære grupper, og det har kome fram mange prov for at dei væpna styrkane

The Australian Communist, tidsskriftet til Australias Kommunistparti (m-l), har i nr. 68 (november 1974) ein artikkel med tittelen »Spørsmålet om å bu seg på væpna kamp.»

bur seg medvete på det som gjerne går under namnet »hysj-hysj-operasjon», eller med andre ord væpna vald mot folket. Dei væpna styrkane vert vende »innetter». Dei vert konsentrerte om å tryggje heime-fronten for USA-imperialismen, samstundes som dei bur seg på ny aggresjon i utlandet.» (For nokre år sidan var det australske troppar i kamp saman med amerikanske troppar i Vietnam.) Desse førebuingane er teikn på at den revolusjonære rørsle er i framgang. USA-imperialistane og lakeiane deira kan og sjå varsla om stormen som nærmar seg, seier artikkelen.

Når det gjeld spørsmålet om våpen hjå folket, peikar artikkelen på kva dei revolusjonære røynslene fortel: Folket har ikkje våpen i dag, men dei allmenne røynslene er at folket væpnar seg i sjølve kampen mot kontrarevolusjonen. Det er

viktig å studere røynslene frå andre land om dette. — Men det som veg tyngst i dag er å førebu seg slik at dei revolusjonære ikkje vert offer for det første slaget frå kontrarevolusjonen når det kjem.

»Utgangspunktet for kontrarevolusjonære førebuingar på å gå til åtak på folket er å setje leiarane i den revolusjonære rørsle ut av spel, anten ved å drepe eller ved å arrestere dei. Dei kontrarevolusjonære legg svært stor vekt på å isolere leiinga. Om ein skjer vekk alt pratet, står det att at hovudoppgåva til det hemmelege politiapparatet er å isolere den revolusjonære fortroppen frå folket. I 'freds'-tider gjer dei dette ved å legge feller for folk. Dei nyttar mord, dei trengjer inn i det revolusjonære marxist-leninistiske partiet, dei fremjer agentverksemd i heile den revolusjonære rørsle — i akademiske miljø, i fagforeiningar, i litterære grupper, i fredsrørsle, stutt sagt i alle folkelege rørsler. Men same kor mykje dei har prøvd seg, lukkast har dei ikkje.»

»Nøkkelspørsmålet i revolusjonært arbeid er å vere omgjeven av massane», heiter det i artikkelen. »Dette vil ikkje seie å stikke seg ned i eit hol som ein hare, men å knytte samband med massane I KAMP. Vi har overvunne freistnadene frå USA-imperialistane og lakeiane deira på å avskjere oss frå folket. Faktisk har vi svært breitt samband med folket. Australias Kommunistparti (m-l) står svært høgt i folket.

Folket veit meir enn nokon gong at marxist-leninistane står for deira interesser, at dei er å lite på og at dei ikkje er opportunistar. Marxist-leninistane har vunne vørndnad gjennom kamp. Dei har ført kampen mot revisjonismen inn i folket sine eigne led. Revisjonismen er eit våpen for borgarskapet. Han er eit av dei siste, desperate våpna til borgarskapet.

Kommunismen si fane vert brukt til å løyne åtak på kommunismen. Lenin sa at kampen mot revisjonismen er forspelet til revolusjonen. Og dette er heilt ut rett. Når revisjonismen er avslørt breiare og djupare, då vert USA-imperialistane og lakeiane deira tvungne til å gjere førebuingar til landsomfemnande vald mot folket.»

Oppgåva marxist-leninistane har i dag er difor å sjå til at dei ikkje vert avskorne frå massane i ei tid med kontrarevolusjonær vald, heiter det vidare. »Alle må bu seg sjølv, røynslene vi har syner at åtaka frå dei kontrarevolusjonære kjem brått. Det vil seie at folk vert arresterte midt på natta eller tidleg om morgonen.»

Artikkelen syner til ein artikkel i Vanguard som har berlagt somme av førebuingane til slike aksjonar på Hærens Stabsskule i Queenscliffe. Der var representantar frå den amerikanske og britiske hæren med på drøftingane, og dei deltok også i øvinga, som hadde det råkande namnet »Operation Baton Charge» (operasjon stormåtak med køller). Dei gjekk særleg nøye gjennom ETTERRETNINGSNETTET.

»Når dei væpna styrkane 'samarbeider' med politiet, då vil det seie at 'etterretningsnett' vert vove. Alle revolusjonære må vere medvetne om at ein eller annan gong har han eller ho vore overvaka. Dette vert gjort heile tida. Gjesting hos vener, kvardagsvanane, alt slikt er nøye undersøkt og notert. I dag vert slike opplysningar mata inn i ein datamaskin slik at dei kan sjekke kor folk er til alle tider på ein blunk. Telefonsamtalar vert tappa av to viktige grunnar — for å setje samene opplysningar som trengst med det same og for å fylle ut biletet av vanane folk har — for å finne fram til nære vener, sambandsliner og kvardagsvanane til folk. Alle desse opplysningane vert nøye under-

søkte. Dei vert ajourførte heile tida. Det lokale politiet vert brukt i overvåkingsarbeid. Det vert ført lister over kvar alle revolusjonære bur. Utgangar og naud-utgangar er kartlagde. Dette er rutine.

Vi må tenkje grundig gjennom alle desse spørsmåla. Revolusjonære ønskjer ikkje å bli fakka i senga. Spørsmåla kan berre løysast i kampen mot kontrarevolusjonen. Det vert førebudd kontrarevolusjon, vi må førebu oss på det same nivået. Det er fleire steg i denne kampen. Vi er på førebuingsteget. Somme av førebuingane til kontrarevolusjon er alt blitt tekne her i landet. Det finst utan tvil fleire. Folk som veit om kontrarevolusjonære førebuingar bør gjere dei kjende. Vi må svare på desse førebuingane. Dette er den første oppgåva. Det vil kome eit nytt steg i kampen for å overvinne førebuingane til kontrarevolusjon, og folket vil vere i stand til å møte det.»

Artikkelen minner om dei klare prova på at det vert gjort kontrarevolusjonære førebuingar. Når ein veit det, veit ein og at etterretningsverksemda mot dei revolusjonære vert styrka og utvida. Spørsmålet er: «Kva gjer vi i ein slik situasjon?» Artikkelen svarar slik: Vi må merke oss at dette skjer og ta til med å bu oss sjølve.

»Telefonen må ikkje nyttast utan når det trengst, ein må la vere med laust prat, alt ein gjer må ein tenkje gjennom i lys av kontrarevolusjonære førebuingar. Kontrarevolusjonen ønskjer å hogge hovudet av den revolusjonære rørsle, vi må hindre dei i å nå dette målet. Alle bør rette arbeidet sitt inn slik at dei kan greie seg under vilkår med væpna åtak. Røynslene frå andre land syner at det hemmelege politiet til imperialistane veit svært lite. Dei er i stor mon avhengige av feila dei revolusjonære gjer og av kontrarevolusjonære feller. Lat oss byrje å gjere mistaka våre så fåe og småe som råd er alt no. Det

vil ikkje seie at vi brått skal stengje heile butikken. Tvert om vil det seie at vi må utvide massearbeidet vårt og gjere det på ein slik måte at det ikkje kan brytast. Her kan vi berre tale allment om dette. Det finst ikkje noko ferdiglaga opplegg å gå etter. Vi kan vere visse på at vi får med væpna kontrarevolusjon å gjere. Fienden førebur seg på sin kant, vi må gjere det same på vår. Fienden er veik fordi han er avskoren frå folket og har folket mot seg. Vi er sterke av di vi har samband med folket og arbeider for interessene det har. Det finst ingen trollstav ein kan vifte med og så slå kontrarevolusjonen med eitt slag. Kampen mot kontrarevolusjonen er langvarig. Dette veit vi alt. For kvar dag som går vert vi sterkare. Fienden vert veikare for kvar dag, og førebuingane han gjer på væpna kontrarevolusjon er eit teikn på det. Fienden synest best om å halde seg oppe ved å føre folket bak lyset. Kampen folket fører øydelegger dette bedraget. Ingen kan seie når det vert sett inn vedfemnande væpna kontrarevolusjon, det vil seie i landsomfang. Kan hende kjem det ikkje på det viset. Det vi veit er at førebuingane på væpna kontrarevolusjon er undervegs. Vi må ta dei med i rekninga og dermed bu oss sjølve og folket på å møte det.

Alle kan no sjå kor rett tryggingslina til Australias Kommunistparti (m-l) er. Før var det slik at kommunistpartiet arbeidde etter eit mønster som låg ope i dagen for alle som ville sjå det. Fienden valde medvete ei line som gjekk ut på å halde kommunistpartiet lovleg slik at det lett kunne haldast under observasjon, 'kartleggjast' som fienden seier. Lat oss dra lærdom av dette. Få slutt på all 'kartleggjing', styrk banda vi har til massane og ver ikkje ottefulle. Fienden er veik, han er i stor mon avhengig av dei mistaka vi gjer.»

Maktspråk

Espen Haavardsholm: Hærverk

1.
Den uten sammenlikning største økonomiske suksessen i legemiddelindustrien i 1960-åra, sto det vesle sveitsiske firmaet **Roche** i sin tid for.

For omkring femten år sia satte direksjonen i Roche av kapital til et forskningsprogram som gikk ut på å utvikle et bredt spektrum av lett sløvende, passiviserende og bedøvende kjemiske preparater, uten tydelig fysisk vanedannende bivirkninger.

Få år etter at de første av disse medisinene – Librium (av latin: »frihet») og Valium (av latin: »vær sunn og frisk») er de mest kjente av dem – kom på markedet, var de i jevnlig bruk blant opptil en femtedel av befolkningen i storbyene på begge sider av Atlanterhavskysten. Da ble det også oppdaget at påstandene fra forskerne, produktutviklerne og salgsrepresentantene til Roche i realiteten ikke holdt stikk – Librium og Valium var ikke uten fysisk vanedannende bivirkninger. Derimot var Roche i løpet av et par år vokst til et kjempemessig økonomisk syndikat – en av gigantene i den internasjonale legemiddelindustrien.

Hva er det som skaper grunnlaget for en suksess av denne typen? Hva uttrykker slike salgshall som de Roche-imperiet representerer, om levevilkårene i byene langs Atlanterhavskysten? Hvilken for-

bitrelse, sorg, taushet, isolasjon, emosjonell fattigdom er det slike tall sladrer om?

Eller for å spørre fra en litt annen kant: Hvilken massiv avsporing og svekkelse av kampkraften blant de undertrykte massene, betyr ikke salget av kjemiske midler som disse?

En tredje måte å spørre på:

Hva er det for slags samfunn som aksepterer og bifaller at noen gjør seg til millionærer på spekulativ utnyttelse av andre folks angst, og er frekke nok til å kalle utbredelsen av et nytt masse-narkotikum for »medisinsk forskning»?

»Man skulle ta fra dem legetittelen. De er ikke leger, men forbrytere», sier Dag Solstad om monopolborgerskapets tro medisinerere i **25. september-plassen**.

2.

I arbeiderbevegelsens historie er det en gammel erfaring at der noen velger kampen, velger andre hærverket, sjølødeleggelsen. En ser det samme i dag som i 1920-åra eller 1840-åra – at undertrykkelse skaper aggressivitet, og at aggressivitet har ulike ytringsformer. **Før glømt vi det/ og drakk oss full/ men no ha vi starta fagforening**, heter det i visa om Stranda Sag & Høvleri hos **Vømmøl**. Og helt siden den første streiken ble organisert på norsk jord, kan en trolig være fast

overbevist om at i de første fasene av forberedelsene til en streikekamp — da er det noen som vil stå for linja om organisert kamp mot arbeidskjøperne, og andre som mer skjult vil virke for linja om å svelge ned uretten med ei real fyll.

For det er gammelt nytt at folk som er undertrykt blir splittet, og det er gammelt nytt at de mektige sitter trygt, så lenge de maktesløse bruker kreftene sine til å slåss mot seg sjøl og hverandre, istedenfor å slåss mot undertrykkerne.

1960-åra har betydd et veldig oppsving for kampbevisstheten blant store grupper av undertrykte i vestlige land — ikke minst blant kvinnene og ungdomsmassene.

Men 1960-åra har også betydd et veldig oppsving for utbredelsen av ulike forsøk på å avspore denne oppvåkningen, ved hjelp av kjemiske midler. Et eksempel er Roche-imperiet. Et annet eksempel er den eksplosjonsartede veksten i bruken av stoffer som hasj, lynol, LSD, heroin, kokain, preludin, morfinbase — stoffer som hos oss var så godt som ukjente som problem for bare ti-femten år sia, stoffer som i løpet av et par år feide over tenåringsgruppene, og som rev en stor del av de mest utsatte — særlig blant den arbeidsløse ungdommen — med seg i dragsuget for godt.

Det var en periode midt i sekstiåra da det kunne virke som et flertall blant ungdomsmassene i USA — enten de var soldater i Sørøst-Asia, arbeidsløse i slummen eller opprørske på college — søkte et svar på sine egne uløste solidaritetskonflikter, i jevnlig omgang med lettere eller tyngre drugs.

Tidspunktet falt sammen med den endelige og avgjørende offentlige avsløringen av USA-imperialismens rolle i kampen mellom rike og fattige land, som

intensivbombingen av Nord-Vietnam betydde.

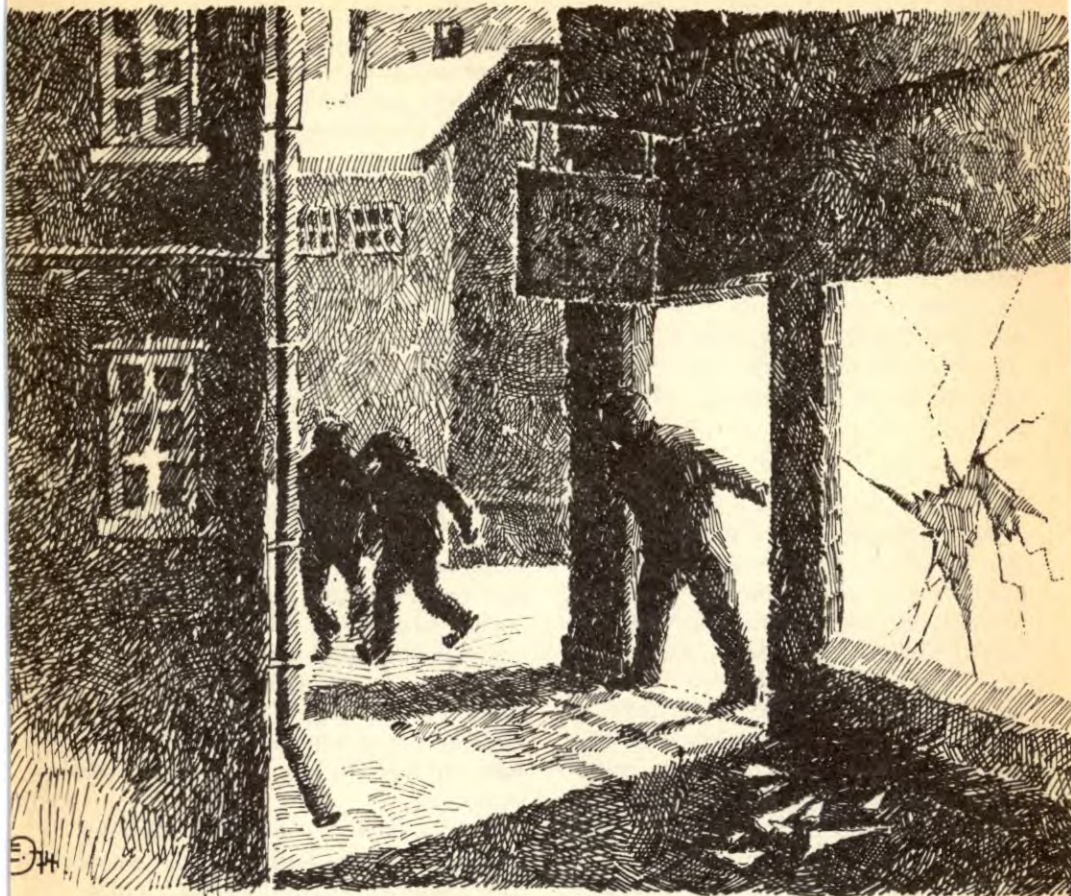
Det er vanskelig å finne noen bedre tolkning på dette sammenfallet i tid, enn den materialistiske tolkningen, at masseutbredelsen av nye rusmidler kommer når det borgerlige klassesamfunnet truer med å slå altfor synlige sprekker.

Når det imperialistiske systemet slår sprekker — da står giftleverandørene klar, med sine tilbud om drømmeløsninger.

Også så langt tilbake som i seinromersk tid — da den tidas tilsynelatende uovervinnelige vestlige keiserdømme knaket i sammenføyningene — utviklet imperiets hovedstad seg til et eldorado for opiumshandlere av alle typer, enten det nå var åndelig eller materiell rus de gjorde seg et levebrød av.

3.

I 1960-åra var det i vårt land mye snakk om »den nye ungdomskulturen», om »generasjonsmotsetningene», »ungdomsopprøret», »protestbevegelsene». I 1960-åra var det også at kvinnene på ny tok militante midler i bruk for å rokke ved årtusengammel undertrykkelse. Disse to bevegelsene — ungdomsbevegelsen og kvinnebevegelsen — kom til å bety mye for framveksten av en ny revolusjonær bevissthet hos oss. Med de store streikebølgene fra 1970 og utover, ble revolusjonære strømninger kraftig styrket innenfor den norske arbeiderklassen. Den historiske kampen som ble ført for å slå tilbake norsk medlemskap i monopolkapitalens europeiske fellesskap, betydde et massivt gjennombrudd for den politiske sjølkjensla hos breie lag av folket, og fastslo at den tida for alltid er forbi, da det norske høyresosialdemokratiet i fred og ro kunne forvalte klassestaten Norge på kapitalens vegne. Utviklinga etter EEC-kampen har vist at Norge i dag er et land

som for alvor har tatt skrittet ut av undertrykkelsens lange dvaletilstand. Og sjøl om det kommunistiske partiet ennå er lite, har de ideene den marxist-leninistiske bevegelsen står for, vist seg å ha en voldsom gjennomslagskraft – i streikekamper, i fagrørsla, i fronter og i folkelige aksjoner.

Kort sagt står vi nå i en helt annen politisk situasjon enn i 1960-åra. Passivering, avsporing og forgiftning som opprørsbevegelsene blant ungdom-

men og kvinnene den gangen ble møtt med, er langt på vei slått tilbake i vårt land. Kapitalkreftenes mottiltak har ikke lyktes så godt i Norge som i vestlige land som Danmark, Vest-Tyskland, USA – der forråtnelsessymptomene er langt mer åpent synlige, og motstandskreftene ennå framstår som langt mer splittet enn hos oss.

Men samtidig er det viktig å huske at de samme kreftene stadig står klar til å avspore kampen for et annet, et nytt

samfunn, også i vårt land. Særlig later folk som står i utkanten av produksjonen i industrisamfunnet — hjemmearbeidende kvinner, arbeidsløs ungdom og andre klassemessig rotløse grupper — til å stå i en utsatt stilling. Derfor er det viktig å kjenne historien om Roche-imperiet. Derfor er det viktig ikke å glemme med hvilken voldsom kraft stoffmisbruket sveipte over de vestlige tenåringsmassene, og hvilke varige skader dette misbruket har skapt. Derfor er det viktig å ruste seg mot de kreftene som står for en hærverkslinje og en hærverksideologi i vårt samfunn.

4.

Den som kjenner litt til realitetene i det norske klassesamfunnet i 1970-åra, vet at den djupe og ofte tilsynelatende håpløse sosiale nøden som skjuler seg under den sølvfargede, utvendige overfloden i byene våre i dag, har like klare materielle og klassemessige årsaker, som den mer åpenlyse sosiale nøden hadde det for femti år sia. Han vet at privat moralisme duger like lite til å løse de problemene f.eks. stoffmisbrukere og nervøse slåss med i dag, som privat moralisme dugde til å løse sosiale problemer den gangen.

Og dersom han har litt kontakt med de emosjonelle problemene han sjøl strir med, eller engang har stridd med, vet han også at alle mennesker noen ganger har følt lyst til å drive hærverk mot seg sjøl eller sine nærmeste — ikke for at det skulle komme noe godt eller nyttig ut av det, men på faenskap. Aggressiviteten som dette samfunnet skaper, påvirker oss på så mange slags måter. Alle er vi preget av et økonomisk system som legger stadig nye gyldne masker over det samme gamle heslige ansiktet: utbyttingens ansikt. Som undertrykte er vi preget av denne økonomiens tusenvis av små tråder, som til

sammen utgjør den lenken det er nødvendig å bryte, bit for bit.

Hærverk er en form for krig — den mest primitive, uutviklede og håpløse formen for krig: tom ødeleggelseslyst, hensiktsløs, meningsløs.

Hærverk er det når noen ødelegger seg sjøl, omgivelsene sine eller hverandre, fordi aggressiviteten blir blind, og ikke finner noe rimelig mål eller noen rimelig retning. Hærverk er **dopet** aggresjon, enten doping nå skjer ved alkohol, piller eller mer subtile undertrykkelsesmidler.

Hærverket har fulgt vårt økonomiske system — helt fra den tidlige frikonkurransskapitalismen og inn i den høyt industrialiserte monopolkapitalens epoke.

Hærverket er det som kjent også som, iallfall indirekte, kommer til å bli det økonomiske systemets bane, fordi en økonomi som i den grad har som forutsetning å ligge i krig med seg sjøl, før eller siden er nødt til å gå under.

Men for at den kapitalistiske økonomien skal gå under i vår tid, er det nødvendig at vi ikke lar oss blende av den lysten til hærverk som denne økonomien skaper i oss.

Derfor skal vi ta kamp mot hærverksideologier av alle typer — enten de nå ytrer seg som voldsromantikk (typen: »Japans Røde Hær»), alkoholisme (typen: Tom Kristensens roman **Hærverk** 1930), narkomani (typen: Roche) eller underholdningsindustri (type MGM, Springer, Schibsted).

På alle kanter er vi i dette samfunnet omgitt av krefter som ønsker å avspore, avlede, forgifte, passivisere eller søle bort den naturlige opprørstrangen som dette samfunnet skaper.

La dem ikke bre seg! Ta kamp med dem — hos deg sjøl og i de nærmeste omgivelsene dine! **Her er nok å ta seg til / for den som er forbanna på loven, har**

Stig Holmås påpekt. Vi kan ha god bruk for all den aggressiviteten vi bare kan få i målrettet politisk arbeid, dersom den

revolusjonære kommunistiske bevegelsen i Norge skal nå de målene den har satt seg.

Espen Haavardsholm

OKTOBER MED NY BOK AV DAG SOLSTAD:

OM EN NKP-FAMILIE I ÅRA 1940 TIL 1956

I fjor høst ga Dag Solstad ut romanen «25. september-plassen» om to generasjoner arbeidere i industribyen Halden fra 1945 til 1972. Aschehoug trykte den i 8000 eksemplarer før jul. Boka var et gjennombrudd for en moderne arbeiderlitteratur i Norge.

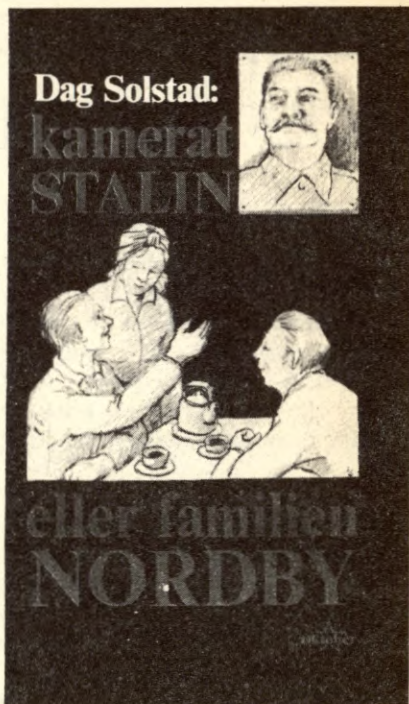
Nå kommer forlaget Oktober med et ny bok av Dag Solstad. Boka er et skuespill om en NKP-familie i en mellomstor industriby fra fascistens nederlag i 1945 til den 20. partikongressen i Sovjet i 1956.

«Hvis ikke arbeiderklassens organiserte fortropp, det kommunistiske partiet, makter det som er dens oppgave, da går det ille for hele arbeiderklassen,» sier en av hovedpersonene i boka i en scene i 1945. han er industriarbeider og formann i NKP-laget i byen.

Det er dette boka forteller om. Hvordan greide NKP oppgavene sine i etterkrigstida? Hva slags perspektiver hadde partiet i 1945? Hva mente de om Arbeiderpartiet? Hvordan var det å være kommunist i McCarthy-tida? Var det svakheter ved NKP som gjorde at kamplinja blei sterkt svekket i fagbevegelsen denne tida? Hvorfor fulgte NKP uten videre med på fordømmelsen av Stalin etter 20. partikongress i Sovjet?

Solstads bok er det første forsøket på å lage en sammenfatning av NKP's utvikling fra 1945 til 1956. Spørsmåla det stiller er viktige for alle i arbeiderbevegelsen i Norge i dag.

Boka koster kroner 24,50, og kan bestilles gjennom forlaget Oktober, boks 6875, St. Olavs plass, Oslo 1.

For ei riktig linje i kvinnekampen

Masseorganisering av kvinner krever styrket kamp mot ideen om at det er kvinnens livsoppgave å stelle hjem og barn.

Reaksjonær ideologi binder kvinnene til hjemmet

Full frigjøring av kvinnene forutsetter at kvinner deltar i samfunnsmessig produksjon og på alle andre områder av samfunnslivet på lik linje med menn.

Bare sosialismen kan skape de grunnleggende betingelsene for kvinnefrigjøring: avskaffelse av utbytting, rett til arbeid for alle og mulighet for kvinnene til å delta i samfunnsmessig produktivt arbeid.

Det er ikke bare nødvendig at produktivkraftene frigjøres, og at det skaffes arbeidsplasser for alle. For at kvinnene skal få like muligheter som menn kreves at de oppgavene som i dag utføres som privatarbeid innenfor familiene og av kvinner – spesielt oppgaver knyttet til barnas velferd – i størst mulig utstrekning løses på samfunnsmessig basis.

For det andre må det i arbeidslivet tas særskilt hensyn til kvinnenes spesielle funksjon som mor.

For det tredje må undertrykkningen av

kvinnen i familien nedkjempes – det forutsettes at kvinnens økonomiske avhengighet av mannen opphører, altså at hun også deltar i samfunnsmessig produktivt arbeid.

KVINNENE OG KAPITALISMEN

Kapitalismen førte i sin tidlige periode til massemobilisering av kvinner fra privatproduksjon i hjemmet og over i samfunnsmessig produktivt arbeid. Men – som med alle forhold under den kapitalistiske utbyttingens herredømme – skjedde dette på kapitalens, ikke på kvinnenes premisser. Vel ble det mulig for kvinnene å fri seg fra økonomisk avhengighet og undertrykking i familien, men samtidig fikk de dårligere pris for arbeidskraften sin enn menn fikk. Og kapitalistene ofret sjølsagt ikke et øre av profitten til tiltak for å avlaste kvinnen for dobbeltarbeid eller sikre henne særskilt beskyttelse. Som proletar ble hun undertrykt og

utbyttet – som kvinne utbyttet i særlig sterk grad, lavtlønnet, uten den beskyttelse som var nødvendig for henne spesielt, og slitt ut under presset av det dobbelte arbeidet: yrkesarbeidet og det private arbeidet med husstell og barneomsorg.

Den videre utviklingen av kapitalismen til imperialisme/monopolkapitalisme førte med seg en utstrakt rasering av produktivkrefter. Blant annet også til at menneskelige ressurser ble vraket. Graden av sysselsetting avtok – det ble en økende mangel på arbeidsplasser.

Når det i dag snakkes om »stramt arbeidsmarked» og det blir utlagt som om det er arbeid nok til alle, er det blank løgn. Dette gjelder ikke bare det forholdet at det er åpen og utstrakt arbeidsløshet i utkantstrøkene, men også for landet vårt totalt sett.

Forholdet kamufleres med prat om »økt velferd», men det store antallet hjemmeværende kvinner, førtidspensjonerte, uforetrygdete, hjemmeværende ungdom, dekker over en utstrakt arbeidsløshet – over enorme mengder ubenyttede menneskelige ressurser.

REAKSJONÆR IDEOLOGI RETTFERDIGGJØR KVINNENES UFRIHET

De faktiske forholdene når det gjelder kvinnen tilsløres ved at det blir opprettholdt en ideologi som rettferdiggjør at hun holdes utenfor samfunnsmessig produksjon. Lenkingen av kvinnene til det private arbeidets snevre område blir framstilt som »naturlig».

Ideologien har egentlig sin basis i produksjonsforhold som ikke lenger eksisterer i vårt samfunn. Den sprang ut av en situasjon da familien var samfunnets produksjonsenhet, førkapitalistiske forhold der jordbruksproduksjon og naturalhus-

hold dominerte. Under disse forholdene var kvinnene naturligvis bundet til familien og arbeidet i hjemmet. Det fantes ingen annen mulighet for henne.

Slik var samfunnsforholdene et godt stykke inn i forrige århundre i Norge. Men industrialismens framvekst og gjennombrudd skapte en slik etterspørsel etter fri arbeidskraft at kvinnene ble trukket inn i den kapitalistiske produksjonen. Familien opphørte å være samfunnets produksjonsenhet, og ble i økende grad en ren konsumentenhet. Denne omveltningen i basis – i de samfunnsmessige produksjonsforholdene – førte i sin tur til endringer i overbygningen. Blant annet tilkjempet kvinnene seg likestilling med menn etter loven (og på papiret).

Men det gamle samfunnets ideologiske overbygning over kvinnens ufrihet og lenking til familiearbeidet har ikke blitt utryddet. En viktig grunn til det er at kapitalismen ikke har kunnet frigjøre kvinnene, ikke engang kunnet mobilisere flertallet av kvinner i samfunnsmessig produktivt arbeid – og heller aldri vil kunne gjøre dette fordi det ville kreve tilsidesetting av profittmotivet, selve drivkraften i kapitalismens økonomi.

Men med de samfunnsmessige endringene som følger utviklingen av produktivkreftene – framstår denne »kvinnens plass»-ideologien som stadig mer foreldet, dens reaksjonære karakter blir mer iøyenfallende. Den fungerer i dag som en tilsøring av at det er den kapitalistiske utbygningen som skaper kvinneundertrykkningen, som er årsaken til at kvinnene blir nedvurdert på alle områder, fordi de ikke gis muligheter for arbeid. Og den samme ideologien tjener til å kneble kvinnen politisk ved at all hennes aktivitet og interesse tvinges inn i det private familiearbeidets rammer.

DEN REAKSJONÆRE IDEOLOGIEN HAR STOR GJENNOMSLAGSKRAFT – MEN UNDERGRAVES AV SAMFUNNSUTVIKLINGA SJØL

Denne tilsøringen, denne kvinnefiendtlige ideologien, har hatt stor gjennomslagskraft. Spesielt gjelder dette i proletariatet, fordi kvinnes erfaringer der med å delta i yrkesarbeid er så dårlige. Det er proletariatets kvinner som har vært hardest rammet av kapitalismens forvrengte utgave av økonomisk frigjøringen for kvinnene. De fikk de dårligste jobbene, de slet hardest med dobbelarbeidet.

Men samtidig har produksjonsutviklingen ført til en stadig sterkere grad av samfunnsmessig produksjon og organisering av varer og tjenester som tidligere var del av det private arbeidet i familien. Det gjelder for eksempel innlegging av vann og tilførsel av el-kraft til hjemmene, matvaretilvirking, klesproduksjon, produksjon av husholdningstekniske hjelpemidler, offentlig omsorg for gamle og syke osv.

Alt dette undergraver gradvis troverdigheten av at kvinnen har beskjeftigelser i hjemmet som står i forhold til hennes evner og krefter.

Det som i første rekke er igjen av viktige og krevende arbeidsoppgaver som må løses privat, gjelder omsorgen for barna. Det finnes omtrent ikke tilbud om daghjem og barnehager. Dessuten er oppgaven blitt mer krevende ettersom familiestrukturen er endret i retning av kjernefamilien, og det fysiske miljøet er blitt stadig mer barnefiendtlig.

Allikevel blir det mer og mer klart for kvinnene at barnepass og husarbeid ikke er noen «livsoppgave» som står i forhold til deres ressurser. Full utbygging av daghemstilbudet slik at alle som ønsker det kan få plass er det tilsynelatende

enkle tiltaket som trengs for i det minste å gi kvinnene en reell mulighet for å velge andre oppgaver å bruke kreftene på. Og den eneste grunnen til at kvinnene ikke blir tilkjent denne soleklare retten, er at kapitalen ikke har bruk for arbeidskraften hennes.

En annen trusel mot ideen om at det er kvinnens livsoppgave å egne seg til privatarbeidet i familien – husstell og barnepass – er tendensen til at kvinnene i gjennomsnitt får færre barn, og gjerne er ferdig med sin periode som småbarnsmor når de kommer litt inn i 30-årsalderen. Det er vanskelig å forsonne seg med «livsoppgaven» når barna har begynt på skolen, husarbeidet avtar i omfang og en sjøl er ganske ung. Da blir det også stadig vanskeligere å finne seg til rette i den økonomiske avhengigheten av mannen.

LAMMENDE GIFT I MOBILISERINGA AV ARBEIDERKVINNENE

Alt dette er forhold som er med på å skape et objektivt grunnlag for kraftig oppsving i kvinnekampen. Men hittil har dette oppsvinget først og fremst vært uttrykk for frigjøringskamp for kvinner med relativ høy utdanning. Og den dominerende klassemessige bakgrunn for den nye kvinnebevegelsen har vært småborgerskapet eller småborgerlige lag.

De objektive forholdene skulle – slik vi har vist foran – ligge godt til rette for massemobilisering av kvinner for kravet om arbeidsplasser og utbygging av daghjem. Særlig skulle dette gjelde kvinnene i arbeiderklassen, blant annet fordi den økonomiske avhengigheten blir hardere å bære når inntektene er små. *Når en slik mobilisering ikke har funnet sted mener vi at en helt sentral årsak er den giften – den lammende giften – ideen om at »det*

er kvinnens livsoppgave å stelle hjem og barn» har spredd blant massen av kvinner.

Når det løgnaktige i påstanden gjennomskues, er det ofte for sent til at dette kan føre til noen spontan tilslutning til den organiserte kvinnekampen.

Da framstår arbeidslivet som skremmende, da er jobbene som tilbys dårlige og lavt betalt for en som ikke har utdannelse, tidligere praksis og ansienitet. Da kan det se ut som om å forbli i hjemmet allikevel er et bedre valg, og misnøyen med det uinteressante arbeidet og den økonomiske avhengigheten slår

bare innover i en selv, eller føres over på familiens andre medlemmer.

Sannsynligheten for at kvinnenens opprør skal avspores på denne måten er særlig stor fordi bindingen til hjem og privatarbeid har innsnevret erfaringsområdet, har hindret muligheten for å se hva problemene egentlig bunner i. Hvis en har godtatt myten om at kvinnens plass er i hjemmet, er det mest nærliggende å forklare den utålelige situasjonen med egen utilstrekkelighet eller at det er de andre familiemedlemmenes spesielt manns, skyld at den blir slik.

IKKE UNDERVURDER DEN IDEOLOGISKE KAMPEN

Det er sagt foran, og vi vil gjenta det: den første betingelsen for likestilling mellom kjønnene og for frigjøring av kvinnene er at kvinnene kan løsrives fra det private arbeidet i hjemmet og delta i samfunnsmessig produktivt arbeid. Dette gjelder allment, vi kan ikke sette oss ned og vente på sosialismen.

Tvert imot er mobilisering av kvinnene, og spesielt proletariatets kvinner – til kamp for deres legale rett til arbeid og likestilling, en kamp som må rettes direkte mot klassefienden – en forutsetning for gjennomføring av den sosialistiske revolusjonen.

Det er nødvendig at kvinnene mobiliseres på alle politiske nivåer i kampen mot monopolkapitalen og dens stat, men deres særegne kamp for likestilling, frigjøring og likeverd er av sentral betydning for den revolusjonære bevegelsen.

For å kunne mobilisere et stort antall kvinner må det føres målbevisst kamp mot den ideen som i størst grad lammer kvinnene og hindrer dem fra å delta i kvinnekampen – ideen om at det er kvinnes livsoppgave å egne seg til privatarbeidet i hjemmet: barnepass og husarbeid.

Vi må ikke undervurdere betydningen av den ideologiske kampen. Den er viktig i kampen for arbeidsplasser og daghjem, fordi reaksjonært kvinnesyn er statens og monopolkapitalens skanse mot kvinnes krav. Og kampen er viktig innad som en kamp for folket. Den er nødvendig for å mobilisere kvinnene politisk. Og i kvinnebevegelsen må det kjempes for en korrekt forståelse av hva som er grunnlaget for kvinnediskriminerende ideologi, og hva som er kjerna i den.

G. F.

Fiskerne i Norge

I forrige nummer av Røde Fane begynte vi en artikkelserie om bakgrunnen for den kampen fiskerne i Norge fører i dag. Artikkelen i dette nummeret diskuterer klassesammen-setninga blant fiskerne.

Fiskerne er ingen ensarta gruppe

– KLASSEANALYSE AV DE NORSKE FISKERNE

I den forrige artikkelen slo vi fast fiskerienes betydning for Norge. Fiskeriene og fiskeribefolkninga har stor betydning for blant anna sjølberginga, bosetninga i kystdistriktene og som en kraft i kampen mot imperialismen (EEC, kampen om fiskerigrensesaka).

Men, fiskerne er ikke ei ensarta gruppe, det finns forskjellige klasser.

La oss se hva Lenin skriver om klasser:

»Klasser kaller man store grupper av mennesker som skiller seg fra hverandre ved den plass de inntar i et historisk bestemt system for den samfunnsmessige produksjon, a) etter sitt forhold til produksjonsmidlene (for det meste nedlagt og formulert i lover), b) etter sin rolle i arbeidets samfunnsmessige organisasjon og følgelig måten å oppnå sin andel i den samfunnsmessige rikdom som de rår over og c) størrelsen av

denne andelen. Klasser er grupper av mennesker av hvilke noen kan tilegne seg arbeidet til en annen klasse takket være den forskjellige plass de inntar i et bestemt system for samfunnsøkonomien.»

(Lenin: Verker i utvalg s. 162, Forlaget Ny Dag, Oslo 1957.)

Vår oppgave blir da å bestemme de forskjellige klassene og deres antall. Videre må klasseanalysen kunne svare på spørsmålet: »Hvem er våre venner og hvem er våre fiender?» (Mao: Analyse av klassene i det kinesiske samfunnet.)

Det vil si at klasseanalysen skal svare på spørsmålet om hvilke grupper og klasser som vil kunne mobiliseres for revolusjonen og hvilke klasser og grupper som er kontrarevolusjonens støtter.

En regner med følgende klasser i det norske samfunn:

Monopolborgerskapet

Det ikke-monopolistiske borgerskapet

Småborgerskapet

Halvproletariatet

Proletariatet

I denne klasseanalysen (som i flere andre, bl.a. i Røde Fane 1/72) vil vi dele det ikke-monopolistiske borgerskapet i to, nemlig storborgerskapet og mellomborgerskapet, alt etter deres økonomiske og politiske makt. Vi skal senere se at dette skillet har stor betydning for å kunne besvare de spørsmåla vi har stilt oss.

Mellomgruppene småborgerskapet og halvproletariatet utgjør en forholdsvis større del av fiskerne enn om en ser på hele det norske samfunnet under ett.

Noen ord til den tallmessige beregninga av størrelsen til de enkelte klassene. Vi bygger hovedsaklig på fiskeritellinga fra 1971. Den er imidlertid ikke laga til denne bruken, så ved siden av den har vi tatt for oss antall båter i de forskjellige størrelsesgrupper, utfra hvilket fiske de driver og vårt kjennskap til antallet og »hva slags folk» det er på de forskjellige båt/redskaps typer.

Et annet problem er at statistikken deler antallet fiskere inn i 1) eneste yrke, 2) viktigste yrke eller 3) ikke viktigste yrke. Problemet blir da å finne ut hva folk i kategoriene 2 og 3 gjør ellers i året når de ikke deltar i fisket. Her kan statistikken være noe til hjelp og grovt kan vi si at de fleste da jobber i jordbruket (som oftest på egne småbruk) og noen i anleggsvirksomhet.

Op så over til selve analysen.

1. MONOPOLBORGERSKAPET OG STORBORGERSKAPET

Grappa av fiskebåtrederer som eier båt, men som stort sett ikke driver fiske sjøl, hører til storborgerskapet. Fiskefartøy er for dem bare et investeringsobjekt.

De eier for det meste større fartøyer over 80 fot, spesielt ringnotsnurpere, trålere og fabrikkskip.

De opererer ofte gjennom partsrederier og aksjeselskaper hvor de har økonomisk kontroll og ledende stillinger.

Enkelte av storborgerne i fisket er f. eks. for en utvidelse av fiskerigrensa, og står altså i motsetning til andre havfiske-nasjoners interesser i kampen om råstoffet. Men store deler av grappa, særlig representert ved storkapitalen på Møre, holder på linja om at havet må være fritt for alle, og er imot fiskerigrenseutvidelser, kvotebegrensninger osv. i Nord-Atlant-eren. Det går også motsigelser mellom storborgere utfra om deres båter driver med trål eller andre redskaper.

Storborgerskapet utgjør ca. 1 %.

Storborgerskapet er organisert i Norske Trålerrederiers Forening og i Fiskebåtrederernes Forbund. Norsk Sjømannsforbund har egne tariff-forhandlinger med Norske Trålerrederiers Forening og Fiskebåtrederernes Forbund. Avtalene gjelder for båter over 100 BRT (bruttoregister tonn) dvs. ca. 85–90 fots båter.

Avtaler for båter under 100 bruttotonn inngåes mellom Båtseksjonen og Mannskapsseksjonen i Norges Fiskarlag. Disse avtalene er retningsgivende og ikke bindende for medlemmene. Siden 1968 har også storbåtrederne hatt innpass i Norges Fiskarlag. Da ble Norske Trålerrederiers Forening og Fiskebåtrederernes Forbund opptatt og de er representert på landsmøter og i representantskapet.

(Vi kommer nærmere inn på fiskernes organisasjoner i en etterfølgende artikkel.)

Kapitalens utvikling i fiskerinæringa

Norsk storkapital har de siste tiåra særlig trengt inn i fiskerinæringa gjennom

- 1) utbygging av ringnotflåten og fabrikkene for mel og olje
- 2) fryseteknologiens innmarsj i torskefiskeriene

Fryseteknologien representerte en industriell metode for konservering og bearbeiding av råstoffet. Utbygginga av frysetuneller og frysenskap hos produsentene, sammen med de enormt kapitalkrevende frysetransport- og lagerkjedene for distribusjon til detaljist og videre detaljisters behov for frysedisker, åpner for konsentrasjon, vertikalintegrasjon, (det vil si at et konsern har kontroll over produktet, her fisken, fra fangstleddet til fisken ligger ferdig i frysedisken, – som leies av konsernet – hos detaljisten) og monopolisering.

Det er europeisk internasjonal monopolkapital som går i spissen. Gjennom det sveitsiske gigantkonsernet Nestle's overtakelse av Findus i Hammerfest har monopolkapitalen sikra seg fotfeste både innafør fangst-, produsent-, og omsetningsleddet.

Findus har konsesjon på fjorten trålere. Ved å konkurrere ut småbedrifter i Hammerfest har Findus også tilrevet seg enerett til fiskekjøp i den byen.

Når det gjelder fangstleddet har norsk storkapital selvsagt særlig interessert seg for den mest lønnsomme delen, nemlig fabrikkskipene og de største ringnotsnurperne. Her har rederkapital f.eks. skaffa seg kontroll over fabrikkskipene Gadus I og II hvor Høegh står bak, og sildemelfabrikkskipet Nordglobal hvor

Herlofsen-rederiet har størstedelen av kapitalen.

I alt finnes det nå 9 fabrikkskip registrert i Norge.

Det må også nevnes at norske rederier har registrert fabrikkskip under utenlandske flagg.

Om noen av de tre norske gruppeingene innen monopolborgerskapet har direkte interesser i fiskerinæringa, kjenner vi ikke til.

Monopolborgerskapet utøver imidlertid stor direkte innflytelse på fiskerinæringa gjennom sin store økonomiske makt og dominerende innflytelse på statens politikk. En politikk som vi skal forsøke å vise retter seg imot småborgerskapet og mellomborgerskapet. Statens sentraliseringspolitikk er et uttrykk for dette. Det er en politikk som har som siktemål å skaffe arbeidskraft til deres monopolbedrifter.

Et spesielt trekk ved utviklinga av større fiskebåtrederier (trålerrederia), særlig i Nord-Norge, er utviklinga av de såkalte havfiskeselskaper. Dette er halv-kommunale selskaper der kommunen og fryseribedriften(e) i kommunen går sammen om finansieringa av trålerne. Dette dreier seg om moderne hekktrålere (ca. 300 bruttotonn), de såkalte ferskfisktrålere. Dette er aksjeselskaper hvor styrene som oftest består av folk fra bedriftsledelsen(e), disponenter osv. og folk oppnevnt av kommunen. De mer spesielle eieforholda her vet vi lite om, f.eks. hvor mye eier kommunen, over eller under 50%. Statens Fiskarbank yter store lån til denne typen båter, opptil 75 % i 1. og 2. prioritetslån. Når da en slik båt i dag koster 7-8 millioner kroner kan det forklares hvorfor det er så vanskelig for vanlige folk som vil kjøpe seg mellomstor/mindre båt å få lån. Utlånsramma til Statens Fiskarbank har heller ikke øka de

siste åra, den har til og med gått tilbake i enkelte år.

2. MELLOMBORGERSKAPET

Mellomborgerskapet i fisket er eiere av mellomstore båter, fra omkring 40 til 80 fot. Eierne av disse båtene arbeider sjøl, som oftest som skipperer på egne båter. Det er også en del utbredt at f.eks. to mann eier en slik båt sammen og de jobber da som skipper/bas eller skipper/maskinist.

Mellomborgerne har inntekter av å utbytte mannskapet som på disse båtene utgjør fra 3 til 8 mann. Eiendomsforholdet til redskapen varierer fra redskapstype til redskapstype. Det er også en viss variasjon mellom de forskjellige delene av kysten når det gjelder hva som er typisk. Redskaper som garn og line eies i en viss utstrekning av mannskapet, særlig i de nordligste fylkene. Redskaper som not og trål eies i sin helhet av eieren av båten.

Vi regner med at ca. 5 % av fiskerne tilhører mellomborgerskapet. De harde

Mellomborgerskapet — skipperen med egen båt og folk under seg.

avdrags- og lånevilkåra for eierne av disse båtene medfører at antallet mellomborgerne er i tilbakegang, også relativt. Bare i meget sjeldne tilfeller akkumulerer de nok kapital til å slå seg opp til redere og gå på land.

Den relativt sterke tilbakegangen for de mellomstore båtene har en del konsekvenser for de mindre plassene langs kysten særlig i Nord-Norge. På mange av disse småplassene representerer de mellomstore båtene, i tillegg til det lokale fiskebruket, de eneste arbeidsplassene på stedet. Disse båtene står også for det meste av råstofftilførselen til stedets fiskebruk, og har da også innflytelse på arbeidsplassene her. De mindre båtene, sjarkene, representerer ikke det arbeidsplassstilbudet, på grunn av at den eies av brukeren som fisker alene. Ungdommen har ingen eller liten mulighet til å gå til anskaffelse av egen sjark, og må derfor dra fra stedet for å få arbeid.

Flertallet av mellomborgerne i fisket har tatt riktig standpunkt og har vært forholdsvis aktive i flere viktige kampsaker, f.eks. i EEC-kampen, den pågående kampen om utvidelse av fiskerigrensa. Det er også båter av denne typen som har vært utsatt for de alvorlige trålerherjingene (brukskollisjoner) utafor kysten av Troms de siste par vinterene.

Det er viktig å skille mellom mellomborgerne i Nord- og Sør-Norge. I to av de kampsakene som var nevnt, fiskerigrensa og trålerherjingene, er spesielle for Nord-Norge. Når det gjelder EEC var motstanden blant mellomborgerne langt større i Nord-Norge enn i Sør-Norge.

Mellomborgerskapet har alltid spilt og spiller fortsatt en stor rolle innafor Norges Fiskarlag, både på lokal plan, fylkesplan og sentralt.

Selv om mellomborgerskapet i fisket har tatt riktige standpunkt i en del viktige

saker, er det riktig å holde fast ved det faktum at de eier produksjonsmidler, utbytter andre (selv om utbyttingsgraden er beskjedne), at de i visse tilfeller akkumulerer kapital osv. Det er derfor lite sannsynlig at flertallet av mellomborgerne i en revolusjonær situasjon vil ta standpunkt for revolusjonen.

3. SMÅBORGERSKAPET

I fisket er det sjarkfiskeren som er den typiske representant for denne klassen. Han eier produksjonsmidlene – båten og redskapen – sjøl, og han lever av sitt eget arbeid. Han utbytter altså ingen. Grovt sett kan vi si at småborgeren fisker på båter opp til 40 fot. Båten eies alene eller sammen med andre, ofte brødre eller slektninger. En del av sjarkfiskerne eier også småbruk som de driver i tillegg til fisket med egen båt. Sjarkfisket er mest utbredt i Nord-Norge. Det drives som et fjord- og kystfiske og de deltar i sesonger f.eks. i Lofoten og på Finnmarka.

Våre overslag går ut på at ca. 50 % av fiskerne tilhører småborgerskapet. Relativt sett holder gruppa seg om lag konstant, kanskje en liten økning, men tallmessig er det nok en tilbakegang.

Småborgerne i fisket var konsekvent mot EEC-medlemskap, de er for en utvidelse av fiskerigrensa til 50 nautiske mil, de går mot at det skal startes oljeboring etter olje nord for 62. breddegrad.

Småborgerskapet er organisert i Norges Fiskarlag hvor de spiller en stor rolle. Tallmessig utgjør de den største gruppen innen NF. De har sin største styrke på lokalplanet, i de lokale fiskarlagene.

Forholdet mellom småborgerne og mellomborgerne i fisket er for en stor del avhengig av de redskaper som de mellomstore båtene benytter. Garn og line er »godtatte» ressursbevarende redskaper, men not (seinot) og trål (da hovedsakelig

rekestrål på fjordene) er redskapstyper som kan sette bestanden i fare, og sjarkfiskerne, som er avhengig av fjordfiske er motstandere av disse redskapstypene, og kravet om fredning av fjordene er sterkt.

Småborgerskapet innen fisket må regnes som en kraft i kampen mot imperialismen og norsk og utenlandsk monopolkapital. Enhver styrking av kapitalen innen fisket vil gå ut over småborgerne. Vi mener at småborgerskapet innen fisket vil være arbeiderklassens støtter i en revolusjonær situasjon (mer om dette under de avsluttende kommentarene til klasseanalysen).

4. HALVPROLETARIATET

Halvproletariatet i fisket må deles i to kategorier:

- a) Fiskeren som har småbruk og som jobber som fisker, spesielt i sesonger og har største delen av inntekta si fra fisket.
- b) Fiskeren som driver fiske hele året, men som eier redskap. Det at mannskapet eier redskap er et fenomen som gjelder for redskapstypene garn og line. Det er desidert mest utbredt nordpå og kanskje spesielt i Finnmark. Hver av mannskapet eier da noen garn eller noen stamper line. De betegnes gjerne som lott-takere.

I enkelte tidligere klasseanalyser er disse to grupper blitt regnet til proletariatet (jfr. Hans Kleven: »Fiskerne – deres problemer og framtid»). Vi mener det er viktig å skille ut disse gruppene fordi de virkelig står i en mellomstilling mellom proletariatet og småborgerskapet.

Den første gruppa er altså ikke helårsfiskere, de har småbruk ved sida av og de deltar i fisket i sesonger. De arbeider for det meste på de mellomstore båtene f.eks. i Lofoten eller på Finnmarka. Noen deltar på de større snurperne f.eks. under lodde-

fisket. De er organisert i Norges Fiskarlag hvis de er organisert, men aktiviteten og innflytelsen er sterkt varierende. Denne gruppa er i nedgang også relativt. Klassemessig står gruppa midt mellom småborgerskapet og proletariatet.

Lott-takerne er helårsfiskere, de fisker på mellomstore båter som driver med garn eller line. Av mannskapet (3–8 mann) er det nødvendigvis alle som har redskap. De må da *leie* dette av båten (dvs. eieren av båten). Det økonomiske utbyttet som lott-takerne har av å eie redskap (kapitalinntekt) er liten. Det å eie redskap har en viss betydning når det gjelder å få jobb. Lott-takerne bøter og reparerer redskapen sin sjøl. Lott-takerne er organisert i Norges Fiskarlag hvor de spiller en viss rolle sammen med proletariatet fra de mellomstore båtene.

Dette systemet med at mannskapet eier redskapen sin sjøl er på vei ut. Den omfatter for det meste eldre folk og rekrutteringa er dårlig. Klassemessig står denne delen av halvproletariatet meget nær proletariatet.

Vi regner med at ca. 20 % av fiskerne tilhører halvproletariatet, og at det som før sagt er i tilbakegang.

5. PROLETARIATET

Vi har også valgt å dele proletariatet inn i to forskjellige kategorier. Kriteriene for oppdelinga er a) hvor de er organisert og b) hva slags båter de jobber på.

Mannskapet på de mellomstore båtene og som ikke eier redskap er organisert i Norges Fiskarlag, hvor de deltar aktivt og i nært samarbeid med lott-takerne (se halvproletariatet), som de jobber sammen med. Lønssystemet er prosentlønn, dvs. prosent av fangstverdien.

Mannskapet på tråler – ringnotflåten utgjør den andre delen av proletariatet i fisket. De fleste er organisert i Norsk

Småborgerskapet – sjarkfiskeren aleine i båten.

Sjømannsforbund. En del av disse fiskerne er folk som tidligere har vært sjøfolk. Det er ganske stor »gjennomtrekk» blant denne delen av proletariatet, de står relativt kort tid ombord, det er ganske mye unge folk. Dette gjelder særskilt for trålerne. I ringnotflåten er forholdene mer stabile.

Det rådende lønssystem er prosentlønn, men det har vært gjort forsøk med delvis fastlønn. Dette har imidlertid blitt avvist av fiskerne fordi det for dem betydde nedgang i lønn.

På samme måten som resten av proletariatet i Norge er det disse folkene innen fisket som står i umiddelbar motsetning til kapitalen og fører kamp mot kapitalakkumulasjon og for økning av lønningene. I denne delen av proletariatet har lønnskampen vært det sentrale, ved siden av kampen for bedre arbeidsforhold og arbeidstid. I de andre kampsakene som har vært nevnt, EEC-kampen, kampen for 50-mila osv. har de spilt en mindre rolle, selv om det store flertallet blant dem nok stemte nei. Det er ei stor gruppe som er i reativ vekst og den rekrutteres fra mellomborgerskapet, småborgerskapet og halvproletariatet.

Vi regner med at det samla proletariatet utgjør ca. 25 % av fiskerne eller med tall 8–9000 mann.

I neste avsnitt kommer vi mer inn på forholdet mellom de mest framskredne klassene og vi vil forsøke å vurdere krafta i de forskjellige klassene.

● SMÅBORGERSKAPET I FISKET – PROLETARIATETS NÆRMESTE ALLIERTE?

Kampen mot staten og kapitalen har lange tradisjoner blant fiskerne. Småborgerskapet er den største klassen, ca. 50 %. Det har særlig vært dem, sammen med

halvproletariatet og deler av mellomborgerskapet, som har kjempa mot kapitalinntrenginga i fisket, og derved mot utkonkurrering og proletarisering. Et eksempel er kampen mot nessekongene og væreierne i 20- og 30-åra som endte med en delvis seier på slutten av 30-tallet, da Råfiskloven kom. Et annet eksempel er kampene i 50-åra mot bruk av snurpenot i Lofoten. Her ble det også seier. Kravet om totalt forbud mot not i Lofoten under skreifisket ble pressa gjennom.

Kampen mot EEC

I EEC-kampen spilte fiskerne en viktig rolle. Av alle norske fiskerikommuner (46 i tallet) var det over 80 % nei-stemmer i 52 %, 70–80 % nei i 33 % og 50–70 % nei i 13 %. Ja-flertall var det bare i en kommune. Dette var en konsekvent manifestering av en hel folkegruppes motstand mot statens og kapitalens EEC-framstøt. Men det kom bare sjelden til harde kamper, det er antakelig rett å hevde at motstanden hadde et noe passivt preg, for mange fiskere innskrenka til medlemskap i Folkebevegelsen og selve det å stemme mot.

Årsakene til dette må en søke i klasseforholdene i fiskernes organisasjoner. Norges Fiskarlag organiserer folk fra alle klasser blant fiskerne. Dessuten er arbeiderne i store trålere og ringnotsnurpere organisert i Sjømannsforbundet. Ledelsen i Fiskarlaget kommer for en stor del fra stor- og mellomborgerskapet, eller de er mange-årige AP-pamper. Fiskarlaget vakla derfor lenge før det tok standpunkt, og sto lenge på en »vente på forhandlingsresultatet»-linje. Da dette forelå, gikk Hoem ut av regjeringa, og landsstyret i Fiskarlaget tok endelig standpunkt mot medlemskap, fordi forhandlingsresultatet ikke var akseptabelt. Hele tida var det

Proletariatet – arbeiderne på trålerne.

reint økonomiske argumenter som ble brukt, ikke politiske. Denne uklare holdninga til ledelsen i Norges Fiskarlag bidro utvilsomt til å passivisere fiskerne politisk i EEC-kampen. Kampens klassekarakter ble tilslørt på grunn av borgerskapets sterke innflytelse i organisasjonen. Småborgerskapet sto sterkest fram på nei-sida, de økonomiske analysene viste ganske klart at deres eksistens var trua dersom Norge gikk inn.

Hva så med proletariatet? Halvproletariatet og den delen av proletariatet som jobber på mellomstore båter (garn og line) spilte en betydelig rolle i EEC-kampen. De så klart at arbeidsplassene de hadde var direkte i fare dersom kapitalinteressene skulle få sterkere innpass i norske fiskerier ved at Norge gikk inn. Deres motstand var derfor i betydelig grad en klassekamp. De hadde derfor en framskreden rolle i EEC-kampen, og tok

sjøl kraftige skritt mot venstre i denne tida.

Den delen av fisker-proletariatet som jobber i tråler- og snurperflåten er utsatt for den hardeste utbyttinga. Arbeidet er svært hardt, og arbeidstida er lang og uregelmessig. De lever et pendlerliv, med opptil flere ukers fravær fra hjemmeplassen. Båtene eies som regel av storborgerskapet eller monopol-borgerskapet, eller av selskaper hvor kommuner har sterke interesser. Arbeidskjøperne deltar ikke i fisket sjøl, fiskerne har derfor ikke den samme direkte kontakten med den de selger arbeidskrafta til som folk på mellomstore båter har. Det er altså mange likhetspunkter mellom store fiskebåter og industri-arbeidsplasser på land, og arbeidernes kamp blir i stor grad en kamp for dagskrav.

Fordi utbygginga av denne flåten begynte for relativt få år sida, er denne delen av fisker-proletariatet en ung klasse. Den har en kort historie å bygge på, og bare begrensa kamperfaringer. Det er dessuten stort innslag av unge arbeidere som bare står i jobben få år, kjerna av erfarne arbeidere blir derfor liten. Vi mener at det er rett å hevde at slike forhold gjorde at arbeiderne i havfiskeflåten ikke sto fram som en enhetlig, slagkraftig klasse i EEC-kampen, sjøl om de i hovedsak stemte mot medlemskap.

Vår konklusjon er derfor at det i EEC-kampen var småborgerskapet, halvproletariatet og arbeiderne på mellomstore båter som var den sterkeste krafta i fiskernes kamp mot EEC. Vi mener samtidig at den sterke klassemessige, faglige og geografiske oppsplittinga som finnes blant fiskerne, sammen med den vaklende holdninga til classesamarbeids-organisasjonen Norges Fiskarlag, gjorde at fiskerne ikke sto fram som en sterk, samla front i EEC-kampen. En grundig politisk

analyse mangla. Likevel lærte mange mye av kampen, og som helhet tok fiskerne kraftige skritt mot venstre.

Foren alle krefter som lar seg forene . .

Seinere har kampen om fiskerigrensa kommet, og den går nå for fullt. Trålerherjingene i Nord-Norge viser imperialismens sanne ansikt, og truselen fra oljemonopolene mot fiskeriene er overhengende. Vi må derfor regne med at fiskernes kamp i åra framover blir atskillig skjerpa, og det vil gå opp for flere og flere at dette er en kamp mot monopolkapitalen og mot imperialismen. Dette vil vi komme nærmere inn på i en seinere artikkel. Spørsmålet vi har stilt i denne sammenhengen, er Maos spørsmål: »Hvem er våre venner, hvem er våre fiender?» Eller mer konkret for fiskerne i Norge: Kan vi stole på småborgerne i fisket? Dette er et viktig spørsmål fordi klassen utgjør omtrent halvparten av norske fiskere, fordi den etter vår mening har vært en progressiv kraft opp til nå, og fordi vi ser at kampen skjerper seg.

Motstanden mot truslene fra imperialismen mot norske fiskerier har begynt å vise seg i den seinere tida. Brukskollisjonene sist vinter fikk mange til å ta opp kampen. Aksjon Kyst-Norge er oppretta. Nord-norske fylkesfiskarlag har gått inn for en grenseutvidelse. Vi mener at tida nå er moden for en samla, anti-imperialistisk front retta mot truslene mot norske fiskerier, medregna truselen fra olje-monopolene. Skal en slik front bringe seier, må arbeiderklassen innta en ledende rolle i kampen, fordi den er den eneste konsekvent revolusjonære klassen. Fronten må likevel forene de kreftene som kan forenes. Vi mener at de historiske erfaringene småborgerskapet i fisket har fra tidligere kamper, gjør at denne klassen vil

FISKERNE I NORGE

stå på arbeiderklassens side i denne fronten, mot imperialismen.

Etterhvert som kapitalismen utvikler seg videre, med sterkere og sterkere kapitalakkumulering, vil småbåtflåten bli pressa stadig hardere, og til slutt tape i konkurransen. Som kommunister vet vi at det eneste som kan stoppe denne utviklinga, er en revolusjonær omveltning. I en slik situasjon vil småborgerskapet være

tvunget til å velge side. Ut fra at denne klassen kan vinnes for arbeiderklassens syn, og at den vil gå inn på arbeiderklassens side i kampen. Vårt svar på det spørsmålet vi har stilt, er altså at småborgerskapet i fisket vil vise seg å være våre venner, de må regnes til proletariatets nærmeste allierte.

Kamerater i Tromsø

LITTERATUR

- 1) Fiskeritellingen 1960. Hefte I, II, III.
- 2) Fiskeritellingen 1971. Hefte I.
- 3) Statistisk årbok.
- 4) Per Otnes: Monopolkapitalens innmarsj i norsk fiskerinæring. Kontrast 29, nr. 7 — 1971.
- 5) Hans Kleven: Fiskerne og deres problemer 1963. Ny dag 1963.
- 6) Ottar Brox: Hva skjer i Nord-Norge. Pax forlag 1966.
- 7) Helge Ramstad: Fisken i havet til bordet. Om de ulike ledd i produksjonsgangen.
I Lofoten, igår, idag og imorgen. Inst. for samfunnsvitenskap Universitetet i Tromsø, 1974.
- 8) Helge O. Larsen og Helge Ramstad: Noen viktige problemer i fiskerinæringa, i samme bok.
- 9) J. H.: Monopolgrupperingene i Norge. Røde Fane nr. 3, 1973.
- 10) Norges offisielle statistikk: Folkeavstemningen om EF, hefte 1, tab. 6.
- 11) Budsjettnemnda for fiskerinæringa: »Lønnsomhets undersøkelser for fiskefartøyer over 40 fot».

SJØLBERGING KAN BARE VINNES I KAMPEN MOT IMPERIALISMEN

Sjølberging er vilkåret for at et land kan være økonomisk og politisk uavhengig og ikke behøver å la seg presse i kne av supermaktene og andre imperialistmakter.

De sosialistiske land Kina, Albania, Nord-Korea og Nord-Vietnam har tatt skjebnen i egne hender og er derfor i stand til å følge sjølbergingsprinsippet i den sosialistiske oppbygginga.

Norge er ikke sjølberga i dag. Det er imperialismen som likviderer norsk sjølberging. I vårt land er stillinga den at kampen må føres der angrepa kommer. Det nytter ikke å tro at sjølberging kan oppnås gjennom folkeopplysning eller sinnelagsforandringer i regjeringa.

I nummeret ellers:

- *SV foran samlingskongressen: SV blir et parti, men samlinga kan ikke vare.*
- *Styrk fagbevegelsens kampkraft –
Lenin om fagforeningskampen
Erfaringene fra telefonsentralmontørstreiken*
- *Australske kommunister: Om å forberede seg på væpna kamp*
- *Kvinnefiendtlig ideologi – lammende gift i kvinnefrigjøringa*
- *Fiskerne – ingen ensarta gruppe*